MEDDELANDEN

AF

SOCIETAS

PRO FAUNA ET FLORA FENNICA.

TJUGONDEFEMTE HÄFTET,
1898—1899.

MED EN TAFLA.

MIT EINER DEUTSCHEN UEBERSICHT.

MARINE BIOLOGICAL LABORATORY
WOODS HOLL
LIBRARY
MASS.

HELSINGFORS 1900.

MEDDELANDEN

AF

SOCIETAS

PRO FAUNA ET FLORA FENNICA.

TJUGONDEFEMTE HÄFTET.

MED EN TAFLA.

HELSINGFORS 1900.

KUOPIO 1900.
O. W. Backmans Boktryckeri.

Societas pro fauna et flora fennica

1898—99.

Hedersordförande:

Professor W. Nylander.

Ordförande:

Professor J. A. Palmén.

Vice-ordförande:

Professor F. Elfving.

Sekreterare:

Rektor A. Arrhenius.

Skattmästare:

Bankodirektör L. v. Pfaler.

Bibliotekarie:

Docent E. Reuter.

Intendent för de zoologiska samlingarna:

Docent K. M. Levander.

Intendent för de botaniska samlingarna:

Professor A. O. Kihlman.

Bestyrelse:

Herrar J. A. Palmén, F. Elfving, A. O. Kihlman, O. M. Reuter, Th. Sælan, J. P. Norrlin, J. Sahlberg. — Suppleanter: Herrar V. F. Brotherus, K. M. Levander.

Mötet den 1 oktober 1898.

Ordföranden, prof. J. A. Palmén, öppnade mötet med några minnesord öfver Sällskapets nyligen aflidne hedersledamot, professor emeritus, statsrådet Evert Julius Bonsdorff, som i hög grad gjort sig förtjänt om den inhemska naturforskningen.

På förslag af prof. J. P. Norrlin beslöt Sällskapet i sina skrifter intaga en särskild minnesteckning öfver statsrådet Bonsdorff och uppdrog därjämte åt Bestyrelsen att ombesörja dess affattande.

På därom gjord anhållan beslöt Sällskapet träda i skriftbyte med:

Deutscher Verein zum Schutze der Vogelwelt, Gera-Reuss;
Naturhistorische Gesellschaft, Hannover;
Kansas University, Lawrence (Kansas);
Missouri Botanical Garden, S:t Louis (Missouri) och
Directorium der Kais. Universitäts-Bibliothek, Moskwa.

Till publikation inlemnades »Förteckning öfver Ryska Karelens Coleoptera jämte uppgifter om deras utbredning inom nämnda område» af B. Poppius.

Docent K. M. Levander förevisade följande med parasiter behäftade djur:

1:o Lefvande exemplar af *Gasterosteus pungitius*, af hvilka särskildt ett företedde en under rygghuden befintlig myxosporidie-kapsel af en ärts storlek. Ifrågavarande myxosporidier hade

vid mikroskopisk undersökning visat sig i allo öfverensstämma med Thelohans beskrifning af *Glugea microspora* (Thel.). Spiggarne voro infångade vid Fredriksberg nära Helsingfors.

2:o. En lefvande snäcka, *Succinea putris*, hysande parasiten *Leucochloridium paradoxum* (*Distomum macrostomum*), en form, som icke tidigare blifvit anträffad i Finland. Snäckdjuret var af stud. Alex. Luther funnet i Lojo.

Ytterligare framlade docent Levander ett ovanligt stort exemplar af *Gasterosteus aculeatus*.

Rektor M. Brenner förevisade kvistar af hägg med abnormt utvecklade frukter och såväl normala, som chloranthiska blommor. Ifrågavarande missbildningar tillskref föredrag. ingreppet af *Exoascus Pruni*.

Docent E. Reuter framhöll i anledning häraf att likartade missbildningar äfven kunde framkallas af mikroskopiska phytoptider (gallacarider) och betonade att utslaget i ett sådant fall måste blifva beroende af mikroskopisk undersökning.

I anledning härtill omnämnde prof. Th. Sælan att han iakttagit normalt utvecklade blommor på plommonträd, hvilkas frukter sedermera visat sig deformerade af *Exoascus*.

Herr Brenner omnämnde ytterligare att han förliden sommar i Ingå anträffat följande anmärkningsvärda växter:

1. *Abies excelsa* f. *oligoclada* Brenn. på Westerkulla mark;
2. *Carex hirta* på torr betesmark vid Bastubacka å Svartbäck;
3. *Malaxis monophylla* i ett skogskärr på Skämmö.

Professor F. Elfving referade innehållet af en år 1808 af d. v. studenten, sedermera bergsintendenten N. G. Nordenskiöld uppgjord handskrifven förteckning öfver Frugård-traktens vilda och odlade fanerogamer; denna *Flora Frugårdensis*, som förvarats i den Nordenskiöldska släktens familjearkiv å Frugård i Mäntsälä, hade delgifvits föredragaren af d:r Erik Nordenskiöld. Då den del af sagda »Flora», som upptog de odlade

växterna, ansågs ega ett icke ringa kulturhistoriskt intresse, beslöts, efter erhållet tillstånd af egarne, befordra densamma till tryck (se s. 10). Förteckningen öfver de vilda växterna åter skulle förvaras i Sällskapets arkiv.

Professor Elfving lemnade vidare följande

Utdrag ur M. Brenners förteckning öfver mossor från de botaniska provinserna Ok, Ob och Kb.

Såsom utgifvare af 23 häftet af Sällskapets Meddelanden anhåller jag att till protokollet få lemna en notis, som förfullständigar detta häfte. På tal om den förteckning öfver mossor som rektor M. Brenner insamlat i Kajana-Österbotten, hvilken förteckning till protokollet inlemnades den 3 oktober 1896, hade enligt de principer, som eljest vid redaktionen af Meddelandena följts, bort omnämnas de specielt anmärkningsvärda fynden. Detta har dock genom förbiseende af mig underlåtits. Jag ber därför att här nedan få uppräkna de arter, hvilka Herbarium Musei Fennici ed. II icke upptager från provinserna *Ok*, *Ob* och *Kb*, men hvilka enligt denna förteckning blifvit därstädes tagna. Härvid har naturligtvis samma begränsning af de systematiska enheterna blifvit använd som i nämnda arbete, i följd hvaraf flere af de i förteckningen såsom nya för resp. provinser betecknade arter, varieteter och former här icke upptagas.

Nya för provinsen Ok voro:

Plagiochila asplenioides. Paltamo: Paavola i Melalaks norr om Uleåträsk; Sotkamo, Vuokatti, norra delen.

Cephalozia catenulata. Puolanka, mellan Housuvaara och Kivari.

Lophocolea heterophylla. Sotkamo, Vuokatti, Pöllyvaara. Enligt H. M. F. nordligast i Tb och Kon.

Mnium punctatum. Paltamo, Paavola i Melalaks vid norra stranden af Uleå träsk samt vid Kiehimänjoki mellan Joensuu och Uura.

Mn. affine. Sotkamo, Naapurinvaara.

Mn. silvaticum. Sotkamo, Naapurinvaara.

Bryum ventricosum. Paltamo, Paavola i Melalaks samt vid Kiehimänjoki emellan Joensuu och Uura; Sotkamo, Naapurinvaara.

Pohlia nutans var. *longiseta.* Kajana, norr om elfven.

Splachnum ampullaceum. Puolanka, mellan Housuvaara och Kivari.

Dicranum flagellare. Puolanka, vid Leililampi samt mellan Housuvaara och Kivari. Enligt H. M. F. nordligast i Tb och Kon.

Dichodontium pellucidum. Sotkamo, Naapurinvaara.

Oncophorus polycarpon. Kajana, södra elfstranden ofvanom Koivukoski.

Orthotrichum speciosum. Sotkamo, sydvestra branten af Naapurinvaara. Enligt H. M. F. nordligast i Oa, Tb och Kon.

O. rupestre. Med föregående.

Ulota curvifolia. Sotkamo, Halola och Naapurinvaara, sydvestbranten.

Grimmia alpicola. Paltamo, vid Kiehimänjoki mellan Joensuu och Uura; Hyrynsalmi, vid Emäjoki emellan Seitenoikia och Siittikoski. — var. *rivularis.* Puolanka, Vihajoki, emellan Puolanka- och Vihajärvi.

Leskea tectorum. Kuhmoniemi, Pehmäsaari i Ontojärvi; enligt H. M. F. sydligast i Kuusamo.

Anomodon attenuatus, omnämnd i Meddel. af Soc. pro Fauna et Flora fenn. h. 5 p. 69, saknas i förteckningen öfver insamlade mossor och hör möjligen till *A. viticulosus,* hvilken tagits i Paltamo Melalaks.

Amblystegium filicinum. Paltamo, Paavola i Melalaks.

A. riparium. Sotkamo, sydvestbranten af Naapurinvaara; Säresniemi, Jaalanka, vid norra stranden af Uleå träsk.

A. chrysophyllum. Paltamo, Paavola i Melalaks.

Hypnum strigosum var. *præcox.* Sotkamo, sydvestbranten af Naapurinvaara.

H. viride. Paltamo, Paavola i Melalaks; Puolanka, Vihajoki mellan Puolanka- och Vihajärvi.

H. rutabulum. Paltamo, Paavola i Melalaks.

Hylocomium parietinum. Kajana, norr om elfven; Sotkamo, kyrk-trakten och Vuokatti.

Stereodon cupressiformis. Paltamo, Paavola i Melalaks och vid Kiehimänjoki mellan Joensuu och Uura; Sotkamo, sydsluttningen af Naapurinvaara.

St. Sprucei. Paltamo, Paavola i Melalaks.

Isopterygium nitidum var. *pulchellum.* Sotkamo, sydvestbranten af Naapurinvaara. Enligt H. M. F. sydligast i Kk.

Fontinalis gracilis. Hyrynsalmi, Väisälä, Kytöjärvi.

Nya för provinsen Ob voro:

Cephalozia catenulata. Utajärvi, Otermajoki.

Anisothecium rubrum. Muhos, Kestilä.

Dicranella heteromalla. Muhos, Kestilä.

Amphidium lapponicum. Utajärvi, Kurimo vid Kiiminkijoki.

Helicodontium pulvinatum. Med föregående.

Från provinsen Kb slutligen innehöll samlingen följande, för denna provins icke antecknade arter, samtliga tagna i Nurmes, vid Vinkeri invid kyrkbyn:

Scapania curta.
Diplophyllum taxifolium.
Jungermania quinquedentata.
Jung. porphyroleuca.
J. ventricosa.
Bartramia crispa.

Student H. Federley förevisade exemplar af den icke med säkerhet förut i Finland funna mätarefjärilen *Ansilis plagiata,* hvilken han sommaren 1897 infångat i Föglö på Åland.

Student B. Poppius förevisade den för Finlands fauna nya mätaren *Lygris reticulata,* funnen 1895 i Nurmijärvi af d:r K. E. Stenroos. Denna fjäril, som i mellersta Europa har en rätt vidsträckt utbredning, är funnen nordligast i Livland, vid Petersburg samt, om äfven synnerligen sällsynt, i de skandinaviska länderna.

Amanuens Harald Lindberg meddelade att *Sphagnum annulatum* Lindb. fil., enligt skriftligt meddelande af C. Warnstorf, sistlidne sommar af d:r Zickendraht anträffats uti Kurowo vid Moskwa.

Student J. I. Lindroth framlade en *Plantago major* f. *monstrosa* med örtbladliknande stödjeblad. Samma form odlades sedan ett par år i härvarande Botaniska trådgård, där den, enligt hvad professor Elfving upplyste, visat sig fröbeständig.

Vidare demonstrerade herr Lindroth exemplar af *Sedum rupestre,* insamlade af lyceist J. O. Saxelin i Ta, Pelkäne socken, på en bergafsats vid stranden af Mallasvesi, hvarest den anträffats tillsammans med *Sedum annuum.*

Rektor Arrhenius uttalade tvifvelsmål om, huruvida arten verkligen vore vildt växande på nämnda lokal.

Student A. K. Cajander framlemnade ett af herr Nikolai Alexandrovitsch Ivanitskij i Petrosavodsk till Sällskapet föräradt omfångsrikt manuskript, kartografiskt utvisande växternas utbredning i norra Ryssland.

Sedan årsmötet hade till de zoologiska samlingarna förärats följande gåfvor:

Talpa europæa från Tavastehus ($^{19}/_{IX}$) och *Motacilla alba*, ungfågel, begge från Tavastehus, af mag. O. Collin. *Circus pygargus* från Jääskis ($^{5}/_{IX}$), och *Tringa temmincki* från Jääskis ($^{5}/_{IX}$), af med. kand. W. Fabritius. *Surnia ulula* från Brändö ($^{26}/_{IX}$), af baron J. Cronstedt. *Falco tinnunculus* från Sibbo ($^{28}/_{VII}$) och *Asio accipitrinus* (2ex.) från Sibbo ($^{21}/_{V}$) af präparator G. W. Forssell. *Ardea stellaris* från Jääskis ($^{2}/_{IX}$) af stud. Herman Fabritius. *Anser bernicla,* från Suojärvi af forstm. G. E. R. Wasastjerna (slutet af maj 1898). *Gasterosteus aculeatus*, af 82 cm längd, från Djurgården, tagen d. 16 juni 1898 af vaktmästare K. Rindell. *Leucochloridium paradoxum* i *Succinea putris* från Reval, Katarinenthal ($^{23}{}_{VI}98$) och Lojo ($^{28}/_{VIII}$) af stud. Alex. Luther. *Glugea microspora*-cystor hos *Gasterosteus pungitius* från Fredriksberg, Sept. 1898 af d:r K. M. Levander.

MARINE BIOLOGICAL LIBRARY WOODS HOLE MASS.

En växtförteckning från 1808

meddelad

af

Fredr. Elfving.

Sysselsatt med arbete rörande kulturväxterna i Finland, erhöll jag af doktor Erik Nordenskiöld till begagnande ett litet handskrifvet häfte *Flora Frugårdiensis*, hvilket förvarats i den Nordenskiöldska slägtens familjearkiv å Frugård i Mäntsälä socken af Nylands län. Detta häfte sönderfaller i två delar, af hvilka den förra innehåller »alla på Frugård planterade utländska växter», den senare »alla vilda växter på Frugård». De begge förteckningarna äro uppgjorda efter Linnés system och upptaga växter hörande, på ett undantag när, till dettas 23 första klasser. Katalogen är, enligt däri gjord anteckning, började hösten 1808 och att döma af bläcket till största delen skrifven med ens. Några »svårare» växter såsom syngenesister äro senare införda synbarligen af samma hand, som äfven gjort några andra tillägg. Enligt doktor Nordenskiöld är denna *Flora Frugårdiensis* uppgjord af hans farfar, sedermera bergsintendenten, d. v. studeranden N. G. Nordenskiöld (född 1792, död 1868).

Förteckningen öfver de vilda växterna upptager 187 arter samt slägtnamnen *Geranium, Lemna, Carex* och *Chara;* den är icke fullständig och är äfven besvärad af några misstag. Dess offentliggörande synes mig icke påkalladt. Däremot erbjuder förteckningen öfver de odlade växterna ganska mycket intresse, då man däraf får se hvad som i seklets början odlades på en herregård i Finland, hvilken säkert var en af de förnämligare

i landet och hvars egare påtagligen hade botaniska intressen och sinne för trädgårdsodling, Dess publicerande synes mig till följd däraf önskvärdt, då vår odlings häfder sannerligen icke äro talrika. Med egarens tillstånd går jag därför att meddela innehållet af denna förteckning, och har jag för att lätta öfversigten ställt om den på sätt här nedan synes. Ett och annat i originalet utsatt frågetecken synes i en del fall motiveradt, i andra icke.

Förteckningen må tala för sig själf. Några anmärkningar må dock tillåtas.

Det är märkeligt att bland sädesslagen hafren alldeles saknas; detta kan ej hafva varit regel i Finland, men antyder, om den ej blifvit från förteckningen bortglömd, huru obetydande dess användning var, om ej möjligen det pågående kriget varit orsaken till att ställets egare, öfverste Nordenskiöld detta år icke sått hafre för att icke underlätta fiendens fouragering. Äfven bohvete saknas, hvilket är af intresse, då det äfven i våra dagar knapt öfverstiger Kymmene elf. Hirs och spelt odlades helt visst i smått på försök; mais sannolikt som prydnadsväxt.

Bland örterna är särskildt i ögonen fallande den stora mängden labiater, som då odlades till husmedicin och hemkrydder, men hvilka numera nästan alls icke kultiveras. Bland sådana, som i våra dagar tämligen allmänt odlas, saknar man rabarbern, spenaten och humlen.

Bland trädslagen fäster man sig vid boken, sannolikt samma exemplar som ännu finnes på Frugård (se Meddel. af Soc. pro fauna ett flora fenn. h. 19 (189) s. 28) och valnötträdet, som senare gått ut. Ett annat trädslag, som enligt förteckningen öfver vilda växter blifvit flyttadt till Frugård, är lönnen.

Anmärkningsvärdt är att någon odling af prydnadsväxter i boningsrummen så godt som alls icke tyckes hafva ifrågakommit.

Sädesslag.

Secale cereale,
Hordeum vulgare,
Triticum hibernum,
Tr. spelta,

Spånadsväxter.

Linum usitatissimum.
Cannabis. Zeländsk hampa.

Köksväxter.

Allium cepa,
A. fistulosum,
A. porrum,
A. sativum,
A. schœnoprasum,
Rumex patientia,
Beta vulgaris,
Brassica rapa,
Br. oleracea,
Raphanus sativus,
Fragaria vesca var.,
Phaseolus coccineus,
Ph. nanus,
Ph. vulgaris.
Pisum sativum,
Vicia faba,
V. sativa,
Ervum lens,
Daucus carota.
Sium sisarum,
Pastinaca sativa,
Anethum graveolens,
Apium petroselinum,
A. graveolens,
Satureja hortensis,
Hyssopus officinalis,
Lavandula spica,
Mentha crispa.
Origanum majorana,
Thymus vulgaris,
Salvia officinalis,
Ocymum basilicum,
Solanum tuberosum,
Cucurbita pepo,
C. citrullus,
Cucumis melo,
C. sativus,
Lactuca sativa,
Scorzonera,
Helianthus tuberosus,
Inula helenium,
Artemisia abrotanum.

Träd och buskar.

Pinus, amerikansk [1]),
Juglans regia,
Populus balsamifera,
Salix pentandra,
Fagus silvatica,
Quercus robur,
Ulmus campestris,
Berberis vulgaris,
Ribes rubrum,
R. reclinatum,
R. grossularia,
R. uva crispa,
Cratægus aria,

[1]) Månne *P. strobus* eller *Abies balsamea?*

Pyrus communis,
Pyrus malus,
Rubus cæsius,
Rosa eglanteria,
R. centifolia,
R. gallica,
Prunus domestica,
Pr. cerasus,
Robinia caragana,
Tilia europæa,
Fraxinus excelsior,
Syringa vulgaris,
Ligustrum vulgare,
Sambucus nigra,
Viburnum opulus,
Lonicera caprifolium.

Andra örter.

Phalaris canariensis,
Panicum miliaceum,
Zea mais,
Iris pseudacorus,
I. persica,
Narcissus poëticus,
N. pseudonarcissus,
Lilium candidum,
L. bulbiferum,
L. martagon,
Tulipa Gesneriana,
Ornithogalum umbellatum,
Hemerocallis flava,
H. fulva,
Ruscus aculeatus [1]),
R. hypoglossus,
Salicornia herbacea (?),
Blitum capitatum,
Bl. virgatum,
Dianthus barbatus,
D. caryophyllus,
D. chinensis (?),
Silene 4-vulnera (?),
Agrostemma coronaria (?),
Lychnis chalcedonica,
Saxifraga crassifolia,
Hesperis tristis,
Reseda odorata (?),
Papaver somniferum,
Aqvilegia vulgaris,
Pæonia officinalis,
Tropæolum majus,
Alcea rosea,
Malva,
Fumaria nobilis,
Astragalus glyciphyllus,
Medicago sativa [2]),
M. falcata,
Mimosa sensitiva †,
Oenothera biennis,
Pimpinella saxifraga,
Physalis angulata,
Solanum dulcamara,
Nicotiana tabacum,
Vinca minor,
Primula veris,
Pr. auricula,
Convolvulus,

[1]) Denna och följande art stodo naturligtvis inne, åtminstone om vintern.

[2]) Misstag; upptages äfven som vildt växande. Måhända *M. lupulina.*

Anthirrinum deflexum,
Cucurbita lagenaria †,
Bryonia alba (?),
Echinops sphærocephalus,
Anthemis nobilis,
Tagetes patula,
T. erecta,
Calendula officinalis,
Rudbeckia laciniata,
Helianthus annuus,
Aster chinensis,

Mötet den 5 november 1898.

Till inhemsk medlem invaldes med acklamation student Hans Sahlberg.

På förslag af Bestyrelsen beslöt Sällskapet att till herr Nikolai Alexandrovitsch Ivanitskij i Petrosavodsk aflåta en tacksägelseskrift i anledning af den värdefulla gåfva, det på föregående möte haft förmånen emottaga af honom.

Rektor M. Brenner meddelade, att d:r J. Klinge i S:t Petersburg vid granskningen af en honom tillsänd samling finska *Orchis*-former, påträffat ett exemplar af den verkliga *O. latifolia*, funnet i Jomala på Åland. Artens förekomst inom det finska flora-området vore sålunda, i öfverensstämmelse med flere äldre författares uppgift, ställd utom alt tvifvel.

I samma samling hade d:r Klinge vidare funnit flere, äfvenledes från Jomala stammande exemplar af en sannolik hybrid emellan *O. cruenta* och *O. latifolia*, hvilken hybrid i sin tur med *O. maculata* frambragt en ytterligare hybrid. Emedan dessa former icke varit för d:r Klinge förut kända, hade han uttalat önskvärdheten af att lefvande exemplar af nämnda växter måtte tillsändas honom under instundande sommar.

Rektor M. Brenner gjorde vidare följande meddelande om

Finlands Odontites-former.

I Österreichische Botanische Zeitschrift 1897 har Cand. phil. Josef Hoffman behandlat de europeiska formerna af slägtet *Odontites*, bland hvilka tre, nämligen *O. litoralis* (Fr.), *O. verna*

(Bell.) och *O. serotina* (Lam.) uppgifvas äfven för Finland. Af dessa hafva de två förstnämnda, hvilka habituelt eller med afseende å de bredare bladen, de större skärmbladen och de enkla eller tätt under skärmbladen förgrenade stjälkarna likna hvarandra, tidigare sinsemellan sammanblandats, samt den sistnämnda under namn af *O. rubra* Gil. delvis äfven omfattat *O. verna.* Genom herr Hoffmanns undersökningar har emellertid artskilnaden emellan *O. litoralis* och *O. verna* bekräftats, hvarjämte denna sednare visat sig stå närmast *O. serotina* såsom en af yttre omständigheter framkallad, tidigare blommande, enklare och mer storbladig art, analog med likartade former af *Euphrasia*, *Gentiana* och *Alectorolophus*, exempelvis *E. tenuis* af *E. brevipila.* Sålunda karaktäriseras den endast på hafsstränder eller andra salthaltiga lokaler förekommande *O. litoralis* genom lägre och upprätare, enklare stam, tjocka, breda och trubbiga blad, trubbiga foderflikar och längre, omvändt äggrund, urnupen kapsel. I motsats härtill äro *O. verna* och *O. serotina* högre och grenigare till växten, hafva tunnare och spetsigare blad, spetsiga foderflikar samt en äggrund, icke urnupen kapsel, kortare än eller lika lång med fodret. I likhet med nämnda tidigare former af *Euphrasia* etc. utmärker sig särskildt *O. verna* genom en enklare, endast vid eller ofvan midten, närmast blomsamlingen nästan upprätt grenad stam samt bredare och trubbigare blad, jämte det skärmen ej äro kortare, utan ofta längre än blommorna; *O. serotina* däremot förgrenas lägre ned med bågformigt uppböjda grenar, vanligen icke omedelbart under blommorna, utan skilda från dessa genom 2—5 bladpar; har mindre, smalare och spetsigare blad samt skärmen lika långa med eller kortare än blommorna. Den förra blommar tidigare på sommaren ända till början af augusti, den sednare under sensommaren efter verkställd skörd. Af dessa tre former omnämner herr Hoffman *O. litoralis* från Nyland, *O. verna* från Finland och *O. serotina* från Helsingfors.

Pröfvad på *Odontites*-formerna i Finland, visar sig ofvan relaterade gruppering i de flesta fall öfverensstämma med förhållandena här, särskildt hvad skiljandet af *O. litoralis* från de

två öfriga, hvilka kunde betecknas med det gemensamma namnet *O. rubra* Gil., beträffar. Äfven ett särskiljande af *O. verna* och *O. serotina* låter sig i flere fall genomföras, dock stöter man härvid i många fall på svårigheter, förorsakade däraf, att de angifna karaktärerna icke alltid följas åt, utan t. ex. *O. verna* utmärkande kännetecken, såsom enkel eller högt upp grenig stam, sammanträffa med *O. serotina*'s korta skärmblad eller bågböjda grenar, eller omvändt den sednares lågt ned starkt greniga stam med den förras nästan uppräta grenar eller stora skärmblad. Det synes därföre som om de anförda karaktärerna icke vore lämpliga att motivera uppställandet af särskilda arter, i synnerhet som äfven den anförda olikheten beträffande blomningstiden icke alltid förefinnes. Sålunda har *O. verna* med nyss utslagna blommor anträffats på fält sedan de i augusti afmejats eller såsom nyss utslagen insamlats i augusti på äng i sällskap med *O. serotina* med de nedersta blommorna redan utblommade. En s. k. Saison-dimorfism är alltså här ej fullt utpräglad, utan torde de anförda morfologiska differenserna oberoende häraf framkallas af en på andra omständigheter beroende föränderlighet eller variationsförmåga hos denna art. På grund häraf torde det naturligaste vara, att betrakta de två anförda, såsom ofvan påvisats, i hvarandra öfvergående formerna såsom varieteter af samma art *O. rubra* Gil., och borde dervid f. *serotina*, såsom starkare utpräglad, betraktas som hufvudform. Denna har i Finland insamlats i Kemi, Nystad, Åland, Pargas, Lojo, Ingå, Kyrkslätt, Esbo, Helsingfors, Borgå, Virolahti, Valkjärvi, S:t Johannis, Nykyrka, Konevits, Orimattila och Joensuu emellan den 3 augusti i Finström på Åland och den 11 september i S:t Johannis, på åker, äng, stränder, äfven vid hafvet, och vägkanter, var. *verna* åter från dubbelt flere lokaler vid Uleåborg, Salo vid Brahestad, Kyrö, Ruovesi, Karkku, Raumo, Nystad, Åland, Reso, Kimito, Ingå, Helsingfors, Borgå, Hogland, Valkjärvi, Mohla, Sakkola, S:t Andreae, Jääskis, Willmanstrand, Korpilahti, Sysmä, Hattula, Jämsä samt Schungu i Onega Karelen emellan den 17 juni i Valkjärvi och den 28 augusti i Uleåborg med endast ett par blommor utblommade och den 5 september i

Helsingfors, på åker, ängsmark och stränder, äfven hafsstränder. Af *O. litoralis* slutligen förefinnas exemplar från Karlö, Uleåsalo, Brahestad, Jakobstad, Nykarleby, Vasa, Solf, Raumo, Åland, Korpo, Kimito, Esbo, Helsingfors, Strömfors och Fredrikshamn, alla från hafsstrand och insamlade emellan den 6 juli på Föglö (Åland) ocb den 12 augusti på Karlö samt den 19 augusti utanför Helsingfors (f. *decumbens*). I sällskap med *O. litoralis* hafva i Esbo på hafsstrand insamlats några mycket resliga, ända till 36 cm höga, upptill starkt nästan upprätt greniga, den 15 augusti utblommade exemplar, hvilka genom sina korta urnupna kapslar och sina trubbiga foderflikar visa sig stå emellan denna och *O. verna*, sannolikt utgörande en hybrid emellan dessa. Äfven exemplaren från Helsingfors Rönnskär äro ej fullt typiska, utan afvika genom en nedtill nedliggande stam, f. *decumbens*.

Rektor Brenner föredrog ytterligare om nedan uppräknade växtformer, hvilka samtliga af honom förevisades:

1:o *Carex ampullacea* var. *acutangula* Brenn., skild från hufvudarten genom upptill skarpt trekantigt strå, i trådar upprispbara bladslidor samt mindre starkt utstående och uppsvällda fruktgömmen. Formen, som förliden sommar af föredragaren anträffats i Ingå, hade fullt utvecklade frukter och kund eredan af detta skäl icke uppfattas såsom en hybrid af *C. ampullacea* och *C. vesicaria*, ehuru densamma till sina karaktärer intog en midtställning emellan nämnda arter.

2:o *Chenopodium album*, en rödbladig form, möjligen var. *bicolor* (Bojer), anträffad på Skatudden i sällskap med var. *paganum* Rchnb.; formen var förut insamlad i Pargas och i Viitasaari.

3:o *Veronica serpyllifolia* f. *cærulea*, utmärkt genom blåvioletta blommor, ifrån Ingå.

4:o *Veronica officinalis*, en monströs form med fylda, »örtartade» blommor, ifrån Rödbergen invid Helsingfors. — D:r E. Reuter trodde chloranthien möjligen vara förorsakad genom ingrepp af phytoptider.

5:o *Salix phylicifolia*, en på Kampbergen invid Helsingfors i september anträffad form med korta bladiga, täta, microcarpa hängen och öppnade kapslar. Föredragaren betecknade densamma som en af den torra sommaren möjligen förorsakad, tillfällig och inkonstant modifikation. — I anslutning till detta meddelande påpekade herrar Arrhenius, E. Reuter och Cajander, att dylika sommar- och hösthängen alldeles icke voro sällsynta hos *Salices*. De hade ofta iakttagit sådana hos en mängd arter och i olika delar af flora-området.

Rektor Brenner omnämnde ytterligare att han i en af eleven Alvar Palmgren hopbragt växtkollektion funnit exemplar af *Euphrasia Rostkowiana* Hayne var. *minoriflora* Borbás, insamlade på Sundsberg i Kyrkslätt, Nyland. — I anledning häraf uttalade herr H. Lindberg den förmodan att sagda *Euphrasia*-form tillhörde den i Finland på många ställen anträffade *Eu. fennica* Kihlm.

Slutligen meddelade herr Brenner rörande *Alchemilla*-floran i Ingå och Snappertuna kusttrakter, att, förutom *A. filicaulis* Bus., *A. pastoralis* och *A. vestita*, äfven *A. pubescens* Lam. förekomme på flere ställen därstädes. Då sistnämnda art af föredragaren betecknades såsom sällsynt i Finland, afgåfvos följande upplysningar om dess förekomst i vårt flora-område:

Herr Arrhenius hade funnit arten växande synnerligen allmänt på Åland samt äfven anträffat den i Åbo-trakten (Pargas);

Herr Lindberg hade iakttagit den på Isthmus carelicus;

Herr Mela hade observerat arten vid Kuopio, och enligt Herrar Cajander och Lindroth vore den allmän i Olonets-Karelen.

Lektor A. J. Mela framlade exemplar af *Agrostis perennans* från Tuovilanlaks i närheten af Kuopio samt förevisade därjämte en genom sin storlek anmärkningsvärd plommonfrukt, som burits af ett växande plommonträd i biskop G. Johanssons trädgård å Vaajasalo vid Kuopio.

Lektor Mela meddelade vidare särskilda upplysningar om nedan uppräknade zoologiska föremål, hvilka demonstrerades inför Sällskapet:

1:o Hufvud och fötter af *Falco gyrfalco*; exemplaret var skjutet nära Kajana stad.

2:o Hufvud och fötter af *Falco vespertinus* från Pudasjärvi. Provincialläkaren, d:r J. Stenbäck, som till föredragaren insändt dessa föremål, hade i bref meddelat att mor och ungar af denna sällsynta fågel förliden sommar observerats i nämnda socken. Detta tydde på att arten häckat därstädes, ett förhållande, som icke tillförene iakttagits inom Finlands politiska område.

3:o *Anser bernicla*. Exemplaret var skjutet i Kittilä vidpass 3 $^1/_2$ mil norr om kyrkobyn i september 1896 af forstmästare Paavo Nyman och af honom föräradt till Sällskapet; fyndet var anmärkningsvärdt, då det gjorts långt på sidan om artens vanliga flyttningsvägar.

Lektor A. J. Mela gjorde följande meddelande om gösens utbredning i Åländska skärgården:

Kuhan (Lucioperca lucioperca L.) levenemisestä Ahvenan saaristossa.

Oleskellessani Ahvenassa muutamia viikkoja kesällä 1883 onnistuin saamaan tietoja myös kuhasta, joka siellä on sangen harvinainen kala. Kun professori O. M. Reuter tekstissa Gösta Sundmannin suomalaiseen kalakuvastoon nimenomaan mainitsee, ett'ei hänen ole onnistunut saada minkäänlaisia tietoja tämän kalan löytymisestä siellä, lienee syytä nyt, kun olen tilaisuudessa Seuran kokoelmiin lahjoittaa Ahvenasta pyydetyn kuhan, myös panna muistoon silloin saamani tiedonannot.

Finströmin pappilassa kertoi minulle rovasti Sonckin perhe että kuhaa saatin Bastön luona Getassa Lillfjärdenistä, joka on Orafjärdin eteläosa sekä Långsjön-nimisen järven pohjoispäästä, joka on noin puolen kilometrin päässä Finnströmin pappilasta. Maarianhaminassa taas tiesi herra postimestari Uno Godenhjelm kuhaa saatavan Emnäsin luona Långsjön nimisen järven etelä-

päästä. Käydessäni Svartmaran kylässä Finströmissä kuulin talonpojilta kuhaa siellä saatavan merestä ja muuan talonpoika tiesi sitä löytyvän Sumparnissakin.

Kaikkialla täällä näyttää kuha kuitenkin olevan sangen harvinainen. Herra postimestari Godenhjelmin valistuneelle harrastukselle tulee kiitos siitä, että Societas pro fauna et flora fennica tänään saa Ahvenanmaalaisen kuhan kokoelmiinsa. Se on pyydetty Jomalan lahdesta 3 p. kesäkuuta tänä vuonna, jolloin myös isompi, 2 $^1/_2$ kiloa painava, saatiin. Tuomarin rouva Augusta Granström on sen lahjoittanut postimestari Godenhjelmille, joka hyväntahtoisesti lähetti sen minulle.

Slutligen meddelade lektor Mela följande:

Tarhakotilo (Helix nemoralis) Suomelle uusi kuorietana.

Jo vuonna 1895 sain eräältä oppilaaltani *Helix nemoralis*en kuoren. Hän oli tavannut eläimen ryömimässä korkealla maasta puussa lähellä vanhaa hautausmaata puutarhuri Steniuksen alueen laidassa. Kun voi olla mahdollista, että tämä oli yksinäinen harhaan joutunut kappale tätä maastamme ennen tuntematonta kuorietanaa, jonka jäljet yhtä nopeaan katoaisi, kuin se oli odottamatta ilmautunut, en maininnut siitä silloin sen enempää. Panin sen vaan kokoelmaani säästöön. Mutta viime toukokuun lopulla sain niitä suuret kasat. Pienet oppilaani olivat aivan innoissaan kauniista löydöstään. Selville kävi että *Helix nemoralis* oli aivan yleinen Sundsténin puutarhassa Punanotkossa sekä muutamassa paikoin Kaivopuistossa.

Huomattavaa on, että kun *Helix hortensis* maassamme vaihtelee sangen vähän (yleisiä ovat ainoastaan nauhattomat ja 5-nauhaiset, muut muodot ylen harvinaisia) vaihtelee *H. nemoralis* täällä suuresti, ainakin 10 eri värimuunnosta on jo viime keväällä saaneista. Hyvin mahdollista on, että tämä maallemme uusi tulokas keskieurooppalaisten kasvien mukana on joutunut Suomeen. Mutta se seikka että tämä kuorietana äkkiä on tullut aivan yleiseksi eräissä puutarhoissa, oikeuttaa meitä otaksu-

maan, ett'ei se enää maastamme häviä ja että on syytä hakea sitä muistakin puutarhoista ja puistoista.

Magister G. Lång förevisade följande i Ladoga-Karelen funna anmärkningsvärda växter:

1:o *Potentilla dasyphylla.* Af denna i Europa förut icke iakttagna art hade föredragaren och student R. Wegelius sommaren 1898 anträffat ett fåtal exemplar, växande i klippspringor på berget Linnanvuori, beläget på den långt ut i Ladoga liggande holmen Mäkisalo. Arten var hittils känd endast från Sibirien och Novaja Semlja och torde hos oss böra uppfattas såsom en reliktväxt.

2:o *Potentilla Goldbachii* från Kirjavalaks;

3:o *Rubus castoreus* från Suistamo;

4:o *Cirsium heterophyllum* × *palustre* från ön Suosaari vid Kirjavalaks; ny för provinsen.

5:o *Carex flava* × *Oederi* från Suosaari vid Kirjavalaks, ny för provinsen;

6:o *Polystichum cristatum* × *spinulosum*, funnen nära Paksuniemi by vid sjön Ruskaisenlampi; ny för provinsen.

Student W. M. Axelson förevisade en af honom gjord preparatsamling af finska Collembola, omfattande 240 exemplar, fördelade på 76 arter och 12 varieteter. De små i Canadabalsam uppbevarade djuren voro bestämda af professor O. M. Reuter samt tillhörde Entomologiska Museet härstädes.

Föredrogs följande reseberättelse:

Matkakertomus kasvitieteellisestä retkestä Aunuksen Karjalaan (Ol.) kesänä 1898

tehneet

A. K. Cajander & J. I. Lindroth.

Kokouksessa maaliskuun 5 päivänä myönsi Societas pro Fauna et Flora Fennica allekirjoittaneille matkarahan kasvi-

tieteellisiä tutkimuksia varten Aunuksen Karjalassa. Toukokuun 20 p:nä lähdimme matkalle Pietarin kautta ja saavuimme saman kuun 26 p:nä Vosnesenjeen, joka tuli meidän ensimmäiseksi pääpysäkkeeksi ja josta ekskursioonit kohta alkoivat. Viiden päivän perästä jatkoimme matkamme pohjoista kohden seuraten Äänisjärven (tahi niinkuin paikkakunnalla asuvat suomalaiset sanovat »Änisen») rantoja vepsäläiseen Kaskiseen. Täältä tulimme Soutojärvelle ja Schoksuun sekä viime mainitusta paikasta Djerevjannajan kylän kautta Petroskoille, johon saavuimme kesäkuun 12 p:nä.

Alue, jota tähän asti olimme kulkeneet, viehättää mieltä yhtä paljon vaihtelevalla kasvullisuudellaan kuin näköalojensa suuremmoisuudella. Kohta Vosnesenjen pohjoispuolella kohoaa maa korkeaksi kukkulaksi, josta kylää lähinnä olevat vaaraiset hiekkarinteet Syvärin laakson eteläpuolella näkyvät. Seuraavan kylän Stjelegin eli Kallionkylän luona näkyy maantien toisella puolella Änisen aava ulappa ja toisella kädellä haamoittaa etelässä päin juhlallisena Syvärin laakso. Kallion kylästä pohjoiseen käy tie jotenkin korkeiden vaarojen rinteitä pitkin aina Schoksun seuduille asti. Maan tekee vielä mäkisemmäksi ne lukuisat pikkupurot, jotka ovat uomansa uurtaneet hiekkaiseen maaperään. Vankempi kiviperustus tulee harvemmin näkyville kuten Vosnesenjessä, Kallionkylän luona, Kalajoella, Soutojärvellä y. m. Vaarat ovat Änisen puolelle jyrkästi laskeutuvia, jota vastoin ne länteenpäin ovat hyvin loivia. Schoksusta alkaen ne vetäytyvät enemmän sisämaahan, eivätkä ole niin korkeita ja silmään pistäviä kuin ennen. Pari virstaa Djerevjannajasta pohjoiseen alkaa Änisen rantaseutu taasen kohota selkämaiksi, jotka jatkuvat jonkun matkan Petroskista pohjoiseen.

Kasvullisuus tässä osassa aluetta on maaperän paikotellen esiintyvän kalkkipitoisuuden takia joksenkin vaihteleva. Valtaavina ovat vaarojen laeilla ja rinteillä nuoret lehtimetsät (syntyneet kasken polton kautta) sekä sekametsät ja tummat kuusikot. Jaloimmista lehtipuista mainittakoon lehmus, joka kasvaa

koko rantaseudulla, ja vaahtera, joka menestyy — joskin pienen puolisena — Schoksun pohjoispuolelle asti.

Lukuisia puronlaaksoja vaarojen välissä kaunistaa rehevä kasvillisuus, jonka muodostavat *Struthiopteris, Aconitum, Campanula latifolia* sekä *Cinna*'t, *Viola*'t ja *Stellaria*'t y. m.

Pellot kylien ympärillä eivät ole isoja. Maanviljelys on täällä niinkuin kaikkialla Venäjän Karjalassa hyvin alkuperäisellä kannalla. Sitäpaitsi on maa itsessään vähemmän pelloksi kelpaavaa ja yksinomattain vaimoväen raivattava, miehet kuin käyvät muualla rahanansiolla.

Petroskoissa tutustuimme herttaiseen ukko Güntheriin, jonka toimesta saatiin vapaan asunnon ja ylöspidon erään venäläisen herra Ivanitskij'n luona. Kaupungin läheisyydessä tehtiin pari vaellusta, joista eräs Solomenoon Güntherin seurassa, joka seitsemänkymmenvuotiaana sitkeydellä kesti matkan kaikki vaivat.

Kesäkuun 18 p:nä lähdimme Djerevjannajan kautta luonnonihanille Maas- ja Lohijärven rannoille sekä sieltä Petroskoin kautta etelään Petäjäselälle, josta tehtiin päivän kestävä miltei turha retki Djevitschi-ostroville, jossa erään virheellisen ilmoituksen mukaan kasvaisi sekä *Larix sibirica* että *Pinus cembra;* kumpaakaan ei tietysti siellä kasva.

Petäjäseltä kävi kulku kohti kukkaisrikasta Iivinajoen laaksoa. Ensimmäinen pysäkki täällä oli Latvan kylä ($^{29}/_{6}$), jossa on kokonaista 500 taloa ja vähän vajaa 3,000 henkeä. Toinen pysäkki oli Iivinan kylä (300 taloa), josta käytiin kahden pienen metsälammen rannalla olevassa Jascheseron eli Jasajärven luostarissa. Kun vielä mainitsemme Ostretschinan (neljättäkymmentä kylää kahden peninkulman matkalla) ja Muuromin, niin ovat olopaikkamme sisämaan jokien varsilla luetut.

Vielä joku virsta Latvasta pohjoiseen ja itään on maa paikotellen mäkistä, joskus vaaraistakin, mutta etelään ja länteenpäin jatkuvat miltei yhtämittaiset tasangot. Tasaiset ovat myöskin maat Iivinan lisäjoen Muuromljan ja tämän lisähaarojen Niilan, Munduksan, Viljuksan ja Rschanoirutschein alueella. Näistä saa Niila alkunsa Himinjoen tienoilla olevista suolampiloista ja jatkaa matkansa hyllyvillä rannoilla monen peninkul-

man pituisten rahkasammalsoitten poikki. Muuromljan, Munduksan ja Viljuksan rannat ovat enimmäkseen kapeita kukkarikkaita nurminiittyjä, joita suuret suot, mäntyrämeet ja *Carex filiformis* nevat ympäröivät. Missä maa on vähän korkeampi, löytyy kuusikorpea tahi harvinaisemmin kuusimetsää. Mäntymetsää on tuskin nimeksi. Rschanoirutscheilla, joka saa alkunsa Jasajärvestä, on suureksi osaksi vetisten niittyjen, leppä ja kuusikorpien piirittämät rannat. Sen ja Iivinan väliset maat ovat mäntyrämeiden, *Betula nana*-soiden ja aukeiden ruoppamaiden täyttämät.

Heinäkuun 25 p:nä lähdimme veneellä Syväriä ylöspäin Vakrutsiin, josta samalla tavalla jatkettiin matkaa Nimpeldan (= Nimipellon) kautta Vosnesenjeen, jonne saavuimme heinäkuun viimeisenä päivänä. Kahdenkymmenen päivän kuluessa matkustimme välillä olevissa kylissä ekskursiooneja tehden uudelleen Petroskoihin. Käytiin myös Suojussa. Elokuun 23 p:än ja syyskuun ensimmäisen päivän välillä oleskelimme Kiischin ja Sennoguban seuduilla Onegan Karjalassa, jossa viimeinen vaellus tehtiin syyskuun ensimmäisenä päivänä. Heti sen jälkeen palasimme Petroskoin ja Pietarin kautta takaisin ja saavuimme Helsinkiin syyskuun seitsemäntenä.

Tutkimamme eli oikeastaan matkustamamme alue on noin 25 neliöpeninkulman suuruinen. Kuten kerrotusta selviää jakaantuu se kahteen osaan: mäkiseen rantaseutuun ja tasaiseen sisämaahan. Kasvistollisesti eroavat ne myös muutamissa suhteissa; mainittakoon rantaseudussa usein esiintyvät *Acer platanoides*, *Clinopodium vulgare*, *Pulmonaria officinalis*, *Stachys silvatica*, *Campanula latifolia*, *Linum catharticum*, *Viola umbrosa* y. m., jotka sisämaassa joko puuttuvat tai ovat hyvin harvinaiset. Vaan rannikkoseutukaan ei ole aivan homogeeninen. Niin poikkeaa esim. Vosnesenjen ja Petroskoin tienoot monessa suhteessa esim. Kaskisen ja Kalajoen seutuvista, ensiksi mainittu Syvärin joen vaikutuksesta, Petroskoin paikkakunta maan suhteellisesti runsaan kalkkipitoisuuden kautta. Sekä toinen että toinen seikka painaa tietysti leimansa kasvillisuuteen.

Aivan poikkeava on vihdoin Kiischin ja Sennoguban saa-

risto. Paitsi saaristoluonteensa takia eroavat ne ylen runsaan kalkkipitoisuutensa kautta muista matkalla näkemistämme osista, niin on Oljeni-ostroff esim. melkein paljasta kalkkia (kalkkilouhos). Letot ja letto-niityt, joista ennen tuskin olimme nähneet merkkiäkään, ovat täällä tavalliset. Muuten on maa melkein kauttaaltaan viljeltyä; mikä ei ole viljelyksessä on joko kalliota, auttamatonta kivikkoa tahi lepikkoniittyä. Kasveista mainittakoon omituisimpina *Ulmus*'et, *Cotoneaster nigra*, *Dracocephalum*'it *Veronica spicata*, *Cerastium alpinum*, *Eupatorium cannabinum*, *Malachium*, *Chærophyllum aromaticum* sekä ylen runsas *Linum catharticum*.

Kasvimme sekä muut tuomamme kokoelmat eivät luonnollisesti vielä ole kaikki tarkastetut, mutta mikäli tiedämme, olemme löytäneet Annuksen Karjalalle noin 80 uutta fanerogaamilajia, 40 sekalajia sekä 20 Herbarium Musei Fennici'ssä mainittua muunnosta. Tähän ei ole lukuunotettu *Hieracium*'eja eikä joukkoa pienempiä muunnoksia, kryptogaameja y. m.

Tärkeimmistä kasvilöydöistä mainittakoon seuraavat:

Pyrethrum corymbosum W. joka kasvoi kuusimetsässä Hevonselän harjulla noin 10 virstaa länteenpäin Himinjoen kylästä. Lähin löytöpaikka on Änisen itäpuolella Puudoschissa, jossa Günther on sen kerran ottanut myöskin kuusimetsästä.

Selinum lineare Schum. tavattiin ensiksi hiekkaisilla rantaniityillä Iivinankylän tienoilla harvinaisena. Enemmän sitä kasvoi Ostretschinan Nikolan luona kostean puoleisilla niityillä Syvärin varrella. On Venäjällä levinnyt Nevasta etelään pitkin Volgan varsia.

Monotropa glabra Bernh. jota tavattiin yksi ainoa kappale Gusesero järven rannalla nuoressa lehtimetsässä. On Suomessa löydetty kerta ennen Ahvenalta.

Schœdonorus inermis (Seyss) PB. jota kasvoi runsaasti jokitörmäillä Iivinan kylän kohdalla *Brachypodium pinnatum*'in keralla. On alueellamme tunnettu Karelia keretinasta, Ponoista Kuolan Lapissa sekä rikkaruohona viljelyksissä alueemme kaakkoisessa osassa (N, Ka, Ik).

Crepis sibirica L. tavattu kaksi kertaa nimittäin Nimpel-

dassa ja Vosnesenjessä. Molemmissa paikoissa kasvaa se varjoisissa kostean puoleisissa ja multarikkaissa puronlaaksoissa. Tästä lajista on suomalaisessa kokoelmassa yksi ainoa kurja kappale, jonka Günther on ottanut Syvärin varrelta. Laji on siperialainen ja esiintyy Keski-Europassa Schlesiassa ja Steyermarkissa asti.

Androsace filiformis L. tavattiin vanhalla kasvupaikallaan Vosnesenjen luona. Niiden kahdenkymmenen viiden vuoden kuluessa siitä ajasta, jolloin professori Fr. Elfving sen ensiksi meillä löysi, näyttää kasvi vahvasti lisääntyneen. Se kasvaa runsaasti maantiellä Vosnesenjestä aina lähelle Himinjokea, jossa viime mainitussa paikassa se jo esiintyy harvinaisempana. Se levenisi luultavasti myös edemmäksi pohjoiseen jollei Himinjoelta alkava puhdas hiekkainen maantie panisi sille esteitä. Änisen itäpuolella on Günther sen tavannut.

Carex aristata R. Br. tavattiin kolme kertaa: Kuschlegan ja Muuromin välillä, Syvärin varrella Nimpeldan luona sekä Vosnesenjessä jonkun virstan päässä majakasta pohjoiseen Änisen rannalla. Kaikissa paikoissa kasvi esiintyi kosteissa korpimaisissa lehdoissa. Ainoastaan ensiksi mainitussa paikassa se löydettiin kukkivana. Tämä sarakasveistamme ehdottomasti kaunein laji on ennen tavattu kolme kertaa alueellamme.

Elodea canadensis Michx. Kasvaa runsaasti koko Syvärissä (Pietari-Vosnesenje) sekä Iivinassa ja sen lisähaaroissa Ostretschinkassa ja Muuromljassa aina ensimmäisiin koskiin asti.

Muista tärkeämmistä löydöistä mainittakoon vaan seuraavat: *Botrychium simplex* (Suoju), *B. lanceolatum* (Kalajoki, Latva, Iivina), *Carex microstachya* (Suolusmäki), *Carex pseudycyperus* (Ostretschina, Nikola), *Carex riparia* (Ostretschina, Nikola), *Phleum alpinum* (Solomeno), *Avena strigosa* (Muuromi, Himinjoki), *Avena elatior* (Petäjäselkä, Munduksa, Kuuschlega), *Neottia Nidus avis* (Vosnesenje, Guschesero Schoksussa), *Rumex maritimus* (Vakrutschej, Nimpelda Syvärin rannoilla), *Draba verna* (Soutojärvi), *Geranium pratense* (Nimpelda, Petroskoi), *G. bohemicum* (Nimpelda, Vosnesenje, Petroskoi), *Cotoneaster nigra* (Kallionkylä), *Geum strictum* (Ostretschina, Vosnesenje, Petroskoi), *Veronica*

opaca (Vosnesenje), *V. spicata* (Solomeno, Sennoguba), *Melampyrum cristatum* (Muuromi, Nimpelda, Pjangoi, Ivankoffski), *Campanula latifolia* (rannikko alueella monessa paikassa), *Bidens platycephala* (monessa paikassa), *Achillea cartilaginea* (Ostreschina, Nikola, Iivina), *Eupatorium cannabinum* (Kiischin ja Sennoguban saaristossa yleinen), *Malachium aquaticum* (edellisen keralla), *Monotropa hypopithys* (Kiischi lehmuksen jätteillä), *Origanum vulgare* (Sennoguba) ja *Dracocephalum thymiflorum* (Kiischin ja Sennoguban tienoilla).

Amanuens Harald Lindberg föredrog

Om förekomsten af Galium ruthenicum Willd. i Finland.

Den 29 juli 1888 insamlade jag på en odlad äng invid bryggeriet uti Lojo kyrkoby exemplar af den inom det finska flora-området förut ej observerade *Galium ruthenicum* Willd. Ängen, på hvilken den anträffades, var besådd med ryskt gräsfrö, med hvilket denna ostliga art uppenbarligen inkommit. *Galium ruthenicum* påminner mycket om *G. verum*, men afviker från denna genom smalare blad och håriga frukter. I Lojo uppträdde den under tvenne former:

a) en med bladens öfre sida beklädd med korta borst (f. *setulosa!*), och

b) en med långa hår (f. *pilifera!*). Vid genomgåendet af finska samlingen påträffades af mig ett exemplar af *Galium ruthenicum* f. *setulosa* liggande bland *G. verum*; detta exemplar var taget den 15 juli 1872 uti Libelits socken på en äng vid Harjula af M. A. Europæus och K. A. Hällström, möjligen äfven här inkommet med ryskt frö. Då det är mycket möjligt, att denna art hnr en vidsträcktare utbredning hos oss, vore det önskvärdt, att de af Sällskapets medlemmar, som företaga botaniska exkursioner uti östra delarna af landet, ville gifva akt på hithörande former.

Galium ruthenicum Willd. är utbredd öfver hela norra Asien, ställvis allmännare än *G. verum*, äfvensom uti största

delen af det europeiska Ryssland. Sin vestgräns eger arten uti Siebenbürgen, där den är anträffad på ett par ställen och förekommer upp till en höjd af 4—6000′ (Cfr. Ph. J. F. Schur, Enumeratio plantarum Transsilvaniæ, p. 281).

Amanuens Lindberg framlade vidare frukt- och hanexemplar af *Philonotis cæspitosa* Wils., tagna senaste sommar af mag. G. Lång på fuktig sandstrand vid Vuoksen, ej långt öster om Kexholm; på samma lokal hade herr Lindberg sommaren 1897 anträffat sterila exemplar af denna art, som då var en nykomling för finska floran.

De botaniska samlingarna hade efter årsmötet 1898 fått emottaga följande gåfvor:

20 kärlväxter från Åland, hvaribland de vid årsmötet anmälda rariteterna af redaktör P. Hj. Olsson. 8 nummer frön och frukter från ryska Karelen af stud. C. W. Fontell. En kärlväxt från Nyland genom lektor K. J. W. Unonius. En d:o från mellersta Österbotten genom d:r W. Laurén. 54 nummer algprof från Karelska näset af stud. A. J. Silfvenius. En svamp från Korpo af fröken E. Elfving. En d:o från Willmanstrand af d:r M. Buch. 19 kärlväxter från Ladoga-Karelen, däribland den för floran nya *Potentilla dasyphylla* och flere anmärkningsvärda, af stud. R. Wegelius. *Plantago major* f. *monstrosa* från Åland och *Sedum rupestre* från Tavastland af stud. J. Lindroth. 54 kärlväxter från Hausjärvi och Janakkala af rektor M. M. W. Brenner. 4 kärlväxter från Nylands skärgård af stud. E. Häyren. *Lemna polyrrhiza* och *L. trisulca* från Kangasala, nya för södra Tavastland, af stud. O. Sundvik. En kärlväxt från Ishafskusten af d:r K. M. Levander. 18 fanerogamer i 35 exx. samt 2 mossor till största delen från södra Tavastland af mag. O. Collin. En fullständig samling manuskriptkartor öfver de enskilda fröväxternas utbredning i norra Ryssland samt en samling kärlväxter från norra Ryssland (mest Wologodska och Olonetska guvernementen) i 970 exemplar, inlemnade genom studd. J. I. Lindroth och A. K. Cajander af sekreteraren vid kommunalstyrelsen i Petrosavodsk, Nikolai Alexandrowitsch Iwanitskij. 4 kärlväxter från

mellersta Österbotten af apotekare A. Sten. 65 spritpreparat, förnämligast kärlväxter, från Olonets-Karelen af studd. J. I. Lindroth och A. K. Cajander.

Till de zoologiska samlingarna hade sedan oktober-mötet inlemnats följande gåfvor:

Fåglar: Tetrao tetrix, steril ♀, från Rengo kapell d. 6 oktober, och *Archibuteo lagopus*, från Vånå den 8 oktober, gifna af mag. O. Collin; *Astur palumbarius*, från Hvittis d. 10 oktober, gifven af kronofogden Karl Lydén.

Evertebrater: af stud. Jalmari Lydecken 124 flaskor planktonprof och annat hydrofaunistiskt material, insamladt under somrarna 1897 och 1898 dels i hafvet vid Replot, dels i sjöar, åar och andra vattensamlingar i trakterna af Björneborg och Nyslott.

Af Sällskapets stipendiat, stud. A. J. Silfvenius, hade inlemnats följande under sistlidna sommar hopbragta samlingar från vestra delen af Karelska näset: 112 flaskor och glasrör, plankton- och andra mikrofaunistiska prof, 164 flaskor och glasrör, innehållande vatteninsektlarfver, vatteninsekter, hydrachnider, maskar m. m., 157 exx. skal af Unionider från 18 lokaler, 118 glasrör och flaskor med vattenmollusker, 66 glasrör och flaskor med landmollusker, bland hvilka ett större antal sniglar.

Af Sällskapets stipendiat, stud. T. H. Järvi, hade från samma landsdel inlemnats följande kollektioner: 81 flaskor med i formol konserverade spindlar, 13 d:o med myriopoder m. m., 34 d:o med i formol konserverade gallbildningar m. m., 103 glasrör med acarider och podurider.

Utom dessa rikhaltiga samlingar är att anmälas att stud. W. M. Axelson af material från finska samlingen af Collembola förfärdigat en af 240 n:r bestående kollektion af vackert monterade mikroskopiska preparat. Kollektionen innefattar 76 arter och 12 varieteter, förut bestämda af prof. O. M. Reuter.

Mötet den 3 december 1898.

Till korresponderande ledamot invaldes d:r Johannes Klinge i S:t Petersburg samt stadssekreteraren A. N. Ivanitskij i Petrosavodsk; till inhemska medlemmar studenterne K. E. Enwald, I. G. Leiviskä och W. Weseloff.

Beslöts i enlighet med Bestyrelsens förslag, att å den tillärnade verldsexpositionen i Paris 1900 utställa ett urval af Sällskapets publikationer äfvensom att för detta tillfälle sammanställa en historik, hvilken professor F. Elfving åtagit sig att affatta.

På därom gjord anhållan beslöt Sällskapet träda i skriftbyte med Conservatoire et Jardin botanique de Genève.

Ordföranden meddelade att Finska Vetenskapssocieteten nyligen hos Hans Kejserliga Majestät anhållit om understöd för hydrografiska undersökningar i Bottniska viken, Östersjön och Ladoga och att Societetens meteorologiska utskott uppgjort ett program för dessa undersökningar. Vetenskapssocieteten hade emellertid ansett att vid dessa undersökningar äfven biologiskt material borde insamlas och hade i detta afseende förklarat sig hugad att samarbeta med Societas pro Fauna et Flora fennica. Inom Bestyrelsen hade denna fråga behandlats, och hade Bestyrelsen föreslagit att för uppgörande af program för den biologiska delen af dessa undersökningar en komité skulle tillsättas, bestående af professor J. A. Palmén, doktor Levander och doktor Stenroos såsom zoologer, professor Elfving och magister

Hirn som botanister, samt doktor Nordqvist och magister Sandman som representanter för fiskeriet. Detta förslag beslöt Sällskapet enstämmigt omfatta.

Amanuens Harald Lindberg gjorde följande meddelande:

Den 22 juli 1898 anträffade student C. W. Fontell på Flackskär i Larsmo socken (Ostrobottnia media) en *Aira*-form, växande bland *A. bottnica* och *A. cæspitosa*, som han ansåg vara en hybrid mellan nämnda arter. Det af herr Fontell hembragta rikliga materialet har han öfverlemnat åt mig till granskning. De flesta af de undersökta exemplaren stå i karaktärer midt emellan *A. bottnica* och *A. cæspitosa*, vissa former närma sig mera *A. cæspitosa* och ett individ åter mera *A. bottnica*. Pollen har jag undersökt hos ett stort antal individer, men hos alla funnit det alldeles normalt utveckladt. Detta skulle kunna tyda på, att ingen hybrid här föreligger; men då de undersökta formerna äro mycket olika sinsemellan och de flesta i habitus och karaktärer stå midt emellan *A. bottnica* och *A. cæspitosa* torde man dock böra anse dessa ha uppstått genom hybridisering af *A. bottnica* och *A. cæspitosa*. Om denna intermediära form är identisk med *Aira Wibeliana* Sond, har jag i brist på exemplar ej kunnat afgöra. Såväl habituelt som i en mängd karaktärer, äfven mikroskopiska i bladets byggnad, påminner den om *Aira litoralis* Godet från Genfer sjön i Schweiz.

De vigtigaste *Aira bottnica*, *Aira bottnica* × *cæspitosa* och *Aira cæspitosa* särskiljande karaktärer framgå af nedanstående tabell.

	A. bottnica.	*A. bottn.* × *cæspit.*	*A, cæspitosa.*
Blad.	Rännformiga; ribbor på öfre sidan af bladet i tvärsnitt breda och trubbiga, i spetsen ej med tänder; epider-	Rännformiga; ribbor på öfre sidan af bladet i tvärsnitt breda, trubbiga eller spetsiga, försedda med tänder i spet-	Platta, med något tillbakaböjda kanter; ribbor på öfre sidan af bladet i tvärsnitt smala, spetsiga, i spetsen försedda

	misceller starkt mammillösa.	sen, epidermisceller mammillösa (mammillerna betydligt färre och mindre än hos A. bottnica).	med tänder; epidermisceller ej mammillösa.
Vippa.	Långsträckt, hopdragen, gles, blek, med glatta grenar.	Mer el. mind. långsträckt, gles eller tät, brokig, med mer eller mindre utstående och sträfva grenar.	Kort och bred, med sträfva utstående grenar.
Skärmfjäll.	Släta eller så godt som släta, långspetsade, 6—7.5 mm långa.	Något sträfva, kortare spetsade, ca. 4.5 mm långa.	Sträfva, kortspetsade, 2.5—4 mm långa.
Blomfjäll.	I öfre blomman ej nående utanför skärmfjällen.	I öfre blomman nående något utanför skärmfjällen.	I öfre blomman nående betydligt utanför skärmfjällen.
Borst.	Mycket längre än blomfjällen, i nedre blomman ända till 9 mm långt.	Något — betydligt längre än blomfjällen, i nedre blomman ca. 4 mm långt.	Af längd med eller vanl. något kortare än blomfjällen, i nedre blomman 2.5—3 mm långt.

Förutom på ofvananförda lokal är denna intermediära form tagen på följande tvenne lokaler:

Reg. Aboënsis, Nystad, 29. 6. 95, Heikki Söderman och Ostrob. borealis, Kemi, Selkäsaari, 16. 7. 95, K. J. Ehnberg.

Amanuens Lindberg framlade vidare följande anmärkningsvärda växter:

1:o) *Rubus plicatus* Whe et N., funnen af student T. Järvi i en skog vid Hatjalahdenjärvi i Kuolemajärvi socken på Karelska näset. Arten, som förut icke hade anträffats inom vårt

flora-område, var bestämd af apotekare K. Friederichsen i Schlesvig.

2:o) *Euphrasia brevipila* var. *eglandulosa* Lindb. fil., en af föredragaren nyurskild form, som förliden sommar insamlats af studenterna T. Järvi och A. J. Silfvenius i S:t Johannes, Kar. austr.

3:o) *Euphrasia fennica* var. *brevidens* Lindb. fil., äfvenledes en af föredragaren nyurskild form, som han sommaren 1897 funnit växande i sällskap med hufvudarten på en äng i Kivinebb på Isthm. car.

4:o) *Galium mollugo* × *ruthenicum*. Denna förut obeskrifna hybrid, som han igenkänt vid nyligen företagen granskning af sitt herbariematerial, hade föredragaren insamlat redan 1888 i Lojo, på en sådd äng invid »Bryggeriet».

5:o) *Ruppia spiralis*, förliden sommar anträffad af student Ragnar Dahlberg vid Storskatsund i Närpes, Ostr. austr., samt härintills känd endast från Ekenäs skärgård.

6:o) *Delphinium grandiflorum*, som af magister Otto Collin anträffats på en åker vid Rapamäki i närheten af Tavastehus och af honom öfverlemnats till samlingarna under namn af *D. Consolida*. Arten, som antagligen inkommit med höfrö, härstammar från Sibirien.

Professor O. M. Reuter föredrog

Om strandskatans (Hæmatopus ostralegus) omstridda skadlighet.

Senaste häfte af den af herr A. Hintze utgifna »Tidskrift för jägare och fiskare» innehåller bland annat en artikel, som utgör en kritik af det här under hösten hållna skärgårdsmannamötets uttalande om behöfligheten af skottpenningars utfästande för vissa i skärgården lefvande skadliga fåglar. Till dessa hade räknats äfven strandskatan (*Hæmatopus ostralegus*), hvilken uppgafs i Åbo och Ålands skärgård af allmogen kallas beckasin och nu stämplades såsom förgripande sig på ådäggen. Herr

Hintze framhåller i sin artikel att denna fågel, som af honom för resten fullkomligt oriktigt uppgafs såsom hufvudsakligen förekommande i den inre skärgården, på intet sätt kunde anses skadlig, utan tvärtom genom sin stora vaksamhet vore en af skärgårdens nyttigaste fåglar, äfvensom att uppgifterna om dess benämning »beckasin» vore falska.

Då jag bevistat ofvan åsyftade möte, vill jag i anledning häraf anföra såsom grund för att jag icke reserverat mig mot mötets fattade beslut, så vidt det rörde strandskatan, den omständighet att fågeln på min uppmaning omständligt beskrefs af den talare, som först omnämnde densamma, af hvilken beskrifning framgick att talaren med sin benämning »beckasin» tydligen åsyftade *Hæmatopus*; att andra närvarande allmogemän och äfven kyrkoherden Nordqvist, hemma från Åland, intygade att en sådan fågel i deras hemtrakt kallades »beckasin»; att flere närvarande försäkrade att denna fågel vore skadlig för ådäggen och förtjänt af att förföljas; äfven kyrkoherden Nordqvist sade sig hafva hört af allmogen att den angrep äggen.

Ehuru *Hæmatopus*, såsom väl bekant, i faunistiska arbeten uppgifves hufvudsakligen lefva af maskar, snäckor och musslor m. m. dylikt, ansåg jag mig gent emot de lemnade öfverensstämmande uppgifterna af allmogemän, hvilka hela sitt lif varit i tillfälle att observera fågeln, icke berättigad att förklara desamma såsom fullständigt grundlösa och mot dem inlägga min gensaga, helst det mer än en gång visat sig att »fackmän» haft skäl att rätta sina förut fattade åsikter genom att taga hänsyn till folkets mången gång större erfarenhet beträffande djurens lif. Alldeles omöjligt anser jag det icke heller vara att en fågel med en så pass kraftig näbb, som *Hæmatopus*, kunde förgripa sig på ådäggen, ehuru visserligen den omständigheten att dessa vanligen läggas ett stycke från självfva stranden, där ju strandskatan plägar uppehålla sig, gör det troligt att sådant blott undantagsvis eger rum.

I anslutning till detta meddelande sade sig redaktör P. Hj. Olsson under sin vistelse såväl på Åland som i Åbo skärgård hafva erfarit, att *Hæmatopus* jämte andra vadare af all-

mogen på flere orter kallades »beckasin» samt att den — han erinrade sig särskildt på Sottunga — uppgifvits härja bland ådäggen.

Däremot hade herr J. Montell, hemma från Åland, aldrig hört fågeln kallas med annat namn än »alvreck» och visste intet om dess skadlighet.

Ordföranden framhöll det önskvärda i att exkurrenter ville närmare aktgifva på strandskatans lefnadssätt och hos befolkningen inhemta dess åsigter därom.

Magister O. Hynén förevisade en missbildad kvist af gran från Haapavesi äfvensom en monströst utvecklad al-kvist, insänd från Esbo af magister A. Boman.

Doktor E. Reuter förevisade ett hanexemplar af den för finska fjärilfaunan nya geometriden *Himera pennaria* L., hvilket exemplar af eleven Harald Nordqvist hösten 1897 blifvit anträffadt på Staffansby i Helsinge. Arten hade en rätt vidsträckt utbredning inom det europeiska fauna-området. Den förekom äfven i de tre skandinaviska länderna; i Norge var den dock endast funnen vid Kristiania och i Noes, i Sverige går arten från Skåne till Bohuslän och är nordligast funnen i Valders och i Upland; anträffad äfven i Liffland. — Exemplaret öfverlemnades af eleven Nordqvist till samlingarna.

Professor Th. Sælan förevisade och inlemnade till samlingarna i sprit uppbevarade exemplar af en *Argulus*-art, som sommaren 1898 i riklig mängd anträffats parasiterande på flundra, infångad vid Hogland.

Professor E. Sundvik erinrade om att döda, föga lemlästade myror ofta anträffas liggande fläckvis utmed vägkanter och trodde den antagliga förklaringen till denna företeelse böra sökas däri att paddor förtärt och med sina exkrementer åter afgifvit dessa djur. Såsom bevis för denna sin förmodan framlade föredragaren talrika, intill 7 $\times$ 20 mm stora, afrundadt

cylindriska kroppar, hvilka vid undersökning visat sig bestå af torkade, tätt hopgyttrade kitinrester af myror och synbarligen utgjorde padd-exkrementer.

Student J. I. Lindroth förevisade exemplar af den för Finland förut icke angifna brandsvampen *Tilletia Sesleriæ* Juel, hvilken han sommaren 1897 anträffat på trenne ställen på Åland: vid Storby på Eckerö (den 19 juli), vid Emkarby i Finström (den 26 juli) och vid Södersunda i Jomala (den 1 augusti). Arten var beskrifven från Gotland af Juel, som äfven granskat de förevisade exemplaren, och parasiterar på *Sesleria cærulea.* På bladen af detta gräs bildar *Tilletia Sesleriæ* bruna eller svarta, sträckliknande fläckar; sporerernas storlek är 27—35 μ. På utvecklingen af värdplantans blommor synes parasiten värka synnerligen hinderligt.

Student C. W. Fontell förevisade följande anmärkningsvärda växter, insamlade i mellersta Österbotten:

1:o *Rubus arcticus* f. *lencitica* Fr. från Pedersöre; ny för floran;

2:o *Trifolium fragiferum*, såsom ballastväxt på Alholmen invid Jakobstad;

3:o *Heleocharis uniglumis* f. *pumila* Boennigh. från Pedersöre; ny för floran;

4:o *Carex aquatilis* × *vulgaris* anträffad i en uttorkad vattengraf invid järnvägsbanken och Bockholmen;

5:o *Carex maritima* × *salina* från Adö i Pedersöre;

6:o *Carex salina* var. *cuspidata β ostrobottnica* Almqv., funnen på en sandig hafsstrand i Pedersöre.

Rektor Axel Arrhenius föredrog

Ett beriktigande angående Alchemilla obtusa.

På mötet den 4 februari 1897 framhöll rektor Brenner att *Alchemilla obtusa* i Finland vore en öfvervägande nordlig form. I anslutning härtill meddelade jag i förbigående att nämnda art

syntes förekomma allmänt på Dovre. Det är denna uppgift jag härmed ber att få beriktiga. En närmare granskning af mina *Alchemillæ* från Dovre har gifvit vid handen att i själfva värket *intet enda exemplar tillhör Alch. obtusa:* hvad jag vid flyktigt påseende höll för denna art, har till öfvervägande del visat sig vara *Alch. alpestris.* Då *Alchemilla*-kollektionen i Herbarium fennicum på amanuensen Harald Lindbergs initiativ blifvit öfversänd till släktets kände monograf, d:r Buser i Genève, har jag ej nu varit i tillfälle att åny genomgå densamma. Jag känner mig emellertid lifligt öfvertygad om, att resultatet af en revision skall utfalla såsom i ofvan anförda fall — de nordfinska och lappska *Alchemilla*-former, hvilka härintills uppfattats som *A. obtusa,* skola säkerligen till öfvervägande del af specialisten betecknas såsom tillhörande *A. alpestris.* Däremot har jag från Åland och Nyland (Kyrkslätt) sett *Alchemilla*-former, som fullständigt öfverensstämma med sydsvenska och sydnorska exemplar af *A. obtusa.* Denna art synes sålunda i Finland icke vara någon utprägladt nordisk form.

I anslutning till detta beriktigande tillåter jag mig äfven denna gång framhäfva såsom min mening att det i Herbarium fennicum uppbevarade *Alchemilla*-materialet vid tiden för rektor Brenner och mina egna — såsom interimistiska uttryckligen betecknade — bestämningar var alltför bristfälligt och otillräckligt, alltför okritiskt och planlöst hopsamladt, att därjämte vår kännedom om *Alchemilla*-formerna vid samma tidpunkt var alltför sväfvande för att några allmänna slutledningar angående dessa intressanta växters utbredning i vårt flora-område då kunde anses vetenskapligt berättigade.

Student A. K. Cajander framlade nedannämnda i Olonets-Karelen förliden sommar af honom och student J. I. Lindroth insamlade *Salix*-former:

1:o *Salix viminalis.* Af denna för landet nya art, som är en karaktärsväxt i norra Rysslands elfdalar, hade ett tiotal lågväxta, unga buskar anträffats på stranden af Onega vid Vosnesenje och Schoksu. Föredragaren ansåg troligt att dessa

uppvuxit ur kvistar, hvilka, drifvande österifrån, af vågorna uppkastats på stranden och sedan där rotfäst sig i den lösa sanden.

2:o *Salix acutifolia*, af hvilken art föredragaren funnit tvenne stora, vackra buskar på en hög sandås vid Schoksujokis mynning. Arten var tidigare känd från Karelska näset.

3:o *Salix triandra* var. *discolor* Koch. Några nya exemplar af denna form observerades på samma lokaler som *S. viminalis*.

4:o *Salix triandra* var. *concolor*, anträffad nära Iivina och Latva byar invid Iivinajoki. — *Salix triandra*, som äfvenledes är en för flodstränderna i norra Ryssland karaktäristisk växt, var förut inom finska floraområdet funnen på Karelska näset och i norra Finland.

5:o *Salix hastata*, växande tillsammans med *S. triandra* på Iivinajokis steniga stränder. Detta fynd var anmärkningsvärdt, emedan artens inom vårt floraområde hittills kända sydligaste växtplatser äro belägna i Ijo och Kuusamo socknar.

6:o *Salix aurita* × *nigricans*, insamlad vid Vosnesenje.

7:o *Salix aurita* × *Lapponum*, funnen på tvenne lokaler i det beresta området.

8:o *Salix caprea* × *Lapponum*, anträffad i närheten af Vakrutschi.

9:o *Salix caprea* × *rosmarinifolia*, observerad på stranden af Lososinka å nära Petrosavodsk.

10:o *Salix cinerea* (*caprea?*) × *viminalis*. Af denna nykomling till den finska floran anträffades en högväxt buske vid Vosnesenje, där den växte på samma lokal och under samma omständigheter som *S. viminalis*.

11:o *Salix myrtilloides* × *rosmarinifolia*, iakttagen på Niilajokis strand nära Muuromia by.

12:o *Salix nigricans* f. *colorata*, funnen på stranden af Onega nära Derevjannoje och Schuja.

Slutligen förevisades af herr Cajander exemplar af *Pyrus malus*, hvilken anträffats på stranden af Onega i närheten af Sontujokis mynning. — Trädet, som var lågväxt, men synbar-

ligen af betydande ålder, blommade rikligt. Huruvida dess frukter äfven komme till mognad var omöjligt att afgöra, emedan byns barn regelbundet hvarje år bortplockade de nya karterna.

Till de botaniska samlingarna hade inlemnats:

78 kärlväxter från Nyslottstrakten af stud. K. H. Enwald. 8 kärlväxter från Karelen, deribland *Potentilla dasyphylla* från Sortavala och *Euphrasia stricta* från Soanlaks, af kand. G. Lång. 12 *Alchemillæ* från Åbo-trakten af stud. A. K. Cajander. 5 mossor och 4 *Characeer* från Ekenäs-trakten af stud. E. Häyrén. 25 *Euphrasiæ* från Karelska näset och 7 kärlväxter från norra Savolaks af mag. H. Lindberg. 19 kärlväxter från Savolaks och Karelen, deribland *Euphrasia stricta* från Kolivaara af rektor E. J. Buddén. 247 kärlväxter från Nyland af rektor M. Brenner. 16 kärlväxter från Nylands skärgård af senatskammarförvandt G. Sucksdorff. 45 kärlväxter från mellersta Österbotten, däribland flere för provinsen nya former (*Sparganum affine, Salix hybrida*), af stud. C. W. Fontell. 13 kärlväxter i 20 exx. från södra Österbotten, deribland *Ruppia spiralis,* ny för provinsen, af stud. R. Dahlberg.

Mötet den 4 februari 1899.

Till korresponderande ledamot invaldes med acklamation apotekare K. Friederichsen samt till inhemsk medlem student R. Dahlberg.

På därom gjord anhållan beslöt Sällskapet inleda skriftbyte med University of Nebraska, Lincoln. — En enahanda anhållan från Cincinnati Society of Natural history, Cincinnati, öfverlemnades till bibliotekariens afgörande.

Rektor M. Brenner meddelade att de lafformer, hvilka magister G. Lång å aprilmötet 1897 förevisade, icke, såsom d:r Wainio ansett, tillhörde *Cladonia Delessertii* Wain. och *Ramalina obtusata*. Enligt af professor W. Nylander verkstäld granskning vore den förra att hänföra till *Cladonia crispata* var. *cetrariæformis* Del., den senare åter till *Ramalina minuscula* Nyl.

Amanuens Harald Lindberg framlade exemplar och jämförande analytiska teckningar af en förut obeskrifven *Pohlia*-art, som i anseende till sina stora hanblommor af honom benämnts *P. grandiflora*. Arten hade sommaren 1897 af föredragaren anträffats på fuktig sandstrand vid Vuoksen i Valkjärvi å Karelska näset.

Herr Lindberg föredrog vidare om de i Finland förekommande arterna af slägtet *Najas* (se s. 48).

Docent K. M. Levander föredrog

Om några intressanta faunistiska fynd i planktonprof från Ålands haf och Finska viken.

Vid granskning af planktonprof, tagna under de hydrografiska expeditioner, hvilka sistlidne december månad företogos till Ålands haf och Finska viken, gjorde jag följande intressanta faunistiska fynd.

I profvet n:o 4 från Ålands haf vid Kobbaklintar, taget medels vertikalhåfning från 211 m djup, den 5 december, förefans ett exemplar af det egendomliga släktet *Echinoderes*, en endast mikroskopiska former omfattande liten maskgrupp, hvars ställning i systemet är oviss, men som anses närmast ansluta sig till nematodklassen. I väntan på den utförliga, med afbildningar försedda monografi öfver Echinoderiderna, hvilken professor Zelinka i Graz snarligen torde utgifva, har jag ännu icke gjort en säker artbestämning, men sannolikt tillhör det funna exemplaret arten *Echinoderes Dujardinii* Clap., hvars förekomst i södra delen af Östersjön redan tidigare blifvit konstaterad af professor Hensen i Kiel. Anmärkningsvärdt är, att äfven sistnämnda forskare erhållit detta djur, hvars kroppsbyggnad helt och hållet tyder på ett lefnadssätt på bottnen eller på vattenväxter, med planktonhåf, i anledning hvaraf han är böjd att tro det masken stundom simmar fritt.

Det intressantaste fyndet utgjordes likväl af en *appendikularie*-art, alltså en representant för en marin djurklass, af hvilken ännu aldrig någon form anträffats vid våra kuster. Djuret förekom talrikt i särskilda planktonprof tagna vid Åländska kusten (Kobbaklintar, Nyhamn) såväl i djup- som i ytprof. Antagligen är det här fråga om den i vestra delen af Östersjön (Kieler bukten) allmänna *Oikopleura flabellum* [1]). Äfven i de planktonprof, som samtidigt eller den 6 december togos af student J. Lydecken under expeditionen till Finska viken, hafva appendikularier anträffats.

---

[1]) Enligt senare bestämning *Fritillaria borealis* Lohmann.

Slutligen ber jag få nämna, att jag i de i december tagna planktonprofven funnit s. k. »*Stjärnhårstatoblaster*» och *kisel-skelett af Silicoflagellater*, hvilka skelett ha tillhört arten *Dictyocha tripartita* (*fornix*). Dylika skelett hafva redan tidigare af mig blifvit sedda i planktonprof från Finska viken.

Student B. Poppius förevisade följande för Finlands fauna nya coleoptera:

1:o *Nebria Gyllenhaalii* Schönh. var. *Balbii* Bon. Af denna form, hvilken afviker från hufvudarten genom rödfärgade ben, lyckades föredragaren i juni 1897 finna ett tiotal individer vid Nejden-fjord, hvarest de jämte individer, tillhörande hufvudarten, uppehöllo sig under stenar invid hafsstranden. *N. Balbii* hade tidigare blifvit anträffad i nordligaste Norge äfvensom i mellersta Europas högre belägna bergstrakter.

2:o *Cartodere filum* Aubé. Förliden höst iakttog amanuensen H. Lindberg talrika exemplar af denna insekt å härvarande Botaniska Laboratorium, dit den anländt med frukter från S:t Croix. Arten, som eger ett stort utbredningsområde, har hemortsrätt i varmare luftstreck och sprides vida omkring genom handelsvaror. Sålunda var den känd från Algier och Mexico samt i Europa från Frankrike, Ungern och Danmark.

I samband härmed meddelade herr Poppius att en annan *Cartodere*-art, *C. filiformis* Gyll., för lång tid sedan inkommit till Helsingfors, där den företrädesvis uppehölle sig i boningsrum.

Student A. K. Cajander förevisade följande af honom och student J. I. Lindroth förliden sommar funna

Anmärkningsvärda växter från Onega- och Olonets-Karelen.

Aspidium filix mas var. *incisum* Moore, ett ungefär en meter hög individ, som jämte hufvudformen växte i en skuggig, mullrik lund på en liten holme i Kiischi-skärgården.

Aspidium cristatum × *spinulosum*, anträffad i ett löfskogskärr vid Vakrutschi; andra exemplar hade blifvit funna i närheten af Muuromi by.

Botrychium virginianum, en monströs form, observerad bland typiska exemplar i en lund vid Selkä by.

Juncus lamprocarpus f. *aquatica* L., en med *J. supinus fluitans* Lam. analog form, funnen i floden Iivina ej långt från Latva by och bildande på stridare grunda ställen ett oafbrutet grönt växttäcke på flodbottnen.

Scirpus radicans Schk., insamlad invid byn Vosnesenje både på Onegas och på Svirs stränder.

Carex alpina Sw., som anträffats i en fuktig lund 6 verst norrom Petrosavodsk. Artens hittils kända sydligaste växtplatser äro belägna i prov. Ob, Ks, Kk samt senast Kp.

Cinna pendula Bong. Detta ståtliga, angenämt doftande gräs hade iakttagits på fyra olika lokaler i närheten af Onegasjön, hvarest det talrikt frodades i bördiga lundar.

Trisetum flavescens L. Denna art som inom Finland anträffats blott som förvildad, och i Olonets-Karelen tagits vid Porog (F. Elfving) hade blifvit funnen fullkomligt vild först på en hårdvallsäng på en i Onega utskjutande udde ungefär 4 km från Petäjäselkä by och senare på hårdvallsängar samt smärre ängsbackar vid åarna Kuschlega och Munduksa.

Calamagrostis arundinacea × *epigeios*, tagen i spridda exemplar vid Kuschlega och Munduksa.

Calamagrostis arundinacea × *lanceolata*, funnen vid Kuschlega och Jaschesero.

Student Väinö Borg redogjorde, med ledning af en af honom uppgjord synnerligen instruktiv karta, för den resa han och student A. Rantaniemi såsom Sällskapets stipendiater förliden sommar i botaniskt syfte företagit till de östra delarna af Kemi Lappmark.

I anslutning härtill aflade herr Rantaniemi berättelse för sina delvis i andra delar af nämnda område företagna exkursioner, under hvilka äfven någon uppmärksamhet egnats traktens fauna. Och meddelade föredragaren härvid särskildt intressanta, ur folkets mun hemtade uppgifter om bäfverns forn-

tida förekomst i dessa trakter, om olika sätt för dess infångande m. m.

Docent K. M. Levander förevisade en kollektion bin (Apider), insamlade i Tyskland och Österrike af aflidne magister Aulis Westerlund samt till Sällskapet förärade af hans enka, fru M. Westerlund.

Till de zoologiska samlingarna hade influtit följande gåfvor: *Surnia ulula*, från Helsinge ett exemplar (14. X. 98), af herr Georg Nyman samt två exx. (10. XI. 98), af preparator G. W. Forssell. *Anser bernicla* från Sibbo (5. X. 98), af sistnämnde gifvare. *Tetrao lagopodi-tetricides*, ♂, från Kuusamo, af forstmästare M. af Tengström. *Gasterosteus pungitius* från Finska viken vid Ino i Nykyrka (20. VI. 98) samt två exx. *G. aculeatus* från samma lokal af stud. A. J. Silfvenius. *Gobius fluviatilis* från Ino-å, juni 1898, af densamme. 4 exx. Cyprinider, förmodligen *Abramidopsis leuckartii*, från Rantasalmi, 1898, af fil. kand. A. Westerlunds sterbhus.

Insektsamlingarna hade fått emottaga en särdeles betydelsefull tillökning genom att fru Maiju Westerlund i Kuopio till desamma förärat, enligt önskan af hennes aflidne man, fil. kand. Aulis Westerlund, alla de af denne hopbragta kollektioner, hvilkas egande för Universitetets museum kunde hafva intresse. Af dessa värdefulla kollektioner var i synnerhet att framhållas en rikhaltig samling af ordningen Hymenoptera äfvensom en af insektbiologiska föremål. Ifrågavarande samlingar voro förvarade dels i papplådor med glaslock, dels i större dubbellådor. Antalet arter och exemplar hade icke ännu kunnat förtecknas, men gafs därför provisoriskt följande redogörelse:

Hymenoptera i 44 enkla lådor, 3 dubbellådor samt en mindre trälåda.

Orthoptera i 2 enkla lådor.

Diptera i 1 enkel låda.

Diverse i 8 enkla lådor, 1 dubbellåda samt en trälåda. De insektbiologiska föremålen utgjordes hufvudsakligen af bon tillhörande särskilda biarter och getingar.

Utom dessa torrt bevarade samlingar ingingo i gåfvan följande kollektioner af i sprit eller formol konserverade insekter och arthropoder i allmänhet:

Insektlarver circa	40	glasrör;	
Myror och myrgäster	17	» ;	
Collembola	22	» ;	
Physopoder	2	» ;	
Myriopoder	10	» ;	
Spindlar	7	»	och 1 flaska;
Akarider	2	» ;	

Phytophager, Phytophthider, gallbildningar etc. 28 glasrör och 1 samlingsflaska.

Diverse arthropoder ca. 40 glasrör.

Af stud. T. Järvi hade till insektsamlingarna inlemnats 481 exx. hymenoptera från Karelska näset samt af provincialläkaren i Haapavesi, herr A. G. Helenius en rikhaltig kollektion af samma ordning.

De hydrofaunistiska materialsamlingarna hade förökats med 23 samlingsflaskor från Lojo af stud. A. Luther, hvilken tillika skänkt ett profrör med väl konserverade *Volvox*-kolonier och ett profrör innehållande *Chloramœba*, samt af stud. A. Rantaniemi 48 samlingsflaskor från Kuolajärvi socken.

Till samlingarna af lägre djur hade vidare tillkommit:

Oligochäter i 4 glasrör;

Hirudineer 5 » ;

Bryozoer 3 » , samt Spongiller, torkade, 1 låda, samlade af A. Westerlund.

De botaniska samlingarna hade sedan december-mötet förökats genom följande gåfvor:

66 kärlväxter i vackra och omsorgsfullt konserverade exemplar, däribland för provinsen nya *Orchis Traunsteineri* × *cruenta*, *Cœloglossum viride*, *Sagina nodosa*, *Cirsium heterophyllum* × *palustre*, *Drosera intermedia*, *Alnus pubescens*, *Betula nana* × *verrucosa*, *Carex heleonastes*, *C. tenuiflora*, *C. laxa*, *C. livida*, *Poa alpina*, *Asplenium trichomanes* alla från norra Kare-

len af stud. Walter M. Axelsson. 21 kärlväxter från Olonets-Karelen, hvaribland nya för floran: *Pyrethrum corymbosum*, *Selinum lineare*, *Salix viminalis* (adventitia?), *Salix cinerea* × *viminalis*, samt nya för provinsen *Salix acutifolia*, *S. hastata*, *S. triandra*, *Bromus inermis* samt flere *Salix*-hybrider af studd. A. K. Cajander och J. I. Lindroth. 22 kärlväxter från Nyland och Tavastland af prof. A. Osw. Kihlman. 7 Hieracia från Österbotten och 42 d:o från Nyland af d:r W. Laurén. 242 kärlväxter i 343 exemplar från ryska Karelen, Kuusamo och norra Karelen, alla vackra, rikliga och väl konserverade, hvaribland nya för Karelia pomorica: *Centaurea scabiosa*, *Ranunculus lapponicus*, *Potamogeton Zizii*, *Carex alpina*, *C. paradoxa*, *C. capillaris*, *Salix myrsinites* × *nigricans*, nya för Karelia keretina: *Oxytropis sordida*, *Rubus castoreus*, *Epilobium alsinifolium*, *Viola Riviniana*, *Carex chordorrhiza*, *C. heleonastes*, *C. panicea*, *C. livida*, *Onoclea struthiopteris* af mag. I. O. Bergroth, studd. J. I. Lindroth och C. W. Fontell.

De i Finland förekommande arterna af slägtet Najas

af

Harald Lindberg.

Sommaren 1897 företog jag på uppdrag af Finska Mosskulturföreningen botanisk undersökning af den stora Isosuomossen i Sakkola socken på Karelska näset. I bottnen af ofvannämnda mosse anträffade jag en gyttja, rik på frön af en *Najas*-art, hvilka frön vid närmare undersökning hemma visade sig tillhöra den endast från Finland bekanta *Najas tenuissima* Al. Br. Denna art står närmast *Najas minor* All., under hvilket namn den finnes upptagen uti Herbarium Musei Fennici, ed. II, p. 32, men den är från denna skarpt skild genom de smala, med få, små tänder försedda bladen samt genom fröna, som sakna den för *N. minor* karaktäristiska, af tvärgående, tunnväggiga celler bildade epidermis. *Najas tenuissima* ansågs af professor Braun till en början såsom en varietet af *Najas minor* All. Den beskrifning han lemnar af *Najas minor β tenuissima* Al. Br. uti Journal of Botany II, p. 274 (1864) är af följande lydelse: »leaves horizontally patent very narrow, setaceous, on each side of the margin with 6—8 minute teeth, composed of a few cells projecting above the margin of the blade. — Finland (Hisinger!)» Några år senare upptages den såsom en från *Najas minor* väl skild art. De exemplar, som legat till grund för ofvanstående beskrifning voro tagna af prof. Th. Sælan vid Borgå och enligt meddelande af friherre Edw. Hisinger af honom sända till prof. Braun. Häraf förklaras

hvarför Hisinger upptages af Braun såsom den, hvilken funnit arten i fråga. Uti sin uppsats »Öfversigt af de i Östra Nyland vexande Kotyledoner och Ormbunkar» (Notiser ur Sällsk. pro Fauna et Flora fennica förh. ny ser., 1 h. p. 65, 1858, 1859) lemnar Sælan en beskrifning af den form han den 27 augusti 1857 tagit invid Borgå och benämner den *Najas fragilis* Rostk. et Schum. (*Najas minor* All.). Den beskrifning han här ger är dock ej i allt alldeles korrekt, beroende på, att han hänfört sin art till den närstående *Najas minor*. Uti Herb. Musei fenn. ed. 1, p. 18, not. (1859) upptages den likasom uti Hjelts Conspectus Floræ Fennicæ (p. 521), Alcenius' och Brenners floror under namn af *Najas fragilis* (*Najas minor*). Norrlin hänför äfven *N. tenuissima* till *Najas fragilis* uti »Bidrag till Sydöstra Tavastlands flora» (Notiser, h. 11, p. 126, 1871) och anför den såsom ymnigt förekommande på mjuk lerbotten på 1—2 fots djup i en vid Lehmoniemi befintlig vik af Vesijärvi. Vid Sällskapets möte den 3 oktober 1874 (Meddelanden, 1 h., p. 108, 1876) meddelade prof. Sælan, att han invid Viborg uti ett sund med gyttjebotten, mellan parken Monrepos och holmen med Nikolai'ska familjegrafven, på en alns djup påträffat bland *Isoëtes echinospora* och *Sagittaria* en form af *Najas*, närmast öfverensstämmande med den uti Borgå å och i Vesijärvi funna *N. fragilis* f. *tenuissima*, från hvilken den dock särskiljes genom lägre växt (3—10 cm) samt fastare byggnad. I tredje upplagan af A. J. Melas Suomen Koulukasvio (p. 349, 1895) upptagas af slägtet *Najas* förutom *Najas marina* och *N. flexilis* ännu *Najas minor* All. med varieteterna *tenuissima* Al. Br. och *pulchella* Sæl. Såsom förut framhållits saknas den äkta *Najas minor* hos oss, liksom öfver hufvud taget i hela Skandinavien; allt hvad här har benämnts *Najas minor* All. eller *N. fragilis* (Willd.) är *N. tenuissima* Al. Br.; *Najas minor* v. *pulchella* Sæl. är åter *N. flexilis* (de exemplar, som Norrlin tagit i Onega, Welikaja guba).

Najas tenuissima Al. Br. är endast funnen uti Finland. Härifrån är den växande känd från fyra lokaler och nu senast

påträffad fossil af mig på Karelska näset. Artens fyndorter äro följande:

Savonia australis, Ruuanvesi, 1852, E. Nylander och A. Chydenius.

Nylandia, Borgå å, Maren, 27. 8. 1857 och 17. 8. 1861, Th. Sælan. [1])

Tavastia australis, Hollola, Vesijärvi, vik vid Lehmoniemi, 17. 8. 1864, J. P. Norrlin.

Karelia australis, Viborg, Monrepos, 29. 7. 1874, Th. Sælan.

Isthmus Karelicus, Sakkola, Isosuo-mosse, rikligt frön uti gyttja, 1897, Harald Lindberg. [2])

Ännu sällsyntare i Finland än *Najas tenuissima* är *N. flexilis* (Willd.) Rostk., som inom det finska flora-området endast är funnen växande på tvenne ställen samt fossil likaledes på tvenne, nämligen i

Tavastia australis, sparsamt bland *Najas tenuissima* i en vid Lehmoniemi befintlig vik af Vesijärvi, 17. 8. 1864, J. P. Norrlin (cfr. Notiser, h. 11, p. 126, 1871).

Karelia onegensis, Saoneshje, stenig lerstrand vid Weli-

---

[1]) Den 12 september 1899 besökte jag den af Sælan uppgifna fyndorten vid Borgå och fann *Najas tenuissima* efter något sökande rikligt växande på ca. 40 cm djupt vatten på lös, slamrik dybotten tillsammans med *Scirpus lacustris, Sparganium ramosum, Sagittaria, Potamogeton perfoliatus* och *pusillus, Butomus, Nymphæa alba, Nuphar luteum, Cicuta, Callitriche vernalis* och *autumnalis, Elatine hydropiper* och *triandra* f. *callitrichoides, Hippuris vulgaris, Myriophyllum spicatum, Bulliarda. Limosella* samt *Utricularia vulgaris*; dessutom förekom i det smutsiga vattnet en ytterst riklig vegetation af trådalger (*Vaucheria* och *Zygnema*). *Myriophyllum spicatum* och *Callitriche autumnalis* äro här i Borgå å att betrakta såsom brackvattensrelikter och såsom sådan är äfven *Najas tenuissima* uppenbarligen att anse; därpå tyder äfven dess nutida förekomst i en grund hafsvik vid Monrepos invid Viborg. Såsom Sælan tidigare framhållit (Notiser, 1 h.) är *N. tenuissima* ytterligt spröd, hvarför man vid insamlandet knappast kan få ett helt exemplar, redan vattnets motstånd vid växtens upptagande är tillräckligt för stammen skall gå af vid lederna; häri har arten tydligen ett utmärkt spridningsmedel.

[2]) Harald Lindberg, Botanisk undersökning af Isosuo-mosse i Sakkola socken, Finska Mosskulturföreningens Årsbok, 1898, separat, p. 36—40.

kaja-guba, 7. 8. 1870, J. P. Norrlin, (cfr. Notiser, h. 13, p. 170, 1871—74).

Isthmus karelicus, Pyhäjärvi socken, fossil i Rautakorpi mosse, 1894, Gunnar Andersson och R. Herlin. [1])

Sakkola socken, fossil i svämsandsbildning invid Hoflägret, 1897, Harald Lindberg.

Långt allmännare än *Najas tenuissima* Al. Br. och *N. flexilis* (Willd.) är *N. marina* L. (*N. major* All.) uti Finland. Här förekommer den nämligen spridd längs kusterna af provinserna Alandia, Regio Aboënsis och Nylandia; sällsynt är den anträffad så långt norrut som till Qvarken (63° 15′ n. br.); österut går *Najas marina* till Strömfors i östra Nyland (jämför Hj. Hjelt, Conspectus Floræ Fennicæ, Acta V, pars III, p. 520). Af *N. marina* ha flere varieteter blifvit urskilda. Alla de exemplar, jag på härvarande botaniska museum haft tillgång till från finska fyndorter, ha vid anstäld granskning visat sig tillhöra en och samma form, var. *intermedia* Al. Br. Denna varietet beskrifves af prof. A. Braun i »Revision of the Genus Najas of Linnæus» (Journal of Botany II, p. 274 (1864) med följande ord: »Leaves narrow-linear, on each side of the margin with 5—7 large teeth, which are generally longer than the blade is broad; sheat on each side with 1—4 teeth; fruit 3—4 millim. long. — Principally in the north and east of Europe.» Den form, som A. Braun fattat som hufvudform, utmärker sig bland annat därigenom, att bladslidan saknar tänder och fröna äro 5—8 mm långa.

Äfven fossil är *N. marina* funnen i Finland. Gunnar Andersson anför den i sitt ofvannämnda arbete såsom anträffad fossil vid Fredriksberg nära Helsingfors och subfossil nära Fagervik i Ingå. Själf har jag påträffat den fossil vid Olsböle i Tenala socken (ungefär 2 mil NW om Ekenäs) och vid Hoplax nära Helsingfors. Fröna från Olsböle äro 3 mm långa och till-

---

[1]) Gunnar Andersson, Studier öfver Finlands Torfmossar och fossila kvartärflora, p. 107.

höra således den vanliga finska formen. Alla fyndorter för fossil *Najas marina* ligga nära intill artens nutida växtplatser.

På vidstående bild har jag aftecknat delar af de finska *Najas*-arterna äfvensom af den icke finska *N. minor*, dels af recent, dels af fossilt material. Af dessa teckningar framgår huru olika bladslidorna och bladkanten äro beskaffade hos *N. minor*, *N. tenuissima* och *N. flexilis*. Äfven fröna visa stor olikhet, dels hvad form och storlek beträffar, dels i fröskalets byggnad. Vid mikroskopisk undersökning af fröskalet från ytan visar sig detta bestå af mycket olika formade celler hos de särskilda arterna. Äfven på fossilt material är detta mycket lätt att iakttaga, och, då skilnaderna äro så stora, är det ej heller någon svårighet att äfven på dylikt material särskilja de olika arterna; härvid tänker jag dock endast på *N. marina*, *N. tenuissima* och *N. flexilis* och ej på *N. minor*, af hvilken sistnämnda jag ej haft tillfälle att se fossila frön.

Frön af våra finska arter kunna igenkännas på följande karaktärer (endast de ytliga upptagas):

Najas marina: frön matta, 3—4 mm långa och 1.5 mm breda; ytceller stora, ej ordnade i rader, oregelbundna, isodiametriska blandade med rektangulära (2—3 gånger längre än breda), cellumen 3—4 gånger bredare än cellväggen.

Najas flexilis: frön glänsande, 2.3—2.8 mm långa och 0.75—1 mm breda; ytceller ordnade i tämligen regelbundna rader, små, isodiametriska blandade med mindre rikliga rektangulära (2—3 gånger längre än breda), cellumen vanligen af cellväggens bredd eller smalare.

Najas tenuissima: frön glänsande, 2.5—3 mm långa och 0.5—0.6 mm breda; ytceller regelbundet ordnade i rader, långsträckta, 4—9 gånger längre än breda, cellumen något — 2 gånger bredare än cellväggen. (Isodiametriska och korta, rektangulära celler förekomma endast i yttersta spetsarna af fröna).

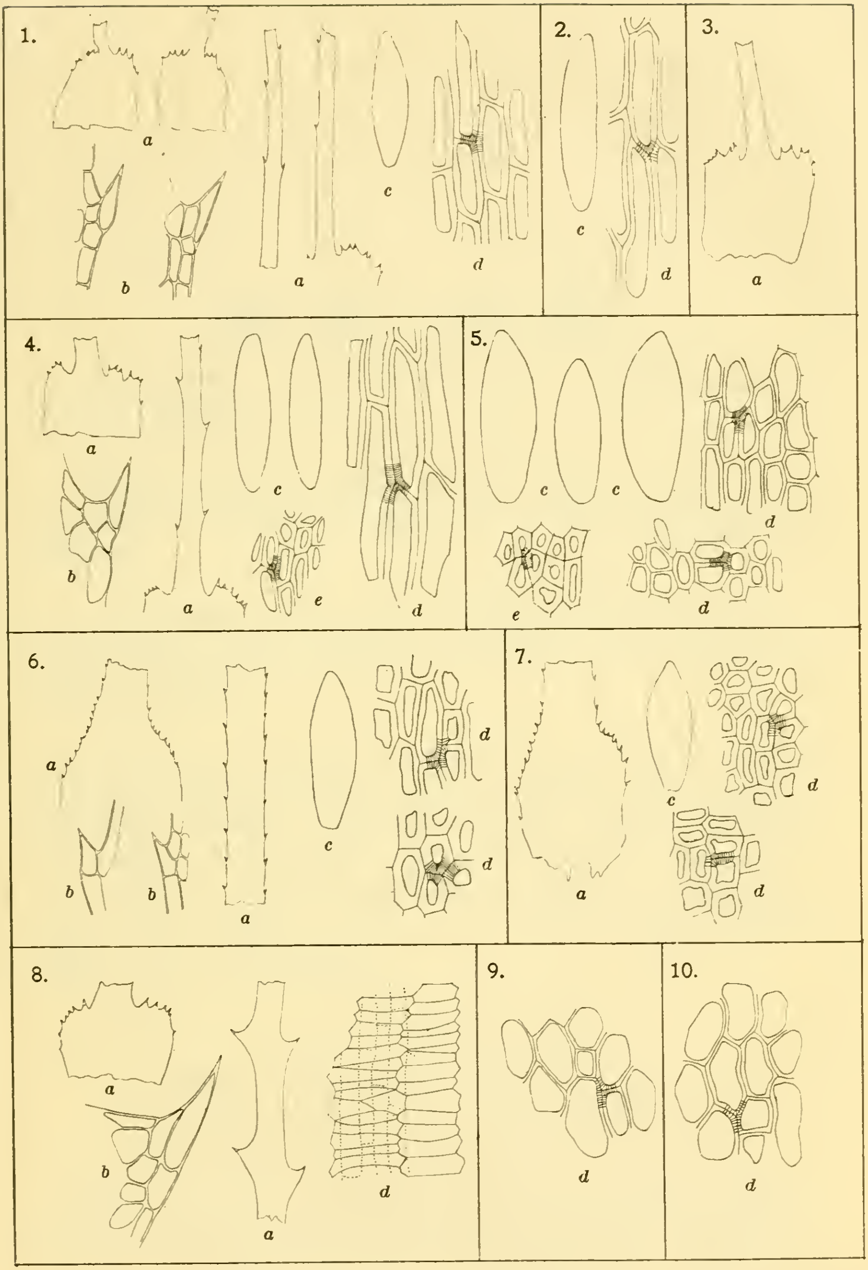

1—4 *Najas tenuissima:* 1 från Vesijärvi. 2 fr. Sakkola, *fossil.* 3 fr. Ruanvesi. 4 fr. Borgå, 12.9.99, H. L. 5—7 *N. flexilis:* 5 fr. Pyhäjärvi, Rautakorpi, *fossil.* 6 fr. Skåne, Ringsjön, 8.1885, J. Pehrson. 7 fr. Vesijärvi. 8 *N. minor* fr. Karlsruhe, Altwasser, 7. 1884, E. Gilg. 9—10 *N. marina:* 9 fr. Reg. Aboensis, Pikis, Radelma, 8. 1893, H. v. Rettig. 10 fr. Reg. Aboens., Tenala, Olsböle, *fossil,* 1898, H. L.

a bladslidor och blad ($^8/_1$); b bladtänder ($^{85}/_1$); c frön ($^8/_1$); d epidermis från midten af fröskalet ($^{85}/_1$); e epidermis från spetsarna af fröna ($^{85}/_1$).

Mötet den 4 mars 1899.

Till inhemsk medlem invaldes med acklamation student Alvar Palmgren.

Beslöts på därom gjord anhållan att träda i skriftbyte med The Hopkins Seaside Laboratory of the Seland Stanford, San Francisco.

Till publikation anmäldes: »Beiträge zur Kentniss der isolierten Formen der geringelten Robbe (*Phoca fœtida* Fabr.)» af Osk. Nordqvist.

Professor J. A. Palmén förevisade en fotografi af en 2 meter lång tonfisk (*Thynnus thynnus* A. Günth.), som infångats af lappar i Kolaviken och sedan inlösts af kapten Sjöstrand. — Tonfisken var den största inom Finlands naturhistoriska område anträffade fiskart. Han förekom allmänt i Medelhafvet, men var äfven tidigare iakttagen i norra Europa, såsom utanför Skånes kust vid Helsingborg.

Professor O. M. Reuter föredrog följande

Notiser om tre finska Sminthurus-arter.

1. *Sminthurus viridis* L. var. *irroratus* m.

Sminthurus viridis är en af de till färg och teckning mest varierande podurider. Tullberg beskrifver i »Sveriges Podurider» varieteterna *cinereo-viridis* och *nigro-maculatus;* i min uppsats öfver Podurider från nordöstra Sibirien har jag offentlig-

gjort en ny varietet *tripunctatus*, Schött beskrifver i sitt arbete »Zur Systematik und Verbreitung palaearctischer Collembola» varieteterna *dorso-vittatus* (Reut.) och *speciosus*, i »Apterogygenea fennica» har jag uppstält var. *infuscatus*, Schäffer anför i »Die Collembola der Umgebung von Hamburg» en var. *multipunctatus*, Scherbakoff beskrifver från Kief var. *lineatus* och slutligen Folsom från Japan var. *annulatus*.

Den 16 augusti 1895 anträffade jag på en torr, med kort gräs bevuxen, af får afbetad backe på Sandö i Nagu i stor mängd en *Sminthurus*, hvilken genom sin egendomliga färg genast väckte min uppmärksamhet. Då den synes mig utgöra en mycket distinkt varietet af *Sminthurus viridis*, har jag ansett den böra tilldelas ett eget namn. Mest liknar den måhända var. *multipunctatus* Schäff., men teckningarna utgöras ej af skilda runda punkter, utan af sammanflytande figurer. Den synes bilda öfvergång till var. *infuscatus* m.

Var. *irrorata* nov. var. sordide flavescens, capite corporeque, ventre excepto, dense fusco-vel fusco-violaceo-irroratis, dorso abdominis antice vel disco magis minusve pallido, signaturis destituto.

2. *Sminthurus multifasciatus* Reut., funnen på blomkrukor i de varmaste rummen af botaniska trädgårdens orangerier härstädes, har enligt Parona blifvit funnen i La Plata, så att artens egentliga hemland torde vara Syd-Amerika.

3. *Sminthurus pruinosus* Tullb. 1871 = *frontalis* Fitch. 1863.

För denna arts synonymi redogör Folsom utförligt i sin detta år utkomna uppsats »Japanese Collembola Part II» (Proc. Amer. Acad. Arts and Sciences XXXIV). Däraf framgår att den i norra Amerika blifvit beskrifven under tre skilda namn (*hortensis* Fitch. 1863, *quadrisignatus* Packard 1873 och *albamacula* Harvey 1897). Tidigare var den från Europa bekant under likaledes tre olika namn (*pruinosus* Tullb. 1871, *lineatus* Reut. 1876 och *frontalis* Uzel 1891). Af Folsoms jämförelse mellan amerikanska och europeiska exemplar framgår

emellertid att alla dessa arter äro identiska, och bör arten därför härefter bära namnet *frontalis* Fitch.

Denna art erbjuder för öfrigt ett intressant exempel på dessa lågt stående insekters vidsträckta utbredning öfver jordklotet. Då Folsoms uppgifter beträffande Europa icke äro fullständiga, må här anföras hvad man hittills känner om artens geografiska distribution. Den är funnen icke blott i Ryssland (Kief: Scherbakoff), Finland, Sverige och Böhmen. Jag har äfven tagit den på Shetlandsöarna, på fjället Dava i Skotland, vid Berlin och Leipzig. Schäffer anför den från Helgoland; Folsom har erhållit den från Japan. I norra Amerika förekommer den i staterna Newyork, Maine, Massachusetts och Ohio, och slutligen har Schäffer sett exemplar från sydkusten af Eldslandet.

Professor A. O. Kihlman omnämnde att *Rumex*-formerna i Herbarium fennicum nyligen blifvit granskade och bestämda af docenten L. Murbeck i Lund, hvilken i sin monografiska uppsats »Die nordeuropäischen Formen der Gattung *Rumex*» (i Botaniska Notiser 1899), egnat uppmärksamhet äfven åt de inom finskt flora-område förekommande arterna af detta slägte. I anslutning härtill förevisade herr Kihlman följande hos oss hittills outredda former:

1:o *R. aquaticus* L. var. *Kolaënsis* Murb. n. var., tagen 1887 af Kihlman vid Kuuspoanla i Lapp murm.

2:o *R. pseudonatronatus* Borb. subsp. *fennicus* Murb. n. subsp.; denna *R. domesticus* närstående form var i samlingen representerad genom exemplar från Ostrob. med. och Ostrob. austr., från Tav. bor., från Lapp. kem., Lapp. Imandr. och Lapp. tulom.

3:o *R. arifolius* All., insamlad i Lapp. tulom. (»ad flumen Kola» Fellman; »Srednij ad sin. Kolaëns») och i Lapp. ponoj (»ad pag. Ponoj»).

4:o *R. auriculatus* (Wallr.) (= *R. thyrsoides*), en *R. acetosa* liknande art, tagen vid Bolstaholm i Geta på Åland (Molander 1858).

5:o *R. hæmatinus* Kihlm. n. sp. Denna af föredragaren uppstälda art var af honom insamlad sommaren 1889 i »Lapp. vars., ad rivulum Tschernofka inter Pjalitsa et Tschapomo».

6:o *R. graminifolius* Lamb. var. *sublanceolatus* Scheutz., stående *R. acetosella* mycket nära och företrädd genom exemplar från Lapp. vars. (Tschavanga, Kihlman 1889).

Student B. Poppius förevisade tvenne för Finlands fauna nya insekter:

1:o *Bythinus nodicornis* Aube, en koleopter, af hvilken d:r A. G. Helenius hösten 1898 anträffat tvenne exemplar i Haapavesi.

2:o *Acanthia arctica* J. Sahlbg. K. Vet. Ak. Handl. XVI (1878), N:o 4, 33, 149. Föredragaren hade iakttagit denna för Europa nya art sommaren 1897 på sandiga hafsstränder nära mynningen af Nejden elf vid Nejden i Syd-Varanger. I sin monografi öfver släktet *Acanthia* hänför O. M. Reuter denna insekt till undersläktet *Chiloxanthus* Reut., af hvars 4 arter endast 2 voro kända från Europa, bland dessa äfven *A. pilosa* Fall. från Finland. *A. arctica*, som afviker från den närbesläktade *A. pilosa* framför allt genom de svarta håren på hemielytra, var hittills funnen endast i Sibiriens arktiska trakter.

Stud. A. Luther demonstrerade

Tvenne för den finska faunan nya landsnäckor.

Clausilia orthostoma Menke, tagen på Karkkali udde i Karislojo socken. Arten fanns i åtskilliga exemplar på några äldre hasselstammar, i synnerhet under ett par stora exemplar af *Sticta pulmonacea*. Några enstaka exemplar af snäckan funnos äfven på marken under multnande affall från hasselbuskarna. Öfver hufvud taget fick jag det intrycket, att snäckan till sin förekomst var bunden vid hasseln. Arten är för öfrigt anträffad i skilda delar af Tyskland, i Schweiz, Österrike-Ungern, de nedre Donauländerna, Polen samt i Kurland, Livland och Wologda.

Dess förekomst i Karislojo är sålunda den nordligaste hittills kända.

Vid ett af Sällskapets sammanträden under senaste höst förevisade lektor A. J. Mela en snäcka, *Helix nemoralis*, funnen i trädgårdsmästare Sundstens trädgårdsanläggningar här i staden, dit den högst sannolikt hade blifvit importerad med växter från utlandet. Jag ber att i dag få framlägga en annan mollusk, af stud. C. W. Fontell tagen på samma ställe och säkerligen äfven den importerad med trädgårdsalster, nämligen *Limax maximus* L. var. *cinereus* Lister, hvilken i två, ännu unga exemplar anträffades under barken af en murken lindstubbe. Varieteten är egentligen hemma i Central-Europa, men har genom menniskans förmedling spridts till många andra trakter af jorden.

Student A. K. Cajander föredrog följande:

Actæa spicata ja Actæa erythrocarpa.

Viime kesänä olin Aunuksen Karjalassa tilaisuudessa tutustumaan siellä jotenkin yleiseen punamarjaiseen *Actæa*'an ja saatoin silloin konstateerata, mitä parilta toveriltani olin kuullut, että se on meidän tavallisesta *Actæa spicata*'sta melkoisesti poikkeava muoto. Jo habitus on toisellainen: koko kasvi on pienempi ja kaikki osat ovat hienommat ja hennommat kuin jälkimmäisillä. Marjat ja siemenet ovat pienemmät, toisenmuotoisia ja värisiä, joutoheteet tylpemmät; kasvipaikkakin on sillä toinen.

Koska näiden molempien Actæain eroavaisuudet kasvioissa ja myöskin spesiaaliteoksissa, kuten toht. E. Huth'in »Revision der kleineren Ranunculaceen-Gattungen Myosurus etc.» (Engler, Bot. Jahrb. XVI) ovat varsin vaillinaisesti selitetyt, pyytäisin tässä lyhyesti esittää niiden silmiinpistävimmät tuntomerkit etupäässä kotimaisten eksemplaarien mukaan.

Actæa spicata L.

A. nigra Willd.

Syn. A. racemosa Gilib.
A. spicata & melanocarpa Ledeb.

Kasvi jokseenkin iso ja tuuhea.

Väri syksympänä vihreä tai tumman vihreä.

Lehdet 3—4 kertaa sormilehtisiä (päätölehdykkä siihen luettuna). Lehdykät jokseenkin isot, tylpähköt. Täydellinen 3-liuskainen päätölehdykkä hertta- tai lanttokantainen; sen keskiliuska enimmäkseen ei sanottavasti pitempi kuin sivuliuskat. Päätölehdykän laidassa suuri luku pieniä, usein ∓ tylppiä hampaita: keskiluiskan laidoissa keskimäärin 9—10 (4—13), sivuliuskojen sisälaidassa 4—5 (2—7), ulkolaidassa 12—13 (9—17); kärkihammas ei paljon pitempi kuin muut hampaat.

Joutoheteet (staminodiumit) useimmiten pyöreäpäisiä.

Marja musta, keskeltä, harvoin päästään paksuin, 12—13 (11.5—13.5) mm pitkä, 9—10 (8.5—10.5) mm leveä.

Siemeniä tavallisesti 13 (10—14), useimmat litteitä, mel-

A. erythrocarpa Fisch.

Syn. A. spicata β erythrocarpa Turcz.
A. rubra Ledeb. Fl. altaic.

Edellistä kaikin puolin pienempi ja hennompi.

Väri syksympänä vaalean tai kellahtavan vihreä, myöhempään usein keltaisen ruuni.

Lehdet 4—5, joskus 6 kertaan sormilehtiset. Lehdykät pienenpuoliset, suipohkot. Täydellinen 3-liuskainen päätölehdykkä suippo- tai pyöriäkantainen; sen keskimmäinen liuska sivuliuskoja tuntuvasti pitempi. Päätölehdykän laidassa pienempi määrä ∓ suippoja hampaita: keskimmäisen liuskan laidoissa keskimäärin 5—6 (2—10), sivuliuskojen sisälaidassa 2—3 (1—4), ulkolaidassa 6—7 (3—11); kärkihammas pitkä ja suippo.

Joutoheteet (staminodiumit), useimmiten typäkkäpäisiä.

Marja punainen, enemmän tasapaksu tai tyvestä paksuin; tavallisesti 9.5 (9—10) mm pitkä ja 7 (6.5—7.5 joskus 8—8.5) mm leveä.

Siemeniä tavallisesti 8 (7—10), useimmat selkäpuolelta

kein puolikuun muotoisia; pituus 4.5—4.75 mm, poikkileikkaus 3—3.5 mm (spriissä säilytettyin eksemplaarien mukaan Aunuksen Himijoelta).

paksummat, suhteellisesti leveämmät kuin edellisellä lajilla; pituus 3—3.25 mm, poikkileikkaus 2.25—2.5 mm (spriissä säilytettyjen eksemplaarien mukaan Aunuksen Vosnesenjestä).

Actæa nigra kasvaa laaksoissa tai vuorten juurilla olevissa lehdoissa ja rehevissä metsissä, varjoisissa kalliorotkoissa y. m. ja löytyy kasvialueemme etelä- ja länsiosissa. Yliopiston kokoelmissa löytyy eksemplaareja seuraavista paikoista: *Al.* Jomala (A. Arrhenius & A. O. Kihlman), Kumlinge (O. Bergroth); *Ab.* Halikko (K. E. Bonsdorff), Kemiö (A. Arrhenius); *N.* Artjärvi (J. E. Strömborg & Th. Sælan), Porvoo (A. Neovius), Myrskylä (E. J. Strömborg); *Ka.* Räisälä (J. Lindén); *Ik.* Muola (A. J. Mela), Valkjärvi (Appelberg), Pyhäjärvi (H. Lindberg); *St.* Karkku (Hj. Hjelt), Pirkkala (Simming), Mouhijärvi (A. J. Malmgren); *Ta.* Asikkala ja Jämsä (E. Niklander); *Sa.* Puumala (E. Nylander); Mikkeli (I. Hasselblatt); *Kl.* Valamo (V. Nylander), Vuorlahti (J. J. Chydenius); *Ol.* Mjatusova (Fr. Elfving), Himijoki ja Kalajoki (J. I. Lindroth & A. K. Cajander); *Tb.* Jyväskylä (W. F. Brotherus); *Sb.* Kuopio (B. & H. Lindegren); *Kb.* Enontaipale (Fr. Voldstedt); *Om.* Vöyri (W. Laurén); *Ob.* Liminka (Fr. Hellström), Muhos (M. Brenner), Kemi (A. Rantaniemi); *Ok.* Sotkamo (M. Brenner).

Ulkopuolella kasvialuettamme se löytyy Huth'in mukaan »in fast ganz Europa und in Asien vom Ural bis Japan und südlich bis zum Himalaya», joka määritys kuitenkin kaivannee melkoista rajoitusta, koska esm. Ledebour ei mainitse sitä muuta kuin läntisimmästä Siperiasta. Yliopiston kokoelmissa on eksemplaareja Småland'ista, Karjalan kannakselta (Venäjän puolella), Volhyniasta ja Italiasta.

Actæa erythrocarpa kasvaa ylimalkaan kuivemmilla ja valoisammilla paikoilla kuin edellinen esiintyen vuorten penkereillä ja raoissa, kiviröykkiöissä, vaarojen rinteillä olevissa lehdoissa y. m. Se löytyy kasvialueemme pohjois- ja itäosissa. Eksem-

plaareja löytyy yliopiston kokoelmissa seuraavista paikoista: *Kl.* Sortavala (R. Wegelius); *Ol.* Vosnesenje ja Soutujärvi (J. I. Lindroth & A. K. Cajander); *On.* Tiudie (G. Selin), Valkiamäki (A. O. Kihlman), Koselma (A. Kullhem), Tolvoja (A. O. Kihlman); *Ok.* Kianta (E. Wainio), Paltamo (E. F. Lackström); *Ks.* Ruskeakallio (B. A. Nyberg), Jäniskängäs (W. Borg & A. Rantaniemi); *Kp.* Sirkonvaara (I. O. Bergroth & C. W. Fontell); *Kk.* Kiimasjärvi (I. O. Bergroth & C. W. Fontell); *Lkem.* Kittilä (Hj. Hjelt & R. Hult), d:o (K. E. Elfving), Rahkojärvi (W. Borg & A. Rantaniemi); *Im.* Rasnavolok (Karsten), Umba (G. Selin), d:o (A. O. Kihlman); *Lv.* Tschapoma (A. O. Kihlman); *Lp.* Rusiniha (A. O. Kihlman); *Lt.* Nuotjok (J. Lindén).

Alueemme ulkopuolelta löytyy eksemplaareja Ruotsin Lapista, Kaukasiasta, Baikal-järven tienoilta ja Dahuriasta. Ivanitskyn y. m. mukaan se kasvaa koko pohjois-Venäjällä, joten sen läntinen raja tulee kulkemaan jokseenkin Ruotsin Lapista Laatokan tienoitse Kaukasukseen. Huthin mukaan se löytyy ainoastaan »in Sibirien vom Ural bis zur Amurmündung».

Etsittävä alueellamme olisi *A. erythrocarpa* muunnos (?) *leucocarpa*, jolla on valkoiset marjat ja joka on tavattu Siperiassa, Uraalin tienoilla ja Vologdan kuvernementissä.

Aunuksen Kalajoella tapasimme lehdossa, jossa kasvoivat sekä *A. nigra* että *A. erythrocarpa*, poikkeavan *Actæa*-muodon, joka nähtävästi on *A. erythrocarpa* $\times$ *nigra*. Habitukseltaan se muistutti enemmän *erythrocarpa*. Lehdykät ovat kuitenkin suurempia ja vähän tylpempiä, kärkihammas lyhyempi. Hedelmät ovat pieniä, surkastuneita, tuoreina ruunit, kuivattuina mustahkot.

Herr Cajander framlade vidare följande

Anmärkningsvärda växter från Onega- och Olonets-Karelen.

Rumex pseudonatronatus **fennicus* Murb., tagen på åkerrenar i Kuschlega by, artens tillsvidare sydligaste fyndort.

Rumex auriculatus Wallr., hvilken anträffats öfverallt i de besökta trakterna. I allmänhet hade den tyckts föredraga tor-

rare ståndorter än *Rumex acetosa* och hade blifvit funnen mest på åbranter, åkerbackar och torrare åkerrenar, stundom t. o. m. på torra sandiga moar. Öfver hufvud taget hade den förekommit ytterst allmänt och talrikt i alla odlade nejder, mången gång bildande hufvudmassan af vegetationen, i synnerhet på vissa fältbackar nära odlingar. I anseende till den freqvens och ymnighet, hvarmed arten således uppträder vid Onega och då den tillika är tagen på Åland, är det att antaga, det den ännu kommer att uppdagas i andra sydfinska provinser, ehuru den hittills förvexlats med den närstående *R. acetosa*.

Viola Riviniana var. *villosa* Murb., som förut hos oss varit känd blott från Åland, men som senaste sommar dessutom anträffats flerstädes i lundar och på lundartade friska ängar i södra delen af Onega-kustområdet, ymnigast i omgifningarna af Soutujärvi by. I dennas sällskap hade anträffats tämligen allmänt dess hybrid med *Viola canina*,

V. canina × *Riviniana* var. *villosa*, som afviker från den vanliga *V. canina* × *Riviniana* blott genom sin hårighet.

Caltha palustris var. *radicans* Fr., tagen i floden Ivina vid Latva by (Ol), där den bildade täta trassliga bestånd på grunda, strida ställen. Denna form, som utmärkes genom sin långa rotslående stam, sina enstaka eller få blommor och oftast mera trekantiga blad, är för öfrigt anträffad på så pass vidt skilda orter som på Shetlands öarna, i Norska Finmarken, på Dovre och i Ryssland (enligt Ledebour utan närmare angifven lokal).

Stachys palustris × *silvatica*, funnen i alskog på en liten holme utanför Sennoguba (Saoneschei, On) växande tillsammans med föräldrarna.

Monotropa glabra Rth., anträffad i ett enstaka exemplar i löfskog vid Gusesero sjön. Förut är den endast en gång tagen inom finska flora-området, nämligen på Åland.

Cirsium oleraceum × *palustre*, funnen å nio olika lokaler tillsammans med *C. oleraceum*.

C. heterophyllum × *oleraceum*, anträffad fyra gånger, förut känd blott från Ik.

Thymus chamædrys, tagen på en svedjebacke några verst

från Petäjäselkä by, såsom det såg ut, fullkomligt vild; möjligheten att den blifvit importerad är dock icke alldeles utesluten.

Student Arth. Wahlberg påpekade, på anmodan af d:r Wainio, att de på februari-mötet omnämnda och af professor W. Nylander bestämda lafarterna icke vore *Ramalina minuscula* och *Cladonia crispata* var. *cetrariæformis*, utan *R. obtusata* och *Cl. Delessertii*; den förra var nämligen försedd med soredier, den senare med scypher.

Student J. E. Aro föredrog följande berättelse öfver den entomologiska resa, hvilken han såsom Sällskapets stipendiat förliden sommar företagit till Kajana-Österbotten:

Saatuani keväällä 1898 seuralta »Societas pro Fauna et Flora fennica» sopivan matka-apurahan hyönteisten keräämistä varten Oulujärven itäseuduissa, olen nyt tuon retken tehtyäni tilaisuudessa, samalla kun saan lausua sulimmat kiitokseni tästä matka-apurahasta, antamaan lyhyemmän kertomuksen matkani vaiheista ja sen tärkeimmistä tieteellisistä tuloksista.

Lähdin Helsingistä kesäkuun 6:na päivänä ja suuntasin matkani Kuopion ja Iisalmen kautta Kajaaniin. Satunnaisten asioitteni tähden täydyin viipyä Kuopiossa parisen päivää ja sain siten myös samalla tilaisuuden tehdä lyhyempiä retkiä kaupungin ympäristöön. Mutta vaikka kevät olikin täällä jo hyvällä alulla kasvillisuuden puolesta ja ilmat sangen suotuisia ja lämpöisiä, oli perhosmaailma kumma kyllä silloin vielä sangen köyhää, joten saaliini noilla retkillä supistuivat vaan noin kymmenkunta lajiin, joista huomattavin oli *Syrichtus malvæ* var. *Taras* Meig., jota ennen on tavattu ainoastaan Ahvenanmaalla ja Karjalassa. Tapasin sen Puijonsarvelle kulkevalla maantiellä päämuodon joukossa.

Kesäkuun 8 päivänä jatkoin taas matkaani laivalla Iisalmelle ja sieltä yhtämittaa hevosella Kajaaniin. Joka matkustaa tätä tietä Kajaaniin, saa nähdä mitä surkeimpia maita matkansa varrella. Iisalmen puolella ovat tosin maantien varsilla olevat

maat vielä viljeltyjä, vaikka ulkonäöltään näyttävätkin hyvin köyhäkasvuisilta, mutta kuta pohjoisemmalle pääsemme sitä kolkommiksi seudut käyvät. Milloin kohoaa maantie karua, korkeata vuorta ylös laskeutuakseen taas yhtä karua rinnettä alas, kunnes se harjauteen juurella kohtaa pientä, kuivaa männikköä kasvavan kaukaan tai aivan aukean, vetelän tai sekametsäisen suon. Milloin kulkee se taas kilometrimääriä kulonpolttamien, kivikkoisien korpien halki tai tervaksiksi hakattujen ja siten aukeiksi, kuiviksi ahoiksi hävitettyjen seutujen läpi. Asuntoja ja peltoja kohtaa matkustaja tuskin nimeksikään tuolla 10 penikulman taipaleella.

Mutta kuta lähemmäksi saapuu Kajaanin portteja, sitä runsaammin aukenee niittyjä ja peltoja metsien lomista ja sitä useampia mökkejä näkyy peltojen laidoilla. Itse kaupunki on rakennettu näennäisesti kuivalle tasangolle, jota etelässä rajoittavat paikoittain melkein kaljut, paikoittain taas vahvaa havumetsää kasvavat, jokseenkin korkeat vuoren harjanteet, jotka lounalta kohden alenevat alenemistaan, kunnes maaperä lähellä Kajaaninjokea on muodostunut väkevän näköiseksi multa- tai saviperäiseksi niittytasangoksi, jonka takana Lohtajan laajat, kuusikkoa tai sekametsää kasvavat suot aukenevat. Pohjoisrannalla kaupunkia virtaa Kajaaninjoki juhlallisena Koivu- ja Ämmäkoskien yli Oulunjärveen eroittaen siten kaupungin korkeasta, komeata kuusikkoa kasvavasta Pöllyvaarasta ja siitä itäänpäin olevista vuorottaisesti niittyisistä ja kuusikkoisista Kyynespäämaista.

Vasta kesäkuun 12 päivänä saatoin ryhtyä toinperään perhosia keräämään, sillä siitä lähtien kävivät ilmat siksi lämpöisiksi, että hyönteiset uskalsivat liikkeelle. Varsinkin hyviä pyydyspaikkoja olivat nuo edellämainitut Koivukosken pohjoisrannalla olevat rantaniityt ja niitten takaiset lehtimetsät. Toisinaan kun oli oikein lämmin ilta, niin metsikköjen rannat oikein vilisivät valkopukuisia mittariperhosia, kuten *Cabera pusaria*'a, *C. exanthemata*'a, *Jodis putata*'a, punaselle hohtavaa *Numeria pulveraria*'a y. m. En koskaan ole nähnyt niin runsasti perhosia liikkeellä. Ne näkyivät ikäänkuin kaikki päässeen yht'aikaa irti

talven kahleista ja ikäänkuin aavistavan, ettei tällaisia suotuisia päiviä kauvan kestä. Omituista kyllä olivat kaikki muut perhosryhmät tähän aikaan hyvin niukalti edustettuina. *Kiitäjistä* en tavannut kesäkuussa ainoatakaan; *kehrääjistä* en niinikään muuta kuin *Psyche hirsutella*'a yhden kappaleen sekä *Epichnopteryx nitidella*'sta niinikään yhden ainoan kappaleen, joka sekin pääsi karkuun oltuaan jo kahdesti haavissani. Päiväperhosia kyllä lenteli verrattain lukuisasti, mutta ne olivat enimmäkseen samoja lajeja, joko *Pieris*'tä tai *Leucophasia*'a. *Noctua*-ryhmästä en taas saanut kuin joitakuita *Caradrina*-lajeja.

Näin kesti kauniita lämpöisiä päiviä kesäkuun 21 päivään asti, jolloin alkoi sadekausi, jota kesti puolitoista kuukautta melkein yhteen mittaan. Meni toisinaan kokonaisia vuorokausia, jolloin ei tarvinnut haavia ensinkään. Tällaisina päivinä keräsin enimmäkseen kasveja ja aitojen ja huoneitten suojissa sadettapitäviä hyönteisiä. Ja varsinkin aitojen suojissa tapasikin toisinaan runsaasti noctuoita ja niettareita lepäämässä. Harvinaisimpina sellaisina löytöinä mainittakoon nuo erinomaisen sievät noctuat *Mamestra glauca* ja *M. bicolorata* var. *obscura* jota jälkimäistä on tähän asti tavattu alueeltamme vain kahdesti, nim. Raudun pitäjässä ja Mikkelissä.

26 päivänä kesäkuuta lähdin Paltamon kirkonkylään pari vuorokautta kestävälle retkelle, jolloin kuitenkin sadekuurot tuon tuostakin häiritsivät työtäni. Palasin sentähden melkein tyhjin toimin jälleen kaupunkiin, jossa viivyin heinäkuun 2 päivään, jolloin lähdin katsomaan luonnonihanuudestaan ja korkeudestaan kuuluisata Naapurivaaraa ja sen viereistä Vuokatti-kukkulaa, mutta sade katkasi tämänkin retken, ennenkuin ennätin saada paljon mitään aikaan. Saman kuun 9—12 päivinä oleskelin Outonjoella Sotkamon pitäjässä. Tällöin tapasin *Dianthus arenarius*'ta kasvavan hyvin runsaasti 10¹/₂ kilometriä Sotkamon kirkolta Kuhmoniemelle vievän maantien varrella hiekkaharjujen rinteillä. Tämä lienee pohjoisin löytöpaikka mainitulle kasville.

Heinäkuun 22 päivänä pistäysin Melalahden kylään, mutta kun säät yhä olivat sateiset en täällä hyötynyt juuri sanottavastikaan, vaikka luonnosta päättäen hyönteismaailman luulisi olevan

täällä hyvinkin lajirikasta. Poutahetkinä olivat varsinkin *Lycæna*'t ja *Polyommatus*'et valtaperhosina päivisin ja *Cidaria*'t iltasin. Edellisistä mainittakoon etusijassa tuo yleensä harvinainen *Lycæna Donzelii,* jota lenti sangen lukuisasti *Knautia arvensis*'en kukilla. Paluumatkalla poikkesin Kajaaninjoen suuta ympäröivillä seuduilla. Täällä lenteli talojen edustoilla kasvavien *Delphinium elatum*'ien ympärillä hyvin lukuisasti *Plusia*-lajeja, joista mainittakoon nuo kauniit *P. festucæ* ja *P. macrogamma* lajit. Heinäkuun loppupuolen sekä elokuun alkupäivät oleskelin pääasiallisesti Kajaanin ympäristöillä, jolloin *Cidaria silaceata, C. corylata, C. cambrica, C. incursata* ja *C. cæsiata* olivat aivan yleisiä varsinkin Pöllyvaaran kuusimetsissä ja niissä olevien pienten metsäniittyjen rannoilla.

Täten oltiin päästy tuon pitkän, tuskallisen sadeajan loppuun. Itsestään on selvää, että saaliini tällaisten olosuhteitten vallitessa supistuivat hyvin vähiin, vaikka olikin käsissä sydänkesän muuten niin saalisrikkaat ajat. Ainoastaan *phryganeidit* olivat tähän aikaan runsaasti edustettuina. Sadekuurojen lomissa niitä liiteli tavattomissa parvissa pitkin vesien pintaa. Ei tarvinnut kuin liikuttaa haaviaan edestakaisin tai kostuttaa haavinvartta ja pitää sitä hetkisen ilmassa, niin sai näitä siivekkäitä pitkäsarvisia sadottain.

Elokuun 16 päivänä lähdin uudestaan Melalahteen, mutta, vaikka ilmat olivatkin muuttuneet jo suotuisemmiksi, en tavannut siellä mitään erinomaisempaa. Palasin saman kuun 19 päivänä taas Kajaaniin ja oltuani siellä joitakuita päiviä tein lyhyempiaikaisen matkan Sotkamon kautta Kuhmoniemelle, koska toivoin täällä ehken tapaavani itäisempiä muotoja. Siinä toivossa kuitenkin petyin, sillä koko retkellä en tavannut ainoatakaan kesälleni uutta perhosta. Sen sijaan löysin aivan Sotkamon ja Kuhmoniemen pitäjien rajalla olevalta laajalta suolta hyvin runsaasti komeita *Rhynchospora alba*-kappaleita. Tämäkin lienee pohjoisimpia yllämainitun kasvin kasvupaikkoja.

Tällävälin olivat varsinkin yöt käyneet jo sangen kylmiksi, joten yöperhosia lenteli sangen niukalta, varsinkin soilla, mutta poudat olivat sensijaan jo yhtäjaksoisempia, pitempiä, joten elo-

kuun loppupuolella satoi hyvin vähän. Syyskuun alkupäivinä alkoi taas satamaan ja, nyt kun kylmäkin yltyi, supistuivat saaliini hyvin vähiin. Tällaista, melkein hyönteiskeräilyjä varten hyödytöntä aikaa kesti sitten syyskuun 9 päivään, jolloin lähdin paluumatkalle, oltuani matkallani alun neljättä kuukautta.

Kuten jo mainitsin oli viime kesä monessa suhteessa sangen epäedullinen entomoloogille ainakin Kajaanin seuduilla, jonka tähden tulokseni matkaltani supistuivatkin verrattain paljon pienemmiksi kuin olin toivonut. Koska tuollaiselta retkeltä kerättyjen hyönteisten määrääminen vie sangen pitkän ajan, en tietysti nyt tällä kertaa ole tilaisuudessa suunnilleenkaan ilmoittaa tuloksista, sen saatan kuitenkin mainita että Macrolepidopteroita tapasin retkelläni Pohjois-Pohjanmaalle uusia 69 lajia.

Herr Aro förevisade härefter följande sällsynta fjärilar.

1. *Vanessa L-album.* Af denna art hade ett exemplar infångats af eleven A. Lipponen i Heinjoki, ett annat af eleven V. Streng i Räisälä.

2. *Argynnis Selene* ab. *Marphisa,* en för Finlands naturhistoriska område förut okänd form, som af eleven Lappalainen anträffats i Leppävirta.

3. *Miltochrista miniata* Forst., funnen i Viborg af eleven Lipponen samt

4. *Agrotis præcox,* infångad af student Seth Nordberg i Ijo socken.

Professor A. O. Kihlman erinrade om att det under byggnad varande huset för vetenskapliga sällskap snart nalkades sin fulländning och framförde därvid till Sällskapet en inbjudning från Finska Vetenskapssocieteten att utse en delegerad, som i en förberedande komité skulle deltaga i preliminära öfverläggningar rörande anordnandet af de respektive samfundens bibliotek i nämnda hus.

Sällskapet beslöt med tacksamhet antaga denna inbjudning och utsåg till delegerad sin bibliotekarie, docenten Enz. Reuter.

Student A. K. Cajander öfverlemnade till arkivet en omfattande samling af kartblad, belysande sällsyntare kärlväxters utbredning i den af föredragaren undersökta delen af Olonets-Karelen.

Mötet den 8 april 1899.

Ordföranden, professor J. A. Palmén, yttrade följande ord, som af Sällskapet stående afhördes:

M. H. Ett sorgebud har nått oss denna vecka, sorgebudet att sällskapets Hedersordförande, professor William Nylander, afsomnat i Paris den 29 mars. Det var han som i midten af vårt sekel ingöt vetenskapligt lif uti Sällskapet pro Fauna et Flora fennica, gaf dess sträfvanden innehåll och riktning. Hans verksamhet hos oss blef dock kortvarig, och de allra fleste af sällskapets nuvarande medlemmar hafva aldrig lärt känna honom personligen. På långt afstånd följde han emellertid med stort intresse vårt arbete. Mera än gerna hade vi sett honom åter i fäderneslandet, men han förklarade att han ej behöfdes mera, ty numera fanns ju en glädjande mängd arbetare.

Vid underrättelsen om frånfället skyndade sig några äldre medlemmar af sällskapet att draga försorg om en hedersbevisning. En krans med inskrift »Præsidi suo honorario meritissimo Societas pro Fauna et Flora fennica» skulle omedelbart nedläggas på grafven genom tvenne i Paris varande landsmän.

Vi hemmavarande kunna endast djupt beklaga den gamle forskarens hårda lott, att i fjärran land och ensam, ja, kanske utan nödig omvårdnad tillbringa sina sista stunder. Vi bringa honom vår varma tack för hvad han i lifvet verkat.» —

Härefter beslöts i enlighet med Bestyrelsens förslag att en minnesteckning öfver William Nylander skulle i Sällskapets skrifter intagas, och uppdrogs affattandet af densamma åt den aflidnes

forne medarbetare och mångårige vän, prof. Th. Sælan, som äfven förklarade sig villig att emottaga detta uppdrag.

I samband härmed meddelade ordföranden att bland Bestyrelsens medlemmar fråga väckts därom, att Sällskapet skulle taga initiativ till resandet af en vård på sin hedersordförandes graf. Denna tanke understöddes på det varmaste af särskilda talare, och beslöts, efter en kort detaljdiskussion, enhälligt uppdraga åt en komité, bestående af ordföranden, professorerne Norrlin och Sælan, att i sådant afseende träda i korrespondens med professor Elfving, som afrest till Paris för att afhämta den aflidnes efterlemnade samlingar, äfvensom att i öfrigt vidtaga sådana åtgärder, som syntes densamma af omständigheterna påkallade.

Till inhemska medlemmar invaldes med acklamation studenterna K. Nyberg och A. W. Kröger.

Till publikation anmäldes följande uppsatser: O. M. Reuter, »Anteckningar om finska Psocider»; samt Th. Sælan, »Några anteckningar om floran på Hogland» (se s. 73).

På därom gjord anhållan beslöt Sällskapet träda i skriftbyte med

Wisconsin Geological and Natural History Survey, Madison;
Torrey Botanical Club, New-York och
R. Istituto botanico, Palermo.

Föredrogos de ansökningar om reseunderstöd instundande sommar, som inom utsatt tid inlemnats, och beslöts, i enlighet med Bestyrelsens förslag, att tilldela

Studenterna B. Poppius och C. W. Fontell 1400 mk för en entomologisk-botanisk resa till Lapp. tulom.;

student J. E. Aro 350 mk för en entomologisk resa till Kuusamo socken;

artist J. Montell 300 mk för en ornitologisk-entomologisk resa till Ponoj;

student Hugo Krank 200 mk för en ornitologisk resa till Åland;

magister E. Odenvall 100 mk för spindelundersökningar i Kar. Lad.;

student Iivari Leiviskä 125 mk för floristiska och växttopografiska undersökningar i Uleåborgstrakten;

student Kurt Envald 125 mk för floristiska och växttopografiska undersökningar i Nyslottstrakten;

student Alv. Palmgren 100 mk för floristiska undersökningar på Åland, företrädesvis i Jomala och Hammarland.

Magister G. Lång förevisade exemplar af den förut inom floran icke anträffade stenlafven *Arthonia granitophila* Th. Fr., funnen af honom i september 1896 i närheten af Fredriksberg invid Helsingfors. Arten var förut känd från några ställen i Sverige.

Docent E. Reuter förvisade Coleopter-larver från Tjusterby i Pärnå, insända af öfverste Kasten Antell. Sådana larver hade enligt meddelande af öfverste Antell den 31 mars under regn och blåst nedfallit i mängd på en af djup snö betäckt äng. Att larverna verkligen »regnat» ned bevisades däraf, att en kvinna vid passerandet af nämnda äng upptäckte flere af dem på sina kläder. Antagligen hade dessa insekter, hvilka pläga anträffas tidigt om våren, af någon hvirfvelvind förts upp i luften och sedan nedfallit på en plats, möjligen rätt aflägsen den ort, från hvilken djuren härstammade. Larvernas identitet hade föredragaren ej ännu lyckats säkert konstatera; sannolikt tillhörde de någon Carabicid eller Cantharid.

Doktor K. M. Levander meddelade, att den vid ett tidigare möte anmälda *Campanularia flexuosa* från Porkkala visat sig tillhöra icke denna art, utan *Gonothyrea Loveni*, hvilken är känd från svenska vestkusten och trakten krig Kiel. Föredraga-

ren förmodade att också den från estländska kusten uppgifna *Campanularia flexuosa* vore ofvannämnda *Gonothyrea*-art, hvilken äfven anträffats vid Hangö af doktor E. Nordenskiöld

Student A. J. Silfvenius förevisade flere exemplar af hemipteren *Aphælocheirus nigrita* Horwath, tagna af honom sistlidne sommar i Kivinebb och Nykyrka socknar på Karelska näset. Af arten var härintills endast ett exemplar kändt från Ungern. För öfrigt hade ingen representant för den grupp, dit denna art hör, förut blifvit funnen i Skandinavien eller Finland.

Artist Justus Montell uppläste en berättelse öfver den resa han i egenskap af Sällskapets stipendiat sommaren 1893 företagit till Ladoga-Karelen i och för studiet af lepidopterfaunan i nämnda provins. I rundt tal hade 1500 individer insamlats, men bestämningen af dem hade ännu ej hunnit slutföras.

Föredrogs följande af magister E. Odenvall inlemnade berättelse öfver hans sommaren 1898 med stipendium från Sällskapet företagna undersökningar af spindelfaunan:

Vid stipendiet var icke fäst något vilkor angående reseplan eller ort för insamlingen. — Denna skedde den 8—24 juni i Lappajärvi socken, hvarifrån den 16—19 juni en exkursion företogs till grannsocknen Evijärvi, samt resten af sommaren — till den 28 augusti — i Tuulois i Tavastland. Äfven gjordes senare på hösten i september och oktober exkursioner från Helsingfors till Malm och Dickursby. Att döma af de iakttagelser jag gjort under de två föregående somrar, jag aktgifvit på spindlarnas förekomst, torde förlidet år ha varit för dessa djur tämligen gynnsamt, ty utbytet blef jämförelsevis tillfredställande. Endast lycosiderna, liksom andra på våta ängar och stränder förekommande arter, tycktes betydligt ha decimerats i följd af det höga vattenståndet senaste vår.

Förbehållande mig att i en framtid inkomma med en fullständigare redogörelse, sedan jag närmare hunnit granska det insamlade materialet, får jag nu därom anföra följande.

Enligt en ungefärlig uppskattning innehålla mina samlingar omkring 250 arter (Sverges kända spindelfauna uppgick år 1862 till 308 arter). Tills dato har jag med säkerhet bestämt 120 arter. Af dem äro följande 18 för Finland nya (icke af A. v. Nordmann upptagna):

Singa Herii Hahn
Zilla calophylla C. L. Koch
Linyphia hortensis Sund.
Leptyphantes crypticola Koch
Nesticus cellulanus Cl.
Episinus truncatus Walk.
Lophocarenum acuminatum Wid.
* » *dicholophum* M.
**Tmeticus hamipalpus* M.
» *graminicola* Sund.
Phalops conicus Westr.
**Dicyphus cilunculus* M.
Dictyna pusilla Th.
**Clubiona cærulescens* L. K.
» *corticalis* Walk.
* » *frutetorum* L. K.
* » *grisea* Th. = (stagnatilis Kulczynski)
» *terrestris* Westr.
Dolomedes plantarius Cl.

De med * utmärkta arterna saknas äfven i Sverge (enligt Westrings »Araneæ Svecicæ» 1862).

Nesticus cellulanus Cl., af hvilken jag fann talrika exemplar i en källare i Kimito, är blott en gång tagen i Sverge, nämligen af Clerck år 1757, men icke sedan dess återfunnen därstädes.

Vid genomgåendet af Nordmanns spindelsamling fann jag därjämte en af Nordmann icke urskild art, *Xysticus perogaster* Th. (*Spirachme striata* M.), bland exemplar af *X. pini* Hahn.

Af mindre arter äfvensom af en del andra spindlar har jag aftecknat de för artbestämmingen karaktäristiska kroppsdelarna, och innehar jag öfver 100 dylika teckningar. Icke mindre än inemot 40 af dessa arter äro mig ännu obekanta, då jag tillsvidare icke lyckats indentifiera dem med några förut beskrifna eller afbildade arter.

Upptogs till diskussion frågan om naturalhistoriens ställning i våra skolors läroplan, och beslöt Sällskapet, efter ett kort meningsutbyte, förena sig om rektor Arrhenius' förslag, att frågan skulle hänskjutas till Bestyrelsen, hvilken egde att med full beslutanderätt behandla densamma i hela dess vidd äfvensom att, om så ansågs nödigt, med sig adjungera intresserade sakkunniga.

Till de zoologiska samlingarna hade inlemnats följande gåfvor:

Larus glaucus från Vihanti af stud. Tuomikoski. 6 sällsynta dagfjärilar af lyc. Otto Wallenius. Följande kollektioner af stud. J. E. Aro: *a*) Från Kuopio-trakten år 1897 (1285 ex.): *Macrolepidoptera* 236 arter i 391 ex.; bland dessa äro 1 art och 1 aberration ny för landet samt 147 arter för provinsen nya; *Microlepidoptera* 598 exx.; *Coleoptera* 194 exx.; *Hemiptera* 102 exx.; *b*) Från Kuopio-trakten år 1898 (1181 exx.): *Macrolepidoptera* 691 exx.; *Microlepidoptera* 490 exx.

Till de botaniska samlingarna hade inlemnats:

7 kärlväxter i 8 exx. från vestra Nyland och Sortavala, däribland *Cirsium heterophyllum* × *palustre* och *Polystichum cristatum* × *spinulosum*, nya för Kl, af mag. G. Lång. 2 kärlväxter i 4 exx. från Åland af eleven A. L. Backman genom rektor M. Brenner. En kärlväxt från Norra Österbotten af stud. I. Leiviskä. 495 kärlväxter i 1053 rikliga, väl valda och omsorgsfullt pressade exemplar, bland dessa åtskilliga för floran och i synnerhet för provinsen (Kar. olon.) nya arter och former, hvilka tidigare förevisats vid Sällskapets möten af stud. J. I. Lindroth och A. K. Cajander. En fascierad gren af klibbal från Esbo af mag. A. Boman. En d:o d:o af gran från Haapajärvi af mag. O. Hynén. 8 kärlväxter från Tavastehus-trakten af mag. O. Collin. 6 för provinsen nya mossor från Ladoga-Karelen af mag. G. Lång. 17 exx. *Rubi*, däribland *Rubus cæsius* × *idæus* från 2 nya lokaler, samt *Botrychium simplex* från Åland af stud. A. Palmgren.

Rektor A. Arrhenius delgaf Sällskapet ett bref, i hvilket dess mångåriga medlem, professor Ch. Flahault i Montpellier, jämte tacksägelse för erhållna skrifter, uttalar sina varma sympatier och sitt djupa deltagande i anledning af de svåra politiska pröfningar, som under senare tid drabbat Finland och dess folk.

MARINE BIOLOGICAL LABORATORY
LIBRARY
WOODS HOLE, MASS.

Några anteckningar om floran på Hogland

af

Th. Sælan.

Sistlidne sommar uppehöll jag mig på Hogland i slutet af juli och början af augusti och gjorde under denna min vistelse talrika exkursioner å den i flere afseenden intressanta ön, och får jag härmed för Sällskapet framställa, hvad jag i floristiskt afseende härvid iakttog.

Sedan M. Brenner i sina »Bidrag till kännedom af Finska vikens övegetation», publicerad i Notiser ur Sällskapets förhandlingar, XI, 1—38 och 445—448 (1871) samt i Meddelandena, XI, 33—40 (1884), sammanfört allt, som på grund af andra botanisters och hans egna undersökningar dittills var bekant om förekomsten af fanerogamer och ormbunkar på Hogland, har icke något offentliggjorts i detta afseende. Då nu floran på Hogland i följd af öns läge nästan midt emellan kusterna af Finland och Estland påverkas af floran inom dessa länder, delvis äfven genom öboarnes lifliga samfärdsel med desamma, torde det vara af intresse att tid efter annan anställa en revision med dess flora, hvarigenom möjligen kunde utredas hvilka af de därstädes förekommande växtformerna som blifvit bofasta och hvilka som endast visat sig vara tillfälliga emigranter.

Växter, som ej förut blifvit anmärkta på Hogland, men som af mig anträffades, äro följande:

Juncus conglomeratus,
Calamagrostis phragmitoides,
Glyceria fluitans,
Poa compressa,
Coralliorrhiza innata,
Alnus incana,
Polygonum persicaria,
Berteroa incana,
Malva borealis,
Euphorbia esula,
Carum carvi,
Epilobium montanum var. *collinum*,
Melilotus arvensis Wallr.,

Convolvulus arvensis,
Cynoglossum officinale,
Veronica arvensis,
Rhinanthus major,
Glechoma hederaceum,
Lamium purpureum **incisum* Willd.
Gnaphalium silvaticum och
Matricaria discoidea.

Dessutom påträffade jag hybriden *Rumex crispus* × *domesticus.* Af *Alchemilla vulgaris*-formerna iakttogos af mig: var. *pastoralis* (Bus.) och var. *obtusa* (Bus.); af *Euphrasia officinalis*-formerna: *Eu. curta* Wettst. och *Eu. brevipila* Burn. et Greml.

Däremot anträffade jag icke af förut anmärkta växter på Hogland:

Bromus secalinus,
Br. arvensis,
Delphinium consolida,
Camelina silvestris,
Sinapis alba,
Neslea paniculata,
Malva vulgaris Fr.[1])
Euphorbia helioscopia,
Trifolium arvense,
Lithospermun arvense,
Anchusa officinalis,
Lycopsis arvensis,
Lamium amplexicaule.

Campanula patula, Filago montana och *Achillea ptarmica,* som af Edv. Nylander (1851) uppgifvas ha förekommit flerstädes, kunde jag icke heller upptäcka.

Här nedanför följer en förteckning öfver de af mig observerade växter, som i Brenners ofvannämnda uppsats anföras som sällsynta på Hogland, jämte angifvande af nya fyndorter för desamma. De nytillkomna formerna äro märkta med ett †.

Lycopodium complanatum (»r.») flerst. i öns norra del.

Picea excelsa f. *brevifolia* flerst.

Polygonatum officinale (»r.») Purjekallio och Haukkavuori.

Convallaria majalis (»r.») h. o. d. i norra delen, merendels steril.

[1]) Denna art, som af M. Brenner, l. c. s 39, uppgifves såsom allmän på vägar i Suurkylä och af hvilken han till Herb. M. F. under benämningen *M. rotundifolia* L. inlemnat exx. tagna 1868, fanns alls icke därstädes, men i dess ställe förekom *M. borealis* Wallm. ymnigt vid vägarna i nämnda by. — För öfrigt bör *M. vulgaris* med rätta utmönstras från vår flora, ty den tyckes endast tillfälligtvis ha uppenbarat sig på de få lokaler, där den anträffats.

†*Juncus conglomeratus* Purjekallio, i en däld vester om Mäkiinpäällys och vid foten af Haukkavuori; förut uppgifven för Hogland af Schrenck (1841), men icke sedermera anträffad.

Carex leporina (»r.») h. o. d. vid gångstigar, såsom vid Pohjakorkia, Kummelkallio, Mäkiinpäällys.

C. pilulifera Pohjakorkia.

C. Oederi (»r.») flerst.

C. filiformis å en vattensjuk äng vid Kappelinlahti; i Veteljärvi talrikt.

C. ampullacea i ett ängsdike vid Kappelinlahti; i Veteljärvi.

Hierochloë australis på en äng vid Kappelinlahti talrikt.

†*Calamagrostis phragmitoides* på en äng vid Kappelinlahti talrikt.

Triodia decumbens (»nära Suurkylä r.») flerst. öfver hela ön.

†*Poa compressa* talrikt på en bergsknalle i Kiiskikylä och på en torr ängskant nära Veteljärvi.

P. pratensis (»r.») flerstädes.

†*Glyceria fluitans* i bäcken vid Suurkylä några exx.

Festuca rubra f. *sabulosa* Sæl. Rhizomate repente stolonibus discretis, arcuato adscendentibus; culmo gracili vaginis et spiculis sæpissime violaceis; foliis viridibus omnibus setaceo complicatis; panicula contracta stricta; spiculis dense pilosis, aristatis. — På sandig strand vid Kappelinlahti ymnigt.

Elymus arenarius (»r.») Kappelin satama.

Malaxis paludosa (L.) vid Liivalahden järvi.

†*Coralliorrhiza innata* vid foten af Lounatkorkia.

Listera cordata i dälden söder om Pohjakorkia och vid foten af Mäkiinpäällys.

Orchis maculata f. *angustifolia* Hartm. på toppen af Lounatkorkia.

Scheuchzeria palustris (»r.») vid Liivalahdenjärvi.

†*Alnus incana* f. *borealis* Norrl. några manshöga, busklika, sterila exx. nära stranden på Isosomerikko.

†*Polygonum persicaria* på en gångstig vid Isosomerikko, några exx. — Förut uppgifven för Hogland af Schrenck (1841), men sedermera icke observerad.

P. convolvulus (»r.») Suurkylä.

Rumex crispus Suurkylä talrikt.

†*R. crispus* × *domesticus* några exx. på en gård i Suurkylä tillsammans med föräldrarna.

Silene inflata (»r.») Suurkylä. (S. maritima Br. *Bidrag*, s. 30, är väl *S. inflata* f. *litoralis* Rupr.)

Melandrium album (Mill.) — *M. vespertinum* (Sibth.) — Suurkylä talrikt; Kiiskikylä. — F. *rubella* Hartm. på en gård i Suurkylä med hufvudformen.

Viscaria alpina (»r.») Pohjakorkia talrikt; Huovinlimpi.

Sagina nodosa (»r.») vid Kappelinlahti ymnigt.

Mœhringia (*Arenaria*) *trinervis* (»r.) vid Suurkylä; Kappelin kallio; Vähä Somerikko.

Arenaria serpyllifolia (»r.») vid Suurkylä; Pohjakorkia.

Scleranthus annuus några exx. vid Suurkylä; vid Kiiskikylä t. a.

Hepatica triloba (»r.») i en skogsdäld vid Lounatkorkia.

†*Berteroa incana* vid vägar i Suurkylä talrikt.

Brassica campestris i Suurkylä.

Sinapis arvensis Kiiskikylä ymnigt.

Bunias orientalis Suurkylä ymnigt.

Drosera longifolia (»r.») i kärr vid Liivalahdenjärvi och Veteljärvi talrikt.

†*Malva borealis* Wallm. vid vägar i Suurkylä ymmigt.[1])

†*Euphorbia esula* L. vid kanten af ett potatisland i Suurkylä flere exx.

Angelica silvestris (»r.») å sluttningen af Lounatkorkia.

†*Carum carvi* på en gård i Suurkylä talrikt.

Conium maculatum på gårdar i Suurkylä talrikt.

Sedum annuum på ett berg nära Kiiskikylä ett exemplar.

Epilobium montanum (»r.») vid foten af Pohjakorkia.

†**collinum* (Gmel.) vid foten af Pohjakorkia.

Cotoneaster integerrima (C. vulgaris Lindl.) (»r.») på toppen af Pohjakorkia.

---

[1]) Ett exemplar taget af M. Brenner 1873 är inlemnadt af honom till Herb. M. F. under benämningen *M. rotundifolia* L.

Potentilla anserina (»r.») vid Suurkylä ymnigt.

Alchemilla vulgaris var. *pastoralis* (Bus.) vid Kiiskikylä; var. *obtusa* (Bus.) på en fuktig äng vid Kappelinlahti.

Melilotus albus några exx. på den nya begrafningsplatsen å Kappelniemi.

†*M. arvensis* Wallr. ett exemplar på en gård i Suurkylä.

Oxycoccus microcarpus vid Veteljärvi ymnigt jämte *O. palustris*.

Andromeda polifolia på Purjekallio; vid Liivalahdenjärvi.

Ledum palustre (»r.») förekom allmänt på kärraktiga ställen både i norra, mellersta och södra delen.

Pyrola rotundifolia (»r.») vid Kiiskikylä.

P. uniflora (»r.») vid Haukkavuori och Lounatkorkia.

P. umbellata vid foten af Somerikon vuori, steril.

Monotropa hypopitys vid foten af Haukkavuori och på östra sluttningen af Lounatkorkia.

†*Convolvulus arvensis* L. på en gräsbeväxt gårdsplan i Suurkylä talrikt.

Myosotis intermedia Link. (M. arvensis Roth) i Suurkylä.

†*Cynoglossum officinale* Suurkylä och Kiiskikylä talrikt.

Echinospermum lappula på en sandbacke vid Suurkylä några exx.

Echium vulgare på sandiga ställen och gårdar i Suurkylä talrikt.

Verbascum thapsus L. f. *virescens* Sæl. caule et foliis subviridibus pubescentibus, haud tomentosis — vid en väg i Suurkylä 2 exx., som voro delvis afbitna af boskapen.[1])

Scrophularia nodosa vid Suurkylä.

Linaria vulgaris i potatisland vid Suurkylä och Kiiskikylä.

Veronica scutellata (»r.») i ett sankt ställe vid vägen från Suurkylä till vähä Somerikko.

†*V. arvensis* några exx. på tallmo nära Suurkylä.

---

[1]) Denna form har jag äfven observerat i Snappertuna vid Raseborgs ruiner; den är vidare tagen af Simming i *KOn.* vid Käpselkä.

†*Rhinanthus major* på äng i en däld mellan Purjekallio och Somerikon vuori några exx.

*Euphrasia officinalis *curta* Fr. Pohjakorkia.

**brevipila* Burn. et Greml. i Suurkylä.

Utricularia intermedia i Liivalahdenjärvi och Veteljärvi, ymnigt.

Mentha arvensis (»r.») Suurkylä.

†*Glechoma hederaceum* L. vid Kiiskikylä några exx.

Lamium album Kiiskikylä talrikt.

†*L. purpureum *incisum* Willd. Suurkylä vid vägar sällsynt.

Galeopsis ladanum vid Suurkylä några exx.

G. versicolor Kiiskikylä.

G. tetrahit (»r.») Suurkylä a.

Stachys palustris i potatisland i Suurkylä flerst.

Scutellaria galericulata (»h. o. d.») t. a.

Prunella vulgaris (»r.») vid gångstigar flerst. öfver hela ön.

Menyanthes trifoliata (»r.») i kärr vid Somerikon vuori och å Mäkiinpäällys talrikt.

Campanula rapunculoides å en äng vid Suurkylä talrikt.

C. rotundifolia f. *latifolia* Br. i en fuktig däld vid Kummelkallio; f. *albiflora* å toppen af Pohjakorkia med hufvudformen; f. *pusilla* Sæl. caule 5—10 cm altit., unifloro; foliis caulinis confertis, 1—2 mm latis; corolla minima, 1 cm long. — På högsta toppen af Lounatkorkia, bland renlaf.

Knautia arvensis (»r.») vid Suurkylä och Kiiskikylä flerst.

Erigeron acer vid Suurkylä och Kiiskikylä.

†*Gnaphalium silvaticum* vid Isosomerikko och vid Kiiskikylä flerstädes.

Artemisia vulgaris (»r.») Suurkylä t. a.

A. absinthium (»r.») Suurkylä flerstädes.

Achillea millefolium (»r.») vid Suurkylä flerstädes.

Anthemis tinctoria i Suurkylä och å en äng vid Kiiskikylä.

†*Matricaria discoidea* i Suurkylä och Kiiskikylä ymnigt.

Tanacetum vulgare vid Suurkylä och Kiiskikylä talrikt.

Senecio silvaticus (»r.») Purjekallio.

Lappa minor vid Suurkylä och Kiiskikylä flerstädes.

Centaurea scabiosa i en trädgård i utkanten af Suurkylä och en äng nära Veteljärvi flere exx.

C. cyanus några exx. bland rågstånd på en odlad äng nedanför Somerikon vuori.

Leontodon hastilis vid Kiiskikylä några exx.

Sonchus oleraceus i Suurkylä tämligen talrikt.

På den på $2^1/_2$ mils afstånd i nordost från Hogland belägna Haapasaari, som till sitt omfång är betydligt mindre än Hogland och som består af endast berghällar med små ängs- och potatistäppor i sänkningarna, antecknade jag under en exkursion den 11 augusti följande växtformer:

Allium schœnoprasum cum f. *albiflora* t. a.

Phalaris arundinacea talrikt.

Alopecurus geniculatus t. a.

Bromus secalinus flere exx.

Elymus arenarius talrikt.

Potamogeton perfoliatus a.

Polygonum dumetorum flere exx.

Silene inflata var. *litoralis* Rupr. g. a.

Agrostemma githago cum f. *nana* Hartm. några exx.

Sagina nodosa a.

Artiplex hastatum cum f. *salina* t. a.

A. patulum a.

A. litorale talrikt.

Barbarea stricta flere exx.

Berteroa incana talrikt.

Sisymbrium sophia a.

S. officinale a.

Erysimum cheiranthoides a.

Sinapis arvensis talrikt på en gräsbeväxt gårdsplan.

Isatis tinctoria ett exemplar vid Tullhuset.

Bunias orientalis a.

Cakile maritima flere exx.

Raphanus raphanistrum flere exx.

Viola tricolor a.

F. *odora* caule robusto, 20—30 cm longo, foliis caulinis longius petiolatis, late ovatis obtusis, grosse crenato-dentatis; floribus odoriferis; corollis 1½—2 cm latis. — På stenig, gräsbeväxt plats vid Tullhuset flere exx.

Erodium cicutarium t. a.
Archangelica litoralis [1]) flere exx.
Sedum telephium a.
Ribes grossularia (efferata) några exx.
Vicia sativa var. *angustifolia* t. a.
V. hirsuta flere exx.
Lotus corniculatus t. a.
Melilotus albus flere exx.
Myosotis intermedia h. o. d.
Linaria vulgaris talrikt.
Rhinanthus major talrikt.
Euphrasia brevipila Burn. et Greml. f. *parce pilosa* fl. exx.
Odontites rubra var. *litoralis* talrikt.
Plantago maritima t. a.
Lamium album talrikt.
L. purpureum α talrikt.
Galeopsis ladanum flere exx.
G. versicolor flere exx.
G. tetrahit t. a.
Stachys palustris a.
Scutellaria galericulata t. a.
Valeriana officinalis a.
Bidens tripartitus t. a.
Anthemis tinctoria några exx.
Matricaria inodora cum f. *maritima* m. a.
M. discoidea a.
Tanacetum vulgare a.
Senecio silvaticus a.
Lappa tomentosa t. a.

---

[1]) Icke anmärkt på Hogland.

Centaurea cyanus några exx.
Lampsana communis t. a.
Sonchus oleraceus flere exx.

Däremot sökte jag förgäfves efter *Anthemis cotula* L., som år 1856, då ön besöktes af Professor J. E. Strömborg och mig, förekom talrikt därstädes, och tyckes den således numera vara utgången. Denna art har för öfrigt icke anträffats annorstädes inom vårt flora-område.

Till de anteckningar, som af Brenner gjorts om de på Hogland odlade kulturväxterna torde det förtjena att göra följande tillägg. I Suurkylä odlades i trädgårdstäppor Pepparrot och i Kiiskikylä Cichoria. Af prydnadsträd och buskar odlades *Syringa vulgaris* flerstädes. På kyrkogården fanns planteradt ett exemplar af *Aesculus hippocastanum*, som dock tycktes vantrifvas. Af örter såg jag odlas i det fria: *Lilium bulbiferum*, *Aconitum napellus*, *Papaver somniferum*, *Hesperis matronalis*, *Lavatera thuringiaca*, *Lathyrus odoratus*, *Phaseolus multiflorus*, *Mentha gentilis*, *Calendula officinalis* och *Helianthus annuus*.

Slutligen må här antecknas, att i en trädgård, tillhörande Handlanden Penttilä, under år 1897 hade på kalljord odlats pumpa med den framgång, att den frambragt mogna frön, hvilka själfsått sig i trädgården och hvarur flere stånd utvecklat sig, som vid mitt besök stodo i full blomning med fruktämnen.

Einige Bemerkungen über die finnländischen Formen der Gattung Rumex.

Von

A. Osw. Kihlman.

Das in unserem Universitäts-Herbar aufbewahrte Material finnländischer *Rumex*-Formen wurde neuerdings von S. Murbeck revidiert und dabei mehrere für unseres Gebiet vorher unbekannte Arten und Formen aufgedeckt. In Anschluss an die soeben veröffentlichte Zusammenstellung Murbeck's »Die nordeuropäischen Formen der Gattung Rumex» (Bot. Notiser 1899) mag hier eine Uebersicht der wichtigsten Befunde Platz finden, in so weit dieselben die Angaben in *Herbarium Musei fennici* (1889) berichtigen oder vervollständigen.

Natürlich habe ich einer so gründlichen und jüngst erschienenen Arbeit, wie die Murbeck'sche, nur wenig Neues hinzuzufügen. Diese Arbeit hat indessen gezeigt wie lückenhaft unsere Kenntnisse von dieser Gattung in mancher Beziehung noch sind; besonders wäre die geografische Verbreitung verschiedener Formen einer näheren Feststellung dringend bedürftig. Die Hoffnung die bevorstehende Arbeit in dieser Richtung etwas nachhelfen zu können hat vor Allem die Veröffentlichung der nachfolgenden Zeilen veranlasst.

R. aqvaticus L. (*R. hippolapathum* Fr.). — *Kp:* Kellovaara (I. O. Bergroth), Kem am Meeresufer (Bergroth & Lindroth). *Lv:* Keinjaur (J. A. Palmén).

var. *kolaënsis* Murb. Diese kleinwüchsige, nur 50—60 cm hohe Form wurde von mir auf frischem Geröllboden an einem

Bache unweit der Waldgrenze zwischen den Dörfern Woroninsk und Ljawosersk in ziemlicher Menge aufgefunden. Sie hat durch die kleinen, 1.5—3 cm breiten, an der Basis nur abgerundeten Blätter und die sehr locker gebaute, ausgezogene Inflorescenz eine sehr auffallende Tracht. Auch sind die inneren Perigonblätter deutlich schmäler als bei der Hauptform, etwa 4 mm breit und 6.5 mm lang mit zungenförmig ausgezogener Spitze (bei typischem *R. aqvaticus* 5—5.5 mm breit und 5.5—6 mm lang, breit abgerundet). Dagegen habe ich ebensowenig wie Murbeck an den Achenen etwas besonders auszusetzen.

Ob hier wirklich eine konstante Abweichung vorliegt müssen weitere Beobachtungen lernen. In den Sammlungen liegt aus Kuusamo ein Exemplar, das dem vorgenannten sehr ähnlich sieht, nur ist der Blüthenspindel nicht verzweigt, ausserdem die Blüthen noch zu jung um sicher erkannt zu werden (*R. oblongifolius?* Sælan in Herb. Mus. fenn.).

R. aqvaticus × obtusifolius. — *Al:* Eckerö (C. J. Arrhenius); *Nyl:* Helsingfors (H. Lindberg).

R. domesticus Hartm. — Die nördlichsten in der Sammlung aufbewahrten Exemplare sind aus *Ok:* Kajaani (A. O. K.); *Kp:* Markkosenvaara (Bergroth & Lindroth); *Ob:* Rovaniemi (Hj. Hjelt & R. Hult); *Im:* Kantalaks (F. Nylander).

R. domesticus × obtusifolius. — *Al:* Hammarland bei Marsund; *Nyl.:* Helsingfors; *Ik:* Walkjärvi, Weikkola u. Pähkinämäki; Rautu, Leinikkälä und Sumbula (alle von H. Lindberg).

R. pseudonatronatus Borbàs ***fennicus** Murb. — Bisher aus folgenden Lokalitäten bekannt: *Ol:* Kuschlega (Cajander & Lindroth); *Oa:* Nagelskär u. Rödgrunden unweit Wasa (W. Laurén); *Tb:* Wiitasaari (V. F. Brotherus); *Om:* Pedersö, Ådö (C. W. Fontell); Gamla Karleby (F. Hellström); *Ob:* Alkkula, Koskenniemi (Hj. Hjelt & R. Hult); *Im:* Umba (A. O. K.); *Lt:* Bumansfjord (V. F. Brotherus). — Die Befunde in Olonetz und Russisch Lappland scheinen auf einen östlichen Ursprung zu deuten, aber das Auftreten der Art ist noch sehr im Dunkel gehüllt.

R. crispus L. — *Ka:* Antrea, Hatula (J. Lindén); *Ik:* Kuo-

lemajärvi, Tammikko; Pyhäjärvi Riiska (H. Lindberg); *Kl.*: Sortavala (O. A. F. Lönnbohm); *Oa:* Laxö bei Wasa (W. Laurén); *Om:* Ykspila (F. Hellström); *Sb:* Kuopio (O. A. F. Lönnbohm); an den beiden letzgenannte Fundstätten wohl zufällig.

R. crispus × domesticus. — Dürfte innerhalb des Verbreitungsgebietes der beiden Stammarten nicht gerade selten sein. Exemplare sind mir aus folgenden Fundorten bekannt: *Ab:* Mynämäki (A. K. Cajander); *Nyl:* Helsingfors, mehrere Formen, nicht selten; in den Scheeren von Esbo, westlich von Helsingfors, hin und wieder (A. O. K.); *Ik:* Pyhäjärvi, Riiska (H. Lindberg): *St:* Karkku, Heinois (Hj. Hjelt); *Ta:* Hattula, Pekola (A. O. K.); *On:* Kishi, Ufer des Onega-Sees (Cajander & Lindroth); *Ob:* Uleåborg (H. Zidbäck, wohl zufällig).

R. obtusifolius L. — *Ik:* an mehreren Orten beobachtet, ist die Art hier als völlig heimisch zu betrachten (var. *silvestris*). Dasselbe kann sicher nicht von den alandischen Fundorten gesagt werden: Hammarland, Marsund (H. Lindberg, die Hauptform); am Dorfe Jomala (W. Laurén, var. *silvestris*); Mariehamn (Th. Sælan). Auch sonst wurde die Art unter Umständen gefunden, die entweder auf eine sehr späte Einführung (Helsingfors) oder gar auf ein bis auf weiteres ganz zufälliges Vorkommen (Borgå, zwei Stellen; Sortavala; Jakobstad) hinweisen.

R. maritimus L. — *Ik*: Muola, Yskjärvi (H. Lindberg, zwei Fundstätten); *Ol*: Gak-rutschej am Swir-Ufer (Cajander u. Lindroth). — Dürfte bei Helsingfors und weiter westlich nur als fremder Eindringling beobachtet worden sein und ist somit in Finnland eine Art mit entschieden östlicher Verbreitung.

R. arifolius All. — *Lt:* am Kola-Flusse (N. I. Fellman, *typica*); Srednij am Kola-Fjord (V. F. Brotherus, nähert sich wie das folgende Exemplar durch die Blattform *R. acetosa*). *Lp:* Ponoj (Enwald & Knabe). — Bei uns noch kaum beachtet.

R. acetosa L. — Typische Exemplare liegen in der Sammlung aus *Lt:* Siulujoki bei Nuotjaur (J. Lindén), *Lmur:* Woroninsk (A. O. K.) und *Lkem:* Muonio (Hjelt & Hult).

R. auriculatus (Wallr.). — *Al:* Geta, Bolstaholm (Hoffström

& Molander); *Ol*: Ostretschina, livina, Himijoki, Gak-rutschej (Cajander u. Lindroth); *On*: Senneguba (Cajander u. Lindroth).

R. hæmatinus n. sp. — Mit diesem Namen habe ich eine *Rumex*-Form bezeichnet, die ich einst am sandigen Meeresufer an der Mündung des Baches Tschernofka zwischen Pjalitsa und Tschapoma in Russisch Lappland sammelte.

Wurzel als tiefgehende, kräftige Pfahlwurzel entwickelt. Stengel 15—35 cm hoch, starr und kräftig. Basalblätter etwa 8 cm lang, davon die Spreite 3.5—5.5 cm, 15—22 mm breit, kurz zugespitzt; Stengelblätter 1—2, etwa 3—4 mal länger als breit. Sämmtliche Blätter fest gebaut, etwas lederig, unten längs den Nerven schwach und kurz behaart mit deutlich eingeschnittenen, kurzspitzigen Basallappen. Blüthenstand 8—11 cm lang, doppelt verzweigt, sehr dichtblüthig, lebhaft purpurn. Äussere Perigonblätter an der Basis etwas aufgedunsen. Klappen fast nierenförmig, etwa 3 mm lang. Akene hell nussfarbig, meistens 2.4 mm lang und 1.2 mm breit, einzelne jedoch bedeutend kürzer, bis 1.4 mm lang bei unveränderter Breite.

Aus den Ufern des Ponoj-Flusses nach Osten vom Dorfe Kamensk hat J. A. Palmén (18²/₉87) eine *Rumex*-Form mitgebracht, die mit der oben beschriebenen identisch sein dürfte. Sie ist etwa 60 cm hoch und hat eine mehr lockere Inflorescenz, ist aber sonst von der Tschernofka-Form nicht verschieden.

Offenbar steht unsere Pflanze *R. auriculatus* sehr nahe und ist vielleicht als eine nördliche Varietät oder Unterart dieses letzteren aufzufassen Sie ist hauptsächlich durch die relativ viel kürzeren Blättern, und die heller gefärbte und weit grössere Achene (bei *R. auriculatus* aus Olonets-Karelien waren die Achenen 1.8—2 mm lang und 0.8 mm breit) verschieden. Ob die dicke Pfahlwurzel und die gesättigt gefärbte Inflorescenz ihr immer eigen sind bleibt noch näher festzustellen. [1])

---

[1]) Herr Justus Montell hat mir gefälligst einen *Rumex* mitgetheilt, den er im letzten Sommer (1899) beim Dorfe Ponoj am steinigen Flussufer gefunden hat und die ebenso offenbar zu *R. hæmatinus* gehört. Es ist eine buschig gewachsene, fast 70 cm hohe Staude mit starker Pfahlwurzel und dunkelpurpurner, stark verzweigter Inflorescenz; Basalblätter 13 cm lang,

R. acetosella L. — Ändert in Finnland ziemlich häufig ab mit ganz blassen, fast ockerfarbigen Achenen. — *Lmur:* Semostrow (V. F. Brotherus).

f. *multifidus* (L.). — *Nyl:* Esbo, Kaitans (A. O. K., steril, sehr schmalblätterig); *Ol:* Suoju (Cajander & Lindroth, breitblätterig); *On:* am Sandal-See.

f. *integrifolia* Wallr. — *Lt:* Kaaresuanto (A. J. Mela).

R. graminifolius Lamb. — Klappen runzelig, am Rande wellig-kraus. Achene purpurbraun — braungelblich. — *Lv:* am sandigen Meeresufer beim Dorf Tschawanga (A. O. K., var. *sublanceolatus* Scheutz).

Zu *R. graminifolius* gehört aller Wahrscheinlichkeit nach ein Exemplar, das von Cajander und Lindroth auf Sandhügeln unweit Schoksu am Onega-See gefunden wurde. Die etwa 10 cm langen Blätter sind an ihrer Basis von langen, glänzenden Stipularscheiden umgeben. Blattspreite etwa 4.5 cm lang, 1.6—2.7 mm (selten bis 4 mm) breit und somit nur wenig breiter als der Stiel. Die Basallappen fast überall vorhanden, sehr schmal, fast fadenförmig, bogig nach vorn gerichtet, 12—16 mm lang. Die männlichen Blüthen sind merkbar grösser als bei *R. acetosella*.

davon die Spreite 5—6.5 cm lang, 27—52 mm breit, unten kahl, Stengelblätter zwei, etwa 8 cm lang und 2.3 cm breit. Leider sind die Blüthen, obwohl Anfang September eingelegt, zu jung um die Beschaffenheit der Achenen erkennen zu lassen.

Årsmötet den 13 maj 1899.

Ordföranden, professor J. A. Palmén, afgaf följande årsberättelse:

Man hör icke så alldeles sällan uttalas satsen, att den vetenskapliga forskningen icke har något fädernesland, utan är kosmopolit. Teoretiskt taget låter satsen nog så riktig, ty forskningen är ju fullständigt fri för hvarje människa. Och för en del vetenskapsgrenar eller en del frågor kunna i själfva verket forskare hysa samma lefvande intresse i hvilken vrå af verlden de än må hafva sitt hemvist. Sannt är det också att särskildt naturalhistorikern har naturen öppen för sig öfverallt, och att enskilda djärfva resande gjort fundamentala upptäckter i länder fjärran från fäderneslandet. Ingen skall motsäga den vetenskapliga nyttan af dylik extensiv forskning, ty den är i själfva verket banbrytande. Men för en intensiv forskning gifves det också plats; också den kan bli banbrytande, och det är åt denna som framtiden i kanske högre grad är förbehållen. Ju mera forskningsproblemen specialiseras, desto noggrannare bör den sakliga utredningen göras. Och denna noggrannhet kräfver att forskare i många ämnen, särskildt faunister och florister, måste koncentrera sin uppmärksamhet på allenast ett mindre område, främst hemlandet. Också naturforskaren är ju barn af sin tid, fostras af sin omgifning och uti sitt fädernesland. I denna mening har forskningen ett fädernesland i hvarje land, där den bedrifves intensivt; och just härigenom blir det möjligt för den inhemska vetenskapliga forskningen att i bästa mening nå kosmopolitisk betydelse.

Det gifves vissa tider då vi tydligare än eljes komma att

lägga märke till att den vetenskapliga forskaren såsom sådan har ett fädernesland. Hotas nämligen fosterlandet af fara, så verkar detta menligt också på forskningen. Går hemlandets kultur under, så slår forskningen därstädes ej mer ut i blom eller ger frukt, utan den blir nödvuxen, kan t. o. m. förintas. Men å andra sidan kan en hotad yttre ställning också verka stimulerande i fosterländsk riktning; ty under äfven ofria förhållanden måste den vetenskapliga forskningen ständigt förbli fri, blott förmåga och kraft finnes. Sådana tillfällen mana ett naturforskande samhälle af den art som vårt till dubbelt arbete för fri forskning och för fosterland.

Det gångna året har gifvit oss mångfaldiga anledningar till betraktelser af ofvanstående slag, och det har gett oss skäl till också andra nedslående tankar, som dock tillika äro egnade att ytterligare egga oss till verksamhet. Vi hafva nämligen förlorat män, som i tiden burit högt den inhemska naturalhistoriska forskningens fana och som angifvit den väg, på hvilken vi nu vandra. Evert Julius Bonsdorff, den ende återstående från Åbo-perioden, den rastlöse arbetaren på olika vetenskapers områden och skaparen af stora museisamlingar, afled den 30 juli 1898. Och William Nylander, den energiske och mångsidige forskaren, som bragt lif i vårt samfund, gett oss program för framtiden och städse lemnat oss bistånd, slutade sitt verksamma lif den 29 april 1899. Båda hafva lemnat djupa spår af sin verksamhet, båda stodo tidigare uti ledet bland de arbetande och stridande samt hyllade, hvar på sitt sätt, satsen att strid är lif. Båda stodo sedermera, också hvar på sitt sätt, långt utom Sällskapet, men förblefvo det oaktadt typiska representanter för dess verksamhet samt innehade under senare år uti detsamma hvar sin hedersplats. Begge hafva sålunda gett oss föredömen, och de stodo i sin höga ålder af 88 och 78 år kvar såsom höga furor öfver ungskogen, den förre med af ålder härjad krona, den senare ännu intill slutet lifskraftig. Med vördnad för begges minne har Sällskapet beslutit egna hvardera en lefnadsteckning, men särskilda omständigheter betinga att dessa ännu ej äro färdiga att i dag uppläsas.

Af naturliga orsaker har Sällskapet varit förberedt på att desse åldrige hedersmäns dagar voro räknade. Men alldeles oförutsedt kom ett annat dödsbud, det att Aulis Westerlund den 7 december 1898 rycktes bort från en löftesrik framtid, då frukterna af hans verksamhet skulle mogna. Född i Varkaus den 29 januari 1870 blef han student 1888 och filosofie kandidat 1892 samt egnade någon tid dels åt skollärareverksamhet i Tammerfors och Kuopio, dels åt fortsatta studier. År 1890 besökte han såsom vårt Sällskaps stipendiat Ladoga-Karelen, hufvudsakligen i syfte att undersöka bin och andra hymenoptera, åt hvilka grupper han äfven senare egnade några somrar. Åren 1892 och 1895 vistades han sommartid på Esbo-Löfö, hvarest han särskildt studerade vattenfaunan och kräftgruppen *Harpacticida*. Sin skollärarebana afbröt Westerlund våren 1898, och tillbragte därpåföljande sommar och höst på utrikes ort, med resestipendium af Universitetet och Landtbruksstyrelsen för att i Halle, Budapest, Berlin, Köpenhamn och Wien studera insekternas morfologi och skaffa sig erfarenhet rörande landtbruks-försöksstationers organisation. Omedelbart efter hemkomsten insjuknade han och afled efter få dagars förlopp. Smärtan öfver hans bortgång kännes för naturalhistoriens vänner så mycket djupare, som förlusten kom alldeles oväntadt. Fullbordat hade han emellertid redan 1890 en uppsats om bin funna i Savolaks, och 1896 anteckningar om *Hymenoptera fossoria*, äfvensom 1893—94 om Hymenoptera funna i trakterna norr om Ladoga, hvarförutom han lemnat bidrag till Morawitz' arbete om Karelens *Fossoria* (1893). Men vigtiga iakttagelser blefvo efterlemnade i manuskript, som dock delvis torde kunna offentliggöras. Värdefulla samlingar hafva utaf hans efterlemnade enka frikostigt öfverlemnats åt Universitetets Museum, där de framdeles kunna tillgodogöras för den inhemska forskningen. Sin lärareverksamhet inskränkte Westerlund icke blott till den vanliga inför skolklassen, utan han vände sig också till en större publik genom att såsom medredaktör i tidskriften »Luonnon ystävä» väcka intresse för naturalhistoriens studium öfver hufvud, och hans uppsatser deruti vitna om både observations- och

framställningsförmåga. Ett verkligt initiativ tog den bortgångne dessutom genom att i Kuopio blifva den ledande anden vid stiftandet af föreningen *Luonnon ystävä*, genom hvilkens försorg ett lokalmuseum inrättats, som kan för denna landsdel blifva af fosterländsk och vetenskaplig betydelse. Med Aulis Westerlund har den inhemska forskningen förlorat en skarpsynt och kritisk samt hängifven arbetare, och många vänner sakna i honom den anspråkslöse, trofaste och redbare, likasom den kunskapsrike och arbetssamme kamraten, sådan vi icke haft råd att förlora.

Af Sällskapets utländske ledamöter är det tvenne vidt bekante män, som under året blifvit liemannens skörd. Anton Kerner, professor i botanik i Wien, afled den 21 juni 1898. Han hade redan nått en hög ålder, men var dock ända till det sista rastlöst verksam. Allmänt bekant gjorde han sig redan 1863, då han utgaf sitt äfven hos oss värderade arbete »Das Pflanzenleben der Donauländer», med däruti ingående liffulla skildringar öfver vegetationen i de österrikisk-ungerska länderna, och hvari han inlade särskild förtjänst genom utredning af växtformationernas uppkomst och de förändringar vegetationen under tidernas lopp undergår på stället. Detta arbete har utöfvat inflytande också på uppfattningen och utredningen af motsvarande frågor inom vårt område. Hos oss är likaledes allmänt bekant hans arbete öfver växternas skyddsmedel mot objudna gäster och skadliga inflytelser, hvilket arbete utkom för öfver tjugo år sedan. Prof. Kerner gjorde sig nyligen också för den större allmänheten bekant genom sitt stora arbete »*Das Pflanzenleben*» som i 2 volymer utkom åren 1888—91 och förlidet år i ny upplaga. Han afhandlar häri växternas gestalt, lif och historia. Dessutom har han utgifvit en talrik mängd uppsatser och afhandlingar berörande frågor af olika slag, exempelvis om arternas uppkomst. Såsom en framstående formkännare har han slutligen lemnat högst omfattande arbeten för utredande af polymorfa grupper, för hvilket ändamål han bland annat organiserat utgifvandet af ett stort exsiccat arbete *Plantæ Austro-hungaricæ.*

Den 18 juli 1898 afled plötsligt i Kristiania den kände norske botanisten professor Axel Blytt. Född 1843 och son till den berömde M. N. Blytt trädde han i sin faders fotspår och utgaf redan såsom ung förtjenstfulla lokalfloror öfver skilda delar af Norge. Han fullbordade äfven det af hans fader påbörjade arbetet öfver Norges flora. För utredande af detta ämne utförde han talrika resor i alla trakter af landet och vann därunder en noggrann inblick i den norska växtverlden, arternas förekomst och utbredningsförhållanden. Det var på grund häraf han kunde gripa sig an med utredningen af Norges floras historia sedan istiden. Såsom allmänt torde vara bekant sökte Blytt förklaringar af växternas utbredningsförhållanden genom de klimatiska vexlingar, som egt rum i norden sedan istiden, i det att särskildt nederbörden vexlat i styrka; i följd häraf hafva olika betingelser tillåtit de kontinentala och de vestliga arterna att inrycka och utbreda sig i landet. Orsakerna till dessa vexlande våta och torra perioder har han jämväl sökt förklara. Slutligen må nämnas att han under senaste decennier varit verksam för undersökning af Norges svampflora. Blytt var sålunda en utmärkt kännare af sitt hemlands flora och betingelserna derför; och han var därjemte en human, vänsäll personlighet. Många också i vårt land hafva i honom förlorat en värderad bekantskap.

Ännu en skandinavisk ledamot har Sällskapet förlorat under sommaren genom frånfället af pastor Christian Kaurin, bosatt i närheten af Kristiania. Först som äldre intresserades han genom S. O. Lindberg för bryologin och blef en ytterst ifrig vän och kännare af Norges mossor. I synnerhet egnade han sina undersökningar åt Dovretrakten, och uti särskilda uppsatser har han nedlagt sina iakttagelser.

Såsom ett uttryck af erkänsla för lemnad medverkan har Sällskapet under året till korresponderande ledamöter invalt tre utländingar, stadssekreteraren N. A. Ivanitzkij i Petrosavodsk, d:r Johannes Klinge i S:t Petersburg och apotekaren K. Friederichsen i Schlesvig. För att åter förstärka sina led

hafva ur de yngres krets inom landet invalts nio medlemmar, nämligen studerandene H. Sahlberg, K. H. Enwald, I. G. Leiviskä, W. Weseloff, R. Dahlberg, A. Palmgren, K. Nyberg, A. V. Kröger och magister K. E. H. Odenwall.

Glädjande är det att Sällskapets alla månadsmöten äfven nu varit synnerligen talrikt besökta, vanligen af ett par och 30 personer, äfvensom att förevisningarna och anmälningarna af märkligare fynd varit särdeles rikhaltiga. Protokollen upptaga mellan 50 och 60 meddelanden, hvaraf dock några varit högeligen omfattande, och likasom förut hafva botanisterna någon öfvervigt. De flesta gånger hafva notiser meddelats af hrr Brenner, Lindberg, Lindroth och Cajander äfvensom af hrr Levander, Poppius, O. M. Reuter; färre andraganden hafva dessutom hållits af öfver tjugo medlemmar. Meddelandena hafva berört ofta nog för vetenskapen eller landet nya arter eller ock kritiska former; och af lägre hafsdjur hafva ett par gånger för faunan helt och hållet oväntade grupper anmälts. Det sistnämnda har förnämligast varit resultatet af de planktonsamlingar, som blifvit gjorda under hydrografiska expeditioner, hvilka under loppet af året anordnats på initiativ af Finska Vetenskaps Societeten och i hvilka d:r Levander m. fl. haft tillfälle att deltaga. Sällskapet har beslutit genom en särskildt nedsatt komité af 7 personer söka få den naturalhistoriska delen af detta företag befordrad genom samråd af olika fackmän; och det är att hoppas att de insamlade profven, underkastade en uttömmande granskning, skola visa sig vara innehållsrika.

Sällskapet har under året beslutit att för Pariser-utställningen år 1900 lemna en kort skildring af dess utveckling, särdeles under det sista decenniet, hvilket arbete professor Elfving åtagit sig. Likaledes har Sällskapet deltagit i öfverläggningar om det hus, som landets styrelse låtit uppföra för våra inhemska vetenskapliga samfund och hvilket under sommaren inredes för att i höst upplåtas för sitt ändamål.

Har lifvet inom Sällskapet pulserat nog så verksamt, så måste dock med ledsnad framhållas, att de i yttre måtto synliga resultaten icke hållit jämna steg därmed. Vid senaste års-

möte anmäldes allaredan att utaf *Acta* befunno sig under pressen tre band, XV, XVI och XVII. Tryckningen af dessa hade då fortskridit så långt, att deras färdigblifvande emotsågs under innevarande vinter. Men omständigheterna hafva gestaltat sig så, att alla tre ännu ej äro slutförda. Hvarje band omfattar omkring 400 trycksidor, n:o XV dessutom 5 taflor och 1 karta, likasom n:o XVII 3 taflor, 1 karta och några träsnitt. Samtliga afhandlingar hafva anmälts redan förut, endast en detta år nämligen O. Nordqvist: »Beitrag zur Kenntnis der isolirten Formen der Ringelrobbe (*Phoca fœtida* Fabr.)», med en tabell och 3 taflor. För ett kommande häfte har dessutom inlemnats en afhandling af B. Poppius »Om Ryska Karelens Coleoptera jemte uppgifter om deras utbredning». Äfven utaf Meddelandena har det ännu icke varit möjligt att få publiceradt det 24 häftet innehållande förhandlingarna åren 1897—98.

Berättelser öfver exkursioner verkstälda under senaste sommar hafva inlemnats af herrar Lindroth och Cajander, samt Borg och Rantaniemi, äfvensom af hrr Aro och Odenwall, hvarjemte hr Montell redogjort, för en tidigare verkstäld resa. Herrar Borg och Häyrén hafva dessutom till arkivet inlemnat botaniska anteckningar.

För nästkommande sommar åter har Sällskapet som reseunderstöd kunnat utdela 2 700 mk fördelade på följande sätt:

I. Leiviskä, 125 mk för floristiska undersökningar i Uleåborgstrakten;

K. Enwald, 125 mk för likartade i Nyslotts nejden;

A. Palmgren, 100 mk för liknande undersökningar på Åland;

C. W. Fontell och B. Poppius 1 400 mk för botaniska och entomologiska undersökningar i östra Enare och vestra Tuloma lappmark;

J. Montell, 300 mk för ornitologiska och entomologiska samlingar i Ponoj-trakten;

E. Aro, 350 mk för entomologiska samlingar i Kuusamo.

E. Odenwall, 100 mk för undersökningar af spindelfaunan i Ladoga-Karelen;

H. Krank, 200 mk för ornitologiska studier på Åland.

Med stort intresse har Sällskapet därjemte erfarit att hrr Lindroth och Cajander med reseunderstöd af Universitetet under instundande sommar skola göra botaniska undersökningar i norra Rysslands intill vårt område stötande delar.

Under året har Sällskapet slutligen behandlat ett vid senaste årsmöte väckt förslag af lektor Mela att vidtaga åtgärd för förbättrande af naturalhistoriens ställning i landets läroverk, men funnit skäl att hänskjuta detta ärende till Bestyrelsens behandling. Likaså beror på erforderliga uppgifter verkställighe-heten af förslaget att på professor Nylanders grafplats uppresa en minnesvård.

Hvad slutligen beträffar Bestyrelsens verksamhet, hafva åtskilliga löpande ärenden blifvit handlagda, men andra hafva fortsättningsvis blifvit beroende af framtida behandling. Detta har delvis berott af tillfälliga, personliga förhållanden. Ett kommande år skall väl se dessa ärenden behandlade.

Då Sällskapet inom kort kan emotse tre band af sina »Acta» och ett af »Meddelandena», samt vet sig hafva understödt icke mindre än nio exkurrenter för nästa sommar, så torde vi kunna anse denna vinters verksamhet hafva befordrat Sällskapets mål i den mån, som rådande förhållanden tillåtit.

Intendenten för de zoologiska samlingarna, d:r K. M. Levander, lemnade följande redogörelse för dessas tillväxt:

Till vertebratsamlingarna har inlemnats:

Ett däggdjur, 23 exx. fåglar (17 arter, 1 bastard) och 10 exx. fiskar (4 arter, 1 bastard) skänkta af magister O. Collin, baron J. Cronstedt, student H. Fabritius, medicine kandidat W. Fabritius, preparator G. W. Forssell, häradshöfdingska A. Granström, redaktör A. Hintze, kronofogde K. Lydén, herr G. Nyman, forstmästare P. A. Nyman, vaktmästare K. Rindell, forstmästare M. af Tengström, student. A. J. Silfvenius, fru M. Westerlund.

De entomologiska samlingarna hafva förökats med många betydliga kollektioner, bland hvilka särskildt förtjäna framhållas

de af aflidne filosofie kandidat A. Westerlund hopbragta rikhaltiga samlingarna, specielt af hymenoptera, hvilka Sällskapet fått emottaga af fru M. Westerlund. De Westerlundska hymenoptersamlingarna äro förvarade i ett femtiotal lådor, men antalet exemplar och arter är ännu obestämdt. Utom dessa hafva betydliga kollektioner af hymenoptera inlemnats af student B. R. Poppius (251 exx.), student T. H. Järvi (481 exx.) samt provincialläkaren A. G. Helenius (en dubbellåda).

Af ordningen Coleoptera har en rikhaltig kollektion af omkring 850 arter från ryska Karelen inlemnats af student B. R. Poppius, hvilken äfven lemnat andra smärre bidrag, liksom äfven student A. Leinberg och provincialläkare A. G. Helenius, hvilken sistnämnde till samlingarna förärat bland annat en för vår fauna ny art.

Lepidopter-samlingarna hafva tillvuxit med en kollektion af 354 arter från ryska Karelen, inlemnad af student B. R. Poppiussamt dessutom med 4 för landet nya arter, tagna af studenterne H. Federley och P. Gadd, elev H. Nordqvist och d:r K. E. Stenroos. Några sällsyntare species hafva skänkts af studenterne J. E. Aro, M. Y. Tuomikoski och O. Wallenius. Ordnandet af den systematiska samlingen af finska mikrolepidoptera har af docenten d:r E. Reuter under året blifvit slutfördt.

Af Hemiptera hafva inlemnats 140 arter från ryska Karelen af student B. R. Poppius samt tvenne för faunan nya arter af densamme och af student A. J. Silfvenius.

Hvad tillväxten af öfriga ordningar beträffar, är att antecknas att af ordningen Diptera inlemnats 103 exx. från ryska Karelen af student B. R. Poppius samt att i de af A. Westerlund hopbragta samlingarna ingå äfven talrika exemplar af denna jämte andra insektgrupper, dels förvarade torra, dels i konserveringsvätska.

Materialet af torra och i sprit bevarade finska Thysanoptera har blifvit bearbetadt och ordnadt af professor O. M. Reuter, och har det sålunda framgått, att denna grupp hos oss är representerad af 58 arter, af hvilka 11 äro för vetenskapen nya. Af det i denna samling förefintliga materialet har student W.

M. Axelson förfärdigat 240 mikroskopiska präparat af 76 arter och 12 varieteter.

Samlingarna af insektlarver hafva riktats med 36 glasrör ur Westerlunds kollektioner samt 164 samlingsglas ur de insamlingar, som student A. J. Silfvenius sistlidna sommar gjort på Karelska näset.

Af öfriga arthropoder hafva samlingarna vunnit ett betydligt material, hopbragdt till större delen af student T. H. Järvi på Karelska näset sistlidna sommar samt af A. Westerlund, nämligen:

Myriopoder	23	samlingsglas,
Spindlar	89	» ,
Akarider och Collembola	128	» ,
Gallbildningar	35	» ,

Öfver den inhemska mollusksamlingen har en katalog blifvit upprättad af student A. Luther. Till samlingen har inlemnats ett rikligt från Karelska näset erhållet material af student A. J. Silfvenius, bestående af 184 profrör och flaskor med land- och vattenmollusker samt 157 exx. Unionider från 18 lokaler. Tvenne för landet nya species hafva inlemnats af studenterne A. Luther och O. V. Fontell.

Samlingarna af plankton och annat hydrofaunistiskt material hafva förökats med 307 samlingsflaskor, förärade af studenterne A. Luther, J. Lydecken, A. Rantaniemi och A. J. Silfvenius.

Dessutom har till evertebratsamlingarna inlemnats smärre prof af bryozoer, oligochæter, spongiller, protozoer och parasiter af student A. Luther, professor Th. Sælan, magister A. Westerlund samt undertecknad.

De af undertecknad under en sistlidna sommar till Ishafskusten företagen resa gjorda insamlingarna, hufvudsakligen bestående af marina evertebrater, plankton och fiskar, äro ännu ej sorterade, och skall därför angående deras införlifvande med museets samlingar framdeles för Sällskapet redogöras.

Intendenten för de botaniska samlingarna, professor A. O. Kihlman, uppläste följande redogörelse:

Sällan torde årsredogörelsen för Sällskapets botaniska samlingar till så öfvervägande grad som nu gestaltat sig till en redogörelse för fanerogamherbariet (incl. ormbunkarna). Ödet har äfven så fogat att just detta år de botaniska samlingarna kanske mera än någonsin utvisa det lifliga intresse, hvarmed man från finsk sida medverkat till utforskandet af äfven norra Rysslands flora. De viktigaste under året inlemnade samlingar härstamma nämligen från det finska flora-områdets ryska provinser och närliggande områden i öster. Främst böra härvid nämnas de ovanligt omfångsrika och intressanta samlingar, som hemförts från Olonets-Karelen af studenterne J. I. Lindroth och A. K. Cajander, vidare herr N. A. Iwanitskijs herbarium och detaljerade manuskriptkartor öfver Olonetska, Archangelska och Wologodska guvernementen samt en större kollektion från Ryska Karelen af magister I. O. Bergroth, studenterne J. I. Lindroth och C. W. Fontell. Då härtill läggas resterna af Kola-expeditionernas nu inlemnade samlingar erhålles omkring 3 200 exemplar ryska växter eller mer än 70 % af alla under året inlemnade kärlväxter, sammanlagdt 4 453 exemplar.

Bland de öfriga rent finska växterna framstå särskildt ett antal värdefulla kollektioner *Hieracia*, till största delen bestämda af professor J. P. Norrlin, tillsammans omkring 350 exemplar, och inlemnade af d:r W. Laurén (Nyland och södra Österbotten), student W. Borg (södra Tavastland), magister G. Lång (Karelska näset och Ladoga-Karelen), studenterne T. H. Järvi och A. J. Silfvenius (Karelska Näset och södra Tavastland), student B. R. Poppius (Ladoga-Karelen), forstmästare A. W. Granit och student B. R. Poppius (Inari Lappmark), student A. K. Cajander (Åbo-trakten) och student J. Leiviskä (norra Österbotten).

Genom beskaffenhet eller omfång mera anmärkningsvärda fanerogamsamlingar hafva dessutom inlemnats af rektor M. Brenner (Nyland och Södra Tavastland), student K. H. Enwald (södra Savolaks), student W. Axelson (norra Karelen), student C. W. Fontell (mellersta Österbotten). För öfriga gåfvor, hvilka representera en mängd nya, vigtiga fyndorter står Sällskapet i tacksamhetsskuld till följande personer: rektor E. J. Buddén, d:r K. M.

Levander, senatskammarförvandt G. Sucksdorff, apotekare A. Sten, magistrarne A. Boman, O. Collin, O. Hynén, H. Lindberg, G. Lång, redaktör P. Hj. Olsson, studenterne A. K. Cajander, R. Dahlberg, E. Häyrén, I. Leiviskä, J. I. Lindroth, O. Sundvik, R. Wegelius, provisor J. Hedman samt undertecknad, intendent, hvarjämte genom rektor Brenners och lektor Unonii försorg några fynd af elever vid härvarande skolor kommit samlingarna till godo.

Bland de inlemnade växterna märkas följande för floran nya arter:

Potentilla dasyphylla och *Potentilla minor* från Ladoga-Karelen (magister G. Lång och student R. Wegelius).

Rubus plicatus från Karelska näset (studenterne T. H. Järvi och A. J. Silfvenius), bestämd af apotekare Friederichsen.

Selinum lineare, *Pyrethrum corymbosum*, samt den kanske tillfälliga *Salix viminalis*, alla från Olonets-Karelen (studenterne A. K. Cajander och J. I. Lindroth).

Deschampsia bottnica × *cæspitosa* (student C. W. Fontell), bestämd af magister H. Lindberg.

Galium ruthenicum och dess bastard med *G. mollugo* från Lojo-trakten (magister H. Lindberg), äfven dessa möjligen tillfälliga.

Derjemte har bland museets äldre material af d:r Sw. Murbeck vid en för ett par år sedan företagen revision urskiljts följande för vår flora förut okända *Rumex*-arter: *R. auriculatus* (Åland), *R. arifolius* (Lappland), *R. graminifolius* (Varsuga Lappmark), *R. fennicus* n. subsp. (flere orter), hvartill kommer *R. hæmatinus* n. sp. Kihlm. (Ryska Lappmarken). — Det kan äfven nämnas att d:r J. Klinge vid sin revision af våra *Orchis*-arter urskiljt flere nya former.

Kryptogamsamlingarna hafva ökats endast med följande mindre kollektioner, nämligen 28 mossor, 89 lafvar, 21 svampar och 60 alger; slutligen äro att nämna 4 nummer för de karpologiska samlingarna. Dessa gåfvor äro inlemnade af fröken E. Elfving, d:r M. Buch, rektor M. Brenner, magister G. Lång, studenterne E. Häyrén och A. J. Silfvenius.

Det torde slutligen i detta sammanhang böra framhållas

att det redan länge knapt tillmätta utrymmet på botaniska museum under senaste tid blifvit till den grad taget i anspråk att betydande, delvis redan oöfvervinnerliga svårigheter visa sig vid samlingarnas ändamålsenliga uppställning. En utvidgning af museilokalen är därför ett af de önskningsmål, hvilkas förverkligande icke får alltför länge uppskjutas, såvida samlingarnas tillgodogörande skall kunna fortgå utan allvarsamma hinder.

Bibliotekarien, docent E. Reuter, lemnade följande årsberättelse:

Sällskapets bibliotek har under nu tilländagångna verksamhetsår, från den 13 maj 1898 till den 13 maj 1899, ökats med icke mindre än 768 nummer, fördelade med hänsyn till innehållet på följande sätt:

Naturvetenskaper i allmänhet . . .	394.
Botanik	99.
Zoologi	153.
Landt- och skogshushållning	18.
Geografi	21.
Geologi, paleontologi	20.
Medicin, fysik, kemi, farmaci . . .	24.
Matematik, astronomi, meteorologi . .	3.
Antropologi, etnografi	1.
Diverse skrifter af blandadt innehåll .	35.
Summa	768.

Det största antalet publikationer har nu likasom tillförene erhållits af de lärda samfund, institutioner och tidskriftsredaktioner, hvilka med Sällskapet underhålla regelbundet skriftutbyte. Dessa uppgå för närvarande till 264, och af dem hafva under det förflutna året tillkommit följande elfva:

Deutscher Verein zum Schutze der Vogelwelt, Gera-Reuss,
Naturhistorische Gesellschaft, Hannover,
Society of Natural History, Cincinnati, Ohio,
Wisconsin Geological and Natural History Society, Madison, Wisc.,

Kansas University, Lawrence, Kans.,
Missouri botanical Garden, S:t Louis, Mo.,
The Hopkins Seaside Laboratory of the Leland Stanford jr. University, San Fransisco, Cal.,
Torrey botanical Club, New York,
R. Istituto botanico di Palermo,
Directorium der K. Universitäts-Bibliothek, Moskwa,
La Direction du Conservatoire & du Jardin botaniques de Genève.

För välvilliga, delvis rätt värdefulla bokgåfvor står Sällskapet i tacksamhetsskuld till Bestyrelsen for Universitetets Zoologiske Museum i Kjöbenhavn, Botanischer Verein i Königsberg in Pr., K. Nederlandsch Meteoroloogisch Instituut i Utrecht, Universitet i Warschau, K. Finska Hushållningssällskapet och Finska Landtbruksstyrelsen samt herrar P. A. Dangeard, C. Grill, Hj. Hjelt, J. E. D. Iverus, F. R. Kjellman, Harald Lindberg, A. Luther, Sv. Murbeck, C. F. O. Nordstedt, E. Reuter, C. Warnstorf, R. von Wettstein samt Sällskapets förtidigt bortgångne, verksamme medlem A. Westerlunds sterbhus.

Föredrogs följande af skattmästaren, bankdirektör Leon. v. Pfaler inlemnade

Årsräkning för år 1898.

Debet.

Behållning från år 1897.

Stående fonden.

Hypoteksföreningens 4 1/2 % obl. af år 1884	Fmk.	13,500: —	
Helsingfors stads 4 1/2 % obl. af år 1882		5,500: —	
Helsingfors stads 4 1/2 % obl. af år 1892		3,000: —	
Å depositionsräkning i Nordiska Aktiebanken		6,000: —	28,000: —

Senator J. Ph. Palméns fond.

Hypoteksföreningens 4 1/2 % obl. af år 1884 . . . . . . Fmk	7,500: —		
Å depositionsräkning i Nordiska Aktiebanken	2,500: —	10,000: —	

Sanmarkska fonden.

Utlånadt till Hr John Sahlberg mot revers och proprieborgen à 5 % Fmk	2,000: —		
D:o d:o à 5 %	2,000: —	4,000: —	

Årskassan.

Finska Brandstodsbolagets för landet 3,6 % obl. af 1896 . . . Fmk	1,400: —		
Å depositionsräkning i Nordiska Aktiebanken	2,000: —		
Å löpande räkning i d:o d:o .	2,006: 78	5,406: 78	47,406: 78

Inkomster under året.

Statsbidrag för år 1898		3,000: —
Influtna räntor:		
å Hypoteksföreningens obligationer à 4 1/2 % . . . . . . Fmk	933: 75	
å Helsingfors stads 4 1/2 % obl. af 1882	247: 50	
å Helsingfors stads 4 1/2 % obl. af 1892	135: —	
å Hr John Sahlbergs skuldsedlar à 5 %	200: —	
å Brandstodsbol. obl. à 3,6 %	100: 80	
å bankdepositioner à 4 % och 4 1/2 %	370: 03	

å löpande räkning à 2 % och $2\frac{1}{2}$ %	50: 47	2,037 55	
Ledamotsafgifter ·			
af O. Sundvik . . . Fmk	15: —		
» A. Leinberg . . . »	15: —		
» Otto Alcenius . . . »	15: —	45: —	
För försålda skrifter influtit		9: 60	5.092: 15
		Fmk	52,498: 93

Kredit.

Utgifter under året.

Arvode åt sekreteraren	200: —	
D:o åt bibliotekarien	300: —	
Reseunderstöd åt J. I. Lindroth och A. K. Cajander	850: —	
D:o åt P. A. Rantaniemi	400: —	
D:o åt T. H. Järvi och A. J. Silfvenius .	350: —	
D:o åt W. M. Axelson	100: —	
D:o åt J. E. Aro	250: —	
D:o åt K. E. H. Odenvall	100: —	
Ränta å Sanmarkska fonden till enkefru S. Sanmark	200: —	
Vaktmästarearvode	100: —	
Tryckningskostnader	3,193: 70	
Annonser	99: —	
Porto, frakt m. m.	469: 10	6,611: 80

Afskrifning.

Afföres den upplupna räntan å obligationer, som inköpts under året	70: 27

Behållning till år 1899.

Stående fonden:

Hypoteksföreningens 4 1/2 % obl. af år 1884 . . . . . . Fmk.	20,000: —	
Helsingfors stads 4 1/2 % obl. af 1882	5,000: —	
Helsingfors stads 4 1/2 % obl. af 1892	3,000: —	28,000: —

Senator J. Ph. Palméns fond:

Helsingfors stads 4 1/2 % obl. af 1882 . . . . . Fmk.	500: —	
Forssa Aktiebolags 5 % obl. af 1894	4,000: —	
Trävaruaktiebolaget Kemis 5 1/2 % obl. af 1893	5,000: —	
Å depositionsräkning i Föreningsbanken	500: —	10,000: —

Sanmarkska fonden:

Utlånadt till Hr John Sahlberg mot revers och proprieborgen à 5 % Fmk.	2,000: —	
D:o d:o d:o à 5 % »	2,000: —	4,000: —

Årskassan:

Å löpande räkning i Föreningsbanken .	3,816: 86	45,816: 86
		Fmk. 52,498: 93

På förslag af revisorerna beviljades skattmästaren full ansvarsfrihet.

Härpå skreds till val af tjänstemän i Sällskapet, och utsågos därvid till ordförande professor J. A. Palmén, till vice-

ordförande professor F. Elfving, till sekreterare rektor A. Arrhenius samt till skattmästare bankdirektör L. v. Pfaler.

Till medlem i Bestyrelsen återvaldes den i tur afgående medlemmen, professor A. O. Kihlman. Till suppleanter i Bestyrelsen återvaldes d:r V. F. Brotherus och d:r K. M. Levander.

Till revisorer af innevarande års räkenskaper utsågos rektor M. Brenner och professor Th. Sælan.

På därom gjord anhållan beslöts att från den 1 januari 1899 höja vaktmästare Rindells årslön till 125 fmk.

Till publikation anmäldes: Harald Lindberg, Om *Pohlia pulchella* (Hedw.), *P. carnea* (L.) och några med dem sammanblandade former.

Godsegaren, magister Alex. Gadolin förärade till Sällskapet sin aflidne broders, ryttmästare Axel Gadolins mollusksamling, innehållande talrika arter i rikhaltiga exemplar från Finland, Sverige, Norge och södra Ryssland äfvensom smärre kollektioner från mellersta och södra Europa. Ordföranden uttalade Sällskapets uppriktiga tacksägelse för den värdefulla gåfvan.

Doktor K. M. Levander föredrog om

Förekomsten af Ctenophorer i Östersjön.

Under den hydrografiska expedition, som i början af innevarande maj månad företogs till Ålandshaf och Södra Kvarken, erhöll jag medels håfning några små Ctenoforer, representanter alltså af en djurklass, som icke förut blifvit iakttagen i de mellersta och nordliga delarna af Östersjön. Antagligen tillhöra de anträffade exemplaren arten *Pleurobrachia pileus*, som förekommer vid Helgoland och Kiel. Djuren saknades i ytprofven, men funnos i de prof som vid vertikalhåfning togos från betydligare djup vid Gisslan och Märket mellan Eckerö och svenska kusten.

I under samma expedition tagna planktonprof konstaterades äfven förekomsten af *appendikularier*.

Student A. J. Silfvenius förevisade puppor af hymenopteren *Agriotypus armatus* (Curt.), funna af honom sommaren 1898 vid mynningen af Tammioja och vid Lintulajoki i Kivinebb socken nära Systerbäck. Djuren parasiterade på trichopterlarver, som sannolikt tillhörde arten *Silo pallipes*. I fråga varande hymenopter, som icke förut blifvit anträffad i Finland, var känd från Frankrike, Bayern, Böhmen, Österrike och södra Sverige.

Rektor M. Brenner uttalade sig på följande sätt

Om förekomsten af Poa compressa.

På Sällskapets april-möte anförde professor Th. Sælan bland andra för Hogland nya växtfynd förekomsten af *Poa compressa* L. i den myckenhet att den, ehuru af tidigare exkurrenter ej där observerad, måste betraktas såsom tillhörande öns inhemska flora.

Då emellertid öns flora såväl 1856 af herrar Sælan och Strömborg som under flere somrar på 1860 och 1870-talen af undertecknad utgjort föremål för undersökningar utan att denna växt iakttagits samt densamma å andra sidan, utom på ballastplatser så långt nordligt som vid Uleåborg, på ett par andra lokaler observerats under förhållanden, som utvisa att den först på sednare tider där kunnat rotfästa sig, förefaller det vara ganska antagligt, att den äfven på Hogland under de sista decennierna från andra orter inkommit. De antydda lokalerna äro: ett under krigsåren 1854 och 1855 i och för befästningar all jordmån beröfvadt berg i Ulrikasborgs Brunnspark vid Helsingfors, där den numera, sedan ett tunnt jordlager åter hopsamlats, infunnit sig, samt Raseborgs slottsruin i Snappertuna, hvilken under åren 1890—1893 restaurerats och med nytt murbruk öfverdragits och där den under sednast förflutna somrar,

sedan förvittring af murbruket åter inträdt, anträffats högst uppe på dessa murar.

I anledning af herr Brenners anförande meddelade herrar Sælan, Arrhenius och Harald Lindberg att *Poa compressa* förekom allmänt på flere ställen i Helsingfors omnejd. Herr Elfving åter framhöll att artens sena uppträdande på flere fastlandslokaler icke motiverade antagandet beträffande det isolerade Hogland. Härtill invände herr Brenner att särskildt denna ö var känd för sina från andra orter importerade främmande och delvis tillfälliga växter, en följd af öns olämplighet för sädesodling och dess innebyggares täta resor, särdeles till de tyska och ryska Östersjöprovinserna, från hvilka spanmål och andra förnödenheter medfördes.

Herr Brenner framlade d:r J. Klinges i S:t Petersburg nyligen utkomna arbete »Dactylorchidis, Orchidis subgeneris, Monographiæ prodromus. I. Specierum subspecierumque synopsis et diagnoses» samt omnämnde härvid särskildt de former, som d:r Klinge anför såsom förekommande i Finland. Å d:r Klinges vägnar framförde herr Brenner till Sällskapets medlemmar en anhållan om öfversändande af lefvande material i och för utredning af kritiska former.

Till de zoologiska samlingarna hade sedan april-mötet inlemnats, utom den ofvan nämnda af herr Gadolin skänkt mollusk-samlingen:

Larus glaucus från Österbotten, genom professor J. A. Palmén. *Astur palumbarius* från Suonnejoki, af herr J. H. Roschier. *Tetrao tetrix*, ♀, från Lappmarken, af redaktör A. Hintze. *Corvus corax* från Kyrkslätt, den 21 oktober 1898, af preparator G. W. Forssell. *Alca torda*, ungfågel, från Mariehamn, af bryggmästare R. Renvall. *Turdus pilarius* skjuten den 18 september 1898 i Tavastehus socken, och *Starna perdix*, tagen i en lada den 15 december 1898 i samma socken, af student W. Weseloff.

Till de botaniska samlingarna hade sedan april-mötet inlemnats:

761 fanerogamer från Ryska lappmarken af Kola-expeditionerna 1887, 1889 och 1892. 89 lafvar, 2 alger, 9 svampar och 15 mossor från olika delar af landet af rektor M. Brenner. 16 Hieracier i 59 exx. från Ik af studenterne T. V. Järvi och och A. J. Silfvenius, 6 d:o i 26 exx. från Nastola af stud. T. H. Järvi. 14 d:o i 27 exx. från Virmo och Karjala af student A. K. Cajander, 67 d:o, däribland flere nya, från Ol af studenterne J. I. Lindroth och A. K. Cajander, 11 d:o från Uleåborgstrakten af student I. Leiviskä, 28 d:o i 42 exx. från mellersta Tavastland af student V. Borg, 57 d:o i 113 exx. från Ik och Kl af magister G. Lång, 60 d:o i 110 exx. från Kl af student B. Poppius, 10 d:o i 15 exx. från Li af forstmästare A. W. Graoch student B. Poppius, alla dessa Hieracier bestämda af professor Norrlin.

Bulletin Bibliographique

Ouvrages reçus par la Société du 13 mai 1898 au 13 mai 1899
Tous les livres indiqués sont des in 8:o, sauf indication contraire.

1. Publications des Sociétés correspondantes.

Algérie.

Alger: Société des Sciences Physiques, Naturelles et Climatologiques.
Bulletin:

Bône: Académie d'Hippone.
Bulletin:
Comptes rendus: 1897, 4; 1898, 1—2.

Allemagne.

Augsburg: Naturhistorischer Verein für Schwaben und Neuburg (a. V.).
Bericht: XXXIII. 1898.

Bautzen: Naturwissenschaftliche Gesellschaft »Isis».
Sitzungsberichte und Abhandlungen:

Berlin: K. Akademie der Wissenschaften.
Sitzungsberichte: 1898. 4:o.

— Gesellschaft Naturforschender Freunde.
Sitzungsberichte: 1897; 1898.

— Botanischer Verein der Provinz Brandenburg.
Verhandlungen: XL. 1898.

— Museum für Naturkunde. Zoologische Sammlung.
Mitteilungen:

Bonn: Naturhistorischer Verein der Preussischen Rheinlande, Westfalens und des Regierungs-Bezirks Osnabrück.
Verhandlungen: 55, 1—2. 1898.
— Niederrheinische Gesellschaft für Natur- und Heilkunde.
Sitzungsberichte: 1898, 1—2.
Braunschweig: Verein für Naturwissenschaft.
Jahresbericht:
Bremen: Naturwissenschaftlicher Verein.
Abhandlungen: XIV, 3. 1898; XV, 2. 1897; XVI, 1. 1898.
Breslau: Schlesische Gesellschaft für Vaterländische Cultur.
Jahresbericht: 75. 1897.
Partsch, Litteratur d. Landes- u. Volkskunde d. Provinz Schlesien. VI. 1898.
— Verein für Schlesische Insektenkunde.
Zeitschrift für Entomologie, Neue Folge: XXIII. 1898.
Chemnitz: Naturwissenschaftliche Gesellschaft.
Bericht:
Colmar: Société d'Histoire Naturelle.
Bulletin (Mittheilungen) Nouv. Sér.: IV. 1897—98.
Danzig: Naturforschende Gesellschaft.
Schriften, Neue Folge: IX, 3—4. 1898.
Dresden: Naturwissenschaftliche Gesellschaft: »Isis».
Sitzungsberichte und Abhandlungen: 1897, 2.
Erlangen: Physikalisch-Medicinische Societät.
Sitzungsberichte: 29. 1897.
Frankfurt a. M.: Senckenbergische Naturforschende Gesellschaft.
Abhandlungen: XXI, 2—3. 1898; XXIV, 2—4. 1898. 4:o.
Bericht: 1898.
Katalog der Reptilien-Sammlung. II. 1898.
Frankfurt a. d. O.: Naturwissenschaftlicher Verein.
Helios: XV. 1898.
Ernst Huth.
Societatum Litteræ: XI, 7—12. 1897; XII, 1—4. 1898.
Freiburg i B.: Naturforschende Gesellschaft.
Bericht: X, 1—3. 1897—98.
Gera (Reuss): Deutscher Verein zum Schutze der Vogelwelt.
Ornithologische Monatsschrift: III. 1878; IV. 1879; IX—XXIII. 1884—1898; XXIV, 1—5. 1899.
Giessen: Oberhessische Gesellschaft für Natur- und Heilkunde.
Bericht:

Görlitz: Naturforschende Gesellschaft.
Abhandlungen: XXII. 1898.

Göttingen: K. Gesellschaft der Wissenschaften und der Georg August Universität.
Nachrichten: 1898, 1—4.
Geschäftliche Mittheilungen: 1898, 1.

Greifswald: Geographische Gesellschaft.
Jahresbericht: VI, 2. 1896—98.

— Naturwissenschaftlicher Verein für Neu-Vorpommern und Rügen.
Mittheilungen: XXX. 1898.

Guben: Internationeller Entomologischer Verein.
Entomologische Zeitung:

Güstrow: Verein der Freunde der Naturgeschichte in Mecklenburg.
Archiv: 51. 1897; 52, 1. 1898.

Halle: K. Leopoldinisch-Carolinisch Deutsche Akademie der Naturforscher.
Nova Acta:
Katalog der Bibliothek:

Hamburg: Naturwissenschaftlicher Verein.
Abhandlungen:
Verhandlungen, 3.e Folge: V. 1897; VI. 1899.

— Die Hamburgischen Wissenschaftlichen Anstalten.
Jahrbuch:

— Verein für Naturwissenschaftliche Unterhaltung.
Verhandlungen:

Hanau: Wetterauische Gesellschaft für die Gesammte Naturkunde.
Bericht:

Hannover: Naturhistorische Gesellschaft.

Helgoland: K. Biologische Anstalt.
Wissenschaftliche Meeresuntersuchungen, Neue Folge: III. Abtheilung. Kiel. 1898. 4:o.

Karlsruhe: Naturwissenschaftlicher Verein.
Verhandlungen:

Kassel: Verein für Naturkunde.
Abhandlungen und Bericht: XLIII. 1897—98.

Kiel: Kommission zur Wissenschaftlichen Untersuchungen der Deutschen Meere (voy. Helgoland).

Kiel: Naturwissenschaftlicher Verein für Schleswig-Holstein.
Schriften:

Königsberg in Pr.: Physikalisch-ökonomische Gesellschaft.
Schriften: XXXVIII. 1897. 4:o.

Landshut: Botanischer Verein.
Bericht: XV. 1896—97.

Lübeck: Geographische Gesellschaft und Naturhistorisches Museum.
Mittheilungen:

Magdeburg: Naturwissenschaftlicher Verein.
Jahresbericht und Abhandlungen: 1896—1898.

Marburg: Gesellschaft zur Beförderung der Gesammten Naturwissenschaften.
Sitzungsberichte: 1897.

Metz: Société d'Histoire Naturelle.
Bulletin: XIX (2:e Sér. VII) 1895; XX (2:e Sér. VIII) 1898.

München: K. B. Akademie der Wissenschaften. Mathematisch-physikalische (II:e) Classe.
Abhandlungen:
Sitzungsberichte: 1898, 2—4.
Inhaltsverzeichniss:
Almanach:

— Bayerische Botanische Gesellschaft.
Berichte: VI. 1899.

Münster: Westfälischer Provinzial-Verein für Wissenschaft und Kunst.
Jahresbericht: XXV. 1896—97; XXVI. 1897—98.

Nürnberg: Naturhistorische Gesellschaft.
Abhandlungen: XI. 1898.
Jahresbericht: 1897.

Osnabrück: Naturwissenschaftlicher Verein.
Jahresbericht:

Passau: Naturhistorischer Verein.
Bericht:

Regensburg: Naturwissenschaftlicher Verein.
Bericht: VI. 1896—97.
Correspondenz-Blatt:

Stettin: Entomologischer Verein.
Entomologische Zeitung:

Strassburg in E.: K. Universitäts- und Landes Bibliothek.
Gerland G., Ueber Ziele und Erfolge der Polarforschung. Strassburg. 1897.
Kirmsse E., Beiträge zur chemischen und pharmakognostischen Kenntniss der Pasta Guarana. Strassburg. 1897.
Thèses:

Stuttgart: Verein für Vaterländische Naturkunde in Württemberg.
Jahreshefte: 54. 1898.

Wiesbaden: Nassauischer Verein für Naturkunde.
Jahrbücher:

Zwickau: Verein für Naturkunde.
Jahresbericht: 1897.

Australie.

Brisbane: The Queensland Museum.
Annals:
Annual Report: 1898.

Melbourne: National Gallery of Victoria.

Sydney: Linnean Society of New South Wales.
Proceedings, 2:e Ser.: 1897, 4 (Nr. 88); 1898, 1—3 (Nrs. 89—91).

— The Australian Museum.
Records: III, 4. 1898.
Report: 1897. 4:o.

Autriche-Hongrie.

Bistritz: Gewerbeschule.
Jahresbericht: XXII. 1896—97.

Brünn: Naturforschender Verein.
Verhandlungen:
Bericht der Meteorologischen Commission:

Buda-Pest: Magyar Tudomànyos Akadémia (Ungarische Akademie der Naturwissenschaften).
Mathematikai és természettudományi közlemények: XXVII, 1—2. 1897—98.
Értekezések a természettudom. köreböl:
Értekezések a mathemat. tudomàn köreböl:
Mathemat. és természettudom. ertesitö: XV, 4—5. 1897; XVI, 1—2. 1898.

Mathematische und naturwissenschaftliche Berichte aus Ungarn: XIII. 1897; XIV. 1895—96.

Almanach: 1898.

Rapport: 1897.

Chyzer, C. et *Kulczynski, L.* Araneæ Hungariæ. II, 2. 1897. 4:o.

Francé, R. Der Organismus der Craspedomonaden. Budapest. 1897.

Kohaut, R. Libellulidæ Hungariæ. Budapest. 1896. 4:o.

Kurländer, I. Erdmagnetische Messungen in den Ländern der Ung. Krone in den Jahren 1892—1894. Budapest. 1896. 4:o.

Primies, G. Geologie der Csetrás-Gebirge. Budapest. 1896. 4:o.

Rona, Z. Luftdruckverhältnisse Ungarns. Budapest. 1897. 4:o.

Szádeczky, G. Geologie d. Zempléni-szigethegység. Budapest. 1897. 4:o.

Buda-Pest: Magyar Nemzeti Múzeum (Ungarisches National-Museum).

Természetrajzi Füzetek: XXI, 3—4. 1898; XXII, 1. 1899.

Daday, E. von. Mikroskopische Süsswasserthiere aus Ceylon. Budapest. 1898. 4:o.

Aquila. Journal pour l'Ornithologie: III. 1896; IV. 1897.

— La Rédaction de »Rovartani Lapok».

Rovartani Lapok: V, 5—10. 1898; VI, 1—2, 4. 1899.

Cracovie: Académie des Sciences. (Akademija Umiejetnossci).

Sprawozdanie komisyi fizyograficznej: XXXII. 1897.

Rozpravy wydzial matem. przyrod, 2:e Ser.: XIII. 1898.

Bulletin international: 1898, 4—10; 1899, 1—3.

Graz: Naturwissenschaftlicher Verein für Steiermark.

Mittheilungen: 1897.

Hermannstadt: Siebenbürgischer Verein für Naturwissenschaften.

Verhandlungen und Mittheilungen: XLVII. 1897.

Igló: Ungarischer Karpathen-Verein. (Magyarországi Kárpátegyesület).

Jahrbuch:

Innsbruck: Naturwissenschaftlich-Medicinischer Verein.

Berichte:

Kolozsvárt (Klausenburg): Rédaction de »Magyar Növenytani Lapok».

Evlolyam:

Kolozsvárt: Erdélyi Múzeum-Egylet. Orvos Természettudományi Szakosztályából. (Siebenbürgischer Museum-Verein. Medicinisch-Naturwissenschaftliche Section).

II. Természettudományi szak (Naturwissensch. Abth.).
Értesitö (Sitzungsberichte):

III. Népszerü szak.
Értesitö (Sitzungsberichte):

Prag: K. Böhmische Gesellschaft der Wissenschaften. Mathematisch-Naturwissenschaftliche Classe.

Abhandlungen, VII Folge:
Sitzungsberichte: 1897, 1—2; 1898.
Jahresbericht: 1897; 1898.
Verzeichniss d. Mitglieder:

— Naturhistorischer Verein »Lotos».

Lotos, Neue Folge: XVI. 1896; XVII. 1897.

Trencsén, Ung.: Trencsén Vármegyei Természettudományi Egylet. (Naturwissenschaftlicher Verein d. Trencséner Comitates).

Évkönyre (Jahresheft):

Triest: Museo Civico di Storia Naturale.

Atti:

Wien: K. Akademie der Wissenschaften. Mathematisch-naturwissenschaftliche Classe.

Sitzungsberichte, Abth. I: CVI, 1—10. 1897; CVII, 1—5. 1898.
Anzeiger:

— K. k. Naturhistorisches Hofmuseum.

Annalen:

— K. k. Zoologisch-Botanische Gesellschaft.

Verhandlungen:

— K. k. Geographische Gesellschaft.

Mittheilungen: XLI, 3—8. 1898.

— Verein zur Verbreitung Naturwissenschaftlicher Kenntnisse.

Schriften:

— D:r R. v. Wettstein, Professeur.

Oesterreichische Botanische Zeitschrift: XLVIII, 1—12. 1898; XLIX, 1. 1899.

Zagreb: Societas Historico-naturalis Croatica.

Glasnik:

Belgique.

Bruxelles: Académie Royale des Sciences, des Lettres et des Beaux-Arts.

Bulletin, 3:me Sér.: XXX (65:me Ann.) 1895; XXXI—XXXII (66:me Ann.) 1896; XXXIII (67:me Ann.) 1897.

Annuaire: 1896; 1897.

Réglements et documents concernant les trois classes. Bruxelles. 1896.

— Société Royale de Botanique.

Bulletin: XXXVI. 1898.

— Société Entomologique de Belgique.

Annales: XLI. 1897.

Table générale des Annales:

Mémoires: VI. 1897.

— Société Royale Malacologique de Belgique.

Annales: XXVIII. 1893; XXIX. 1894; XXXI, 1. 1896.

Procès-Verbal: XXV. 1896.

— Société Royal Linnéenne.

Bulletin: XXIII, 5—6, 8—9. 1898; XXIV, 1—6. 1898.

Brésil.

Rio di Janeiro: Museum Nacional.

Archivos:

Canada.

Halifax, N. S.: Nova Scotian Institute of Science.

Proceedings and Transactions: IX (Sec. Ser. II, 3) 1896—97.

Chili.

Santiago: Société Scientifique du Chili.

Actes:

Costa Rica.

San José: Museo Nacional. Republica de Costa Rica.

Anales:

Ferraz, J. F. Informe del primer semestre de 1898 à 1899. San José. 1898. 4:o.

Danemarc.

Kjöbenhavn: K. Danske Videnskabernes Selskab.
Skrifter (Mémoires). 6:te Række, naturvidenskab. og mathem. Afdeln.:
Oversigt: 1898, 2—6; 1899, 1.
— Naturhistorisk Forening.
Videnskabelige Meddelelser: 1898.
— Botanisk Forening.
Botanisk Tidskrift: XXI, 3. 1898; XXII, 1. 1898.
Meddelelser:
Medlemsliste:
— Entomologisk Forening.

Espagne.

Madrid: R. Academia de Ciencias.
Memorias:
Revista:

États-Unis.

Baltimore, Md.: Johns Hopkins University.
Circulars: XVII, 134—136. 1898. 4:o; XVIII, 137—139. 1899. 4:o.
Memoirs from the Biological Laboratory. IV, 1—2. 1898. 4:o.

Boston, Mass.: American Academy of Arts and Sciences.
Proceedings: XXXIII, 5—27. 1897—98; XXXIV, 1. 1898.
— Boston Society of Natural History.
Memoirs: V, 3. 1898. 4:o.
Proceedings: XXVIII, 6—12. 1897—98.
Occasional Papers:

Bridgeport, Conn.: Bridgeport Scientific Society.
List of Birds:

Cambridge, Mass.: Museum of Comparative Zoölogy.
Memoirs:
Bulletin: XXVIII, 4—5. 1898; XXXI, 7. 1898; XXXII, 1—9. 1898—99.
Annual Report: 1897—98.

Chapel Hill, N. C.: Elisha Mitchell Scientific Society.
Journal: XIV, 2. 1897; XV, 1. 1898.

Chicago, Ill.: Academy of Sciences.
Bulletin:
Annual Report:

Cincinnati, Ohio: Society of Natural History.
Journal: XIX, 1—4. 1896—98.

Davenport, Iowa: Academy of Natural Sciences.
Proceedings:

Lawrence, Kans.: Kansas University.
Quarterly: Ser. A. Science and Mathematics: VII, 3. 1898.

Lincoln, Nebr.: Botanical Society of America.
Bessey, Ch. E. The phylogeny and taxonomy of Angiosperms. 1897.
Coulter, J. M. The Origin of Gymnosperms and the seed habit. 1898.

Madison, Wisc.: Wisconsin Academy of Sciences, Arts and Lettres.
Transactions:
— Geological and Natural History Survey.
Bulletin: I (Economic Series N:o 1) 1898; II (Scientific Series N:o 1) 1898.

Meriden, Conn.: Scientific Association.
Transactions: VIII. 1897—98.
Proceedings:
Annual Address:

Minneapolis Minn.: Geological and Natural History Survey of Minnesota.

New-Brighton, N. Y.: Natural Science Association of Staten Island.
Proceedings: VI, 16—20, Index. 1898; VII, 1—5. 1898—99.
Special:

New-Haven, Conn.: Connecticut Academy of Arts and Sciences.
Transactions:

New-York, N. Y.: New-York Academy of Sciences.
Memoirs:
Annals: X, 1—12. 1898; XI, 1—2. 1898.
Transactions: XVI. 1896—97.
Index: IX. 1897.

Philadelphia, Pa.: Academy of Natural Sciences.
Proceedings: 1897, 3; 1898, 1—2.
— American Philosophical Society.
Proceedings: XXXVI, 156. 1897; XXXVII, 157. 1898.

Report:
Subject Register:
Supplement Register:

Philadelphia Pa.: Wagner Free Institut of Science.
Transactions: V. 1898.

— University of Pennsylvania.
Contributions from the Botanical laboratory:

Portland, Maine: Society of Natural History.
Proceedings:

Rochester, N. Y.: Academy of Science.
Proceedings:

San Francisco, Cal.: California Academy of Sciences.
Memoirs:
Proceedings, 3. Ser.:
Botany: I, 2. 1897.
Zoology: I, 5. 1897.
Geology: I, 3. 1897.
Occasional Papers:

— The Hopkins Seaside Laboratory of the Leland Stanford Jr. University.
Contributions to Biology: XVII.

Springfield, Ill.: The State Entomologist of the Illinois.
Report:

S:t Louis, Mo.: Academy of Science.
Transactions: VII, 17—20. 1897—98; VIII, 1—7. 1898.

— Missouri Botanical Garden.
Annual Report: III. 1892.

Topeka, Kans.: Kansas Academy of Science.
Transactions: XV. 1895—96.

Trenton, N. J.: New Jersey Natural History Society (formerly The Trenton Natural History Society).
Journal:

Tufts College, Mass.: Tufts College.
Studies: 5. 1898.

Urbana, Ill.: Illinois State Laboratory of Natural History.
Bulletin: V, 4—6. 1898.
Article:
Bienniel Report: 1897—98.

Washington, D. C.: Department of Interior (U. S. Geological Survey).

Monographs: XXX. 1898. 4:o.
Bulletin: 88—89. 1898; 149. 1897.
Annual Report:
Mineral Resources:

— Department of Agriculture.

Report: 1898.
Yearbook: 1897.

— Division of Ornithology and Mammology.

North American Fauna:
Bulletin:

— Division of Economic Ornithology and Mammology.

Bulletin:

— Division of Chemistry.

Bulletin: 50. 1898.

— Division of Biological Survey.

Bulletin: 9—11. 1898.

— Smithsonian Institution (U. S. National Museum).

Annual Report: 1895.
Report of the U. S. National Museum:
Bulletin of the U. S. National Museum:

— Anthropological Society.

The American Anthropologist:
Special Papers:

— Entomological Society.

Proceedings:

Finlande.

Helsingfors: Finska Vetenskaps-Societeten (Société des Sciences de Finlande).

Acta:
Bidrag: 57. 1898.
Öfversigt: XL. 1897—98.
Observations météorologiques:

— Geografiska Föreningen.

Vetenskapliga Meddelanden: IV. 1897—98.
Tidskrift: X, 5. 1898; XI, 1—2. 1899.

Helsingfors: Sällskapet för Finlands Geografi (Société de Géographie de Finlande).
Fennia:
— Universitets-Biblioteket (par Mr le Bibliothécaire, dr V. Vasenius).
— Finska Forstföreningen.
Meddelanden: XIII—XIV. 1897—98.
Ströskrifter: 3. 1885; 4. 1888.

France.

Amiens: Société Linnéenne du Nord de la France.
Memoires: IX. 1892—98.
Bulletin:

Angers: Société d'Études Scientifiques.
Bulletin, Nouv. Sér.: XXV. 1895.

Béziers: Société d'Étude des Sciences Naturelles.
Bulletin: XIX. 1896.

Bordeaux: Société Linnéenne.
Actes: LI (6:e Sér. T. I) 1897; LII (6:e Sér. T. II) 1897.

Caen: Société Linnéenne de Normandie.
Bulletin, 5:e Sér.: I, 1—4. 1897.

Cherbourg: Société Nationale des Sciences Naturelles et Mathématiques.
Memoires:

La Rochelle: Académie. Société des Sciences Naturelles.
Annales:

Lille: La Rédaction de »Revue Biologique» du Nord de la France.
Revue Biologique:

Lyon: Société Linnéenne.
Annales, N. Sér.: XLIV. 1897.
— Muséum d'Histoire Naturelle.
Archives:
— Société Botanique de Lyon.
Annales: XXII. 1897.
Bulletin:

Marseille: Musée d'Histoire Naturelle.
Annales, Zoologie:

Montpellier: Academie des Sciences et Lettres.
Mémoires de la section de médecine, 2:e Sér.:
Mémoires de la section des sciences, 2:e Sér.:

Nancy: Société des Sciences. (Ci-devant Société des Sciences Naturelles de Strasbourg)
Bulletin, 2:e Sér.: XV, 32 (30:e Ann.) 1897.
Bulletin des séances:

Nantes: Société des Sciences Naturelles de l'Ouest de la France.
Bulletin: VII, 4. 1897.
— Société Académique de Nantes.
Annales, 7:e Sér.: VIII. 1897.

Nimes: Société d'Étude des Sciences Naturelles.
Bulletin: XXV, 4. 1897; XXVI, 1—2. 1898.
Supplement:

Paris: Société Botanique de France.
Bulletin:
— Société Entomologique de France.
Annales: LXV, 1—4. 1896.
Bulletin: 1896.
— Société Zoologique de France.
Mémoires: X. 1897.
Bulletin: XXII. 1897.
— Muséum d'Histoire Naturelle.
— Société de Géographie.
Bulletin, 7:e Sér.: XVII, 4. 1896; XIX, 1—4. 1898; XX, 1. 1899.
Comptes rendus: 1898, 3—9; 1899, 1—2.
— Rédaction de »la Feuille des jeunes naturalistes».
Feuille, 3:e Sér.: XXIII, 265—276. 1892—93; XXIV, 277—288. 1893—94; XXV, 289—300. 1894—95; XXVI, 301—312. 1895—96; XXVII, 313—324. 1896—97; XXVIII, 325—336. 1897—98; XXIX, 337—343. 1898—99.

Reims: Société d'Étude des Sciences Naturelles.
Bulletin, 3:e Sér.: VI, 4. 1897; VII, 1—3. 1898.
Comptes rendus:
Travaux:
Procès verbaux:

Rouen: Société des Amis des Sciences Naturelles.
Bulletin, 4:e Sér.: XXXII, 1—2. 1896.

Toulouse: Société d'Histoire Naturelle.
Bulletin:

MARINE BIOLOGICAL LABORATORY WOODS HOLE LIBRARY MASS.

Toulouse: Société des Sciences Physiques et Naturelles.
Bulletin:
— Société Française de Botanique.
Revue de Botanique:

Grande-Bretagne et Irlande.

Edinburgh: Royal Society.
Transactions: XXXVIII, 3—4. 1895—96; XXXIX, 1. 1896—97. 4:o.
Proceedings: XXI. 1895—97.
— Botanical Society.
Transactions:
Proceedings:
Transactions and Proceedings:
Annual Report:
— La Rédaction de »The Annals of Scottish Natural History.»
Annals:

Glasgow: Natural History Society.
Proceedings and Transactions, N. S.: V, 2. 1897—98.

London: Royal Society.
Proceedings: LXIII, 393—401. 1898; LXIV, 402—406, 408—418. 1898—99.
— Linnean Society.
Journal, Botany: XXXIII, 229—233. 1897—98.
Journal, Zoology: XXVI, 168—171. 1897—98.
List of the Society: 1897—98.
Proceedings: 1896—97.
— Royal Gardens, Kew.
Bulletin: 1897.
— Distant, W. L.
The Zoologist: 4 Ser.: II, 17—24 (Nrs 683—690) 1898; III, 25—28 (Nrs 691—694) 1899.

Newcastle-upon-Tyne: Natural History Society of Northumberland, Durham and Newcastle-upon-Tyne.
Transactions:

Plymouth: Marine Biological Association.
Journal, New Ser.: V, 3. 1898.

Italie.

Bologna: R. Accademia delle Scienze.
Memorie, Ser. 5: VI. 1896—97. 4:o.
Indici generali:

Catania: Accademia Gioenia di Scienze Naturali.
Atti, Ser. 4: X (Anno LXXIV) 1897; XI (Anno LXXV) 1898. 4:o.
Bullettino mensile, Nuovo Ser.: 50. 1897; 51—56. 1898.

Firenze: Società Entomologica Italiana.
Bulletino: XXX, 1—2. 1898.

Genova: Museo Civico di Storia Naturale.
Annali, Ser. 2:a: XVIII (XXXVIII) 1897—98.
— Direzione del Giornale »Malpighia.»
Malpighia: XII, 1—8, 11—12. 1898—99.

Milano: Società Italiana di Scienze Naturali e del Museo Civico di Storia Naturale.
Atti: XXXVII, 3—4. 1898—99.
Memorie, Nuova Ser.: XI, 2. 1898, 4:o.

Modena: R. Accademia di Scienze Naturali.
Memorie, Ser. 2:
— Società dei Naturalisti.
Atti, Ser. 3: XV (Anno 30), 1—2. 1898; XVI (Anno 31), 1—2. 1898.

Napoli: R. Accademia delle Scienze Fisiche e Matematiche.
Atti, Ser. 2:
Rendiconto, Ser. 3: IV (Anno XXXVII), 3—12. 1898; V (Anno XXXVIII), 1—3. 1899.
— Società Africana d'Italia.
Bollettino:
— Società di Naturalisti.
Bolletino, Ser. I: XII. 1898.

Padova: Società Veneto-Trentina di Scienze Naturali.
Atti, Ser. 2:a: III, 2. 1898.
Bulletino: VI, 3. 1898.
— Redattore della »La Nuova Notarisia».
L. N. Notarisia: IX, 2—3. 1898; X, 1. 1899.

Palermo: Redazione della »Naturalista Siciliano».
Il Natur. Sicil., N. Ser.: II, 5—12. 1898; III, 1. 1899.

Palermo: R. Orto Botanico di Palermo.
Bollettino: II, 1—2. 1898.
— R. Istituto Botanico di Palermo.
Borzi, A. Contribuzione alla Biologia vegetale II, 1—2. 1897—98.

Pisa: Società Toscana di Scienze Naturali.
Memorie: XVI. 1898.
Processi verbali: XI, p. 57—101; XII, p. 11—56. 1898.

Portici: Redazione delle »Rivista di Patologia vegetale.»
Rivista, VI, 6—10. 1897.

Roma: R. Istituto Botanico.
Annuario: VII, 2. 1898. 4:o.
— Biblioteca Nazionale Centrale Vittorio-Emanuele.
Bollettino:
Indice:
— Società Romana per gli Studi Zoologici.
Bollettino: VI, 5—6. 1897; VII, 1—2. 1898.

Varese: Società Crittogamologica Italiana.
Memorie:
Atti:

Venezia: Redazione della »Notarisia».
Notarisia, Serie Notarisia-Neptunia:
Sommario:

Japon.

Tōkyō: College of Science, Imperial University.
Journal: IX, 3. 1898; X, 3. 1898; XI, 1. 1898; XII, 1—3. 1898. 4:o.

Les Indes occidentales.

Kingston: The Institute of Jamaica.
Journal:
Annual Report:

Les Indes orientales.

Calcutta: Asiatic Society of Bengal.
Journal, P. 1: LXI, Extra N:o 3. 1892; LXVI, 4. 1897; LXVII, 1—3. 1898.

Journal, P. II: LXVI, 4. Title page and Index, 1897; LXVII, 1—2. 1898.
Journal, P. III: LXVII, 1. 1898.
Proceedings: 1897, 9—11, extra n:o; 1898, 1—8.
Index:
Annual Address:

Luxembourg.

Luxembourg: Société Botanique.
Recueil des Mémoires et des Travaux:
— »Fauna», Verein Luxemburger Naturfreunde (Société des Naturalistes Luxembourgeois).
Mittheilungen (Comptes Rendus):

Norvège.

Bergen: Bergens Museum.
Aarsbog: 1898.
Aarsberetning:
Sars, G. O. An account of the Crustacea of Norway. II, 9—12. 1898. 4:o.

Christiania: Universitet.
Collett, R. On Chlamydoselachus anguineus Garm. Christiania. 1897.
Wille, N. Beiträge zur physiologischen Anatomie der Laminariaceen. Christiania. 1897.
— Videnskabs Selskabet.
Forhandlinger:
Nyt Magazin for Naturvidenskaberne: XXXVI, 1—4. 1897—98.

Stavanger: Stavanger Museum.
Aarsberetning: 1897.

Trondhjem: K. Norske Videnskabers Selskab.
Skrifter: 1897.

Tromsö: Museum.
Aarshefter: 18. 1895; 19. 1896.
Aarsberetning: 1894; 1895; 1896.

Pays-Bas.

Amsterdam: K. Akademie van Wetenschappen.
Verhandelingen, Afd. Natuurkunde, Tweede Sectie: II. 1897; V, 4—10. 1896—97.

Verslagen and Mededeelingen, Afd. Natuurk., 3:e Reeks:
Register of de Verslagen and Mededeelingen:
Verslagen van de Zittingen: V. 1896—97.
Jaarboek: 1896.
Prodromus Floræ Batavæ: II, 2 (Ed. 2.) 1898.

Amsterdam: Genootschap ter Bevordering van Natuur-, Genees- en Heelkunde. Sectie voor Natuurwetenschappen.
Maandblad: XXII, 5—12. 1898.
Werken, Tweede Serie:

Groningen: Naturkundig Genootschap.
Verslag: 1897.

Harlem: La Société Hollandaise des Sciences.
Archives néerlandaises, Sér. 2: II, 1—4. 1898—99.

Leiden: Nederlandsche Dierkundige Vereeniging.
Tijdschrift, 2:de Sér.: V, 2—4. 1898; VI, 1. 1898.
Catalogus d. Bibliothek:

Nijmegen: Nederlandsche Botanische Vereeniging.
N. Kruidkundig Archief, 3:de Sér.: I, 3. 1898.

s'Gravenhage: Nederlandsche Entomologische Vereeniging.
Tijdschrift: XLI, 1—4. 1898.

Utrecht: Société Provincial des Arts et Sciences.
Verslag: 1897.
Aanteekeningen: 1897.

Portugal.

Lisboa: Academia Real das Sciencias. Classe de science, mathem., physic. e. natur.
Memorias, Nova Ser.:
Journal:

République Argentine.

Buenos Aires: Sociedad Cientifica Argentina.
Anales: XLV, 2—6. 1898; XLVI, 1—6. 1898; XLVII, 1—3. 1899.

— La Rédaction de »Revista Argentina de Historia Natural».
Revista:

— Museo de Productos Argentinos.
Boletin:

Buenos Aires: Museo Nacional de Buenos Aires. (Ci-devant Museo Publico).
Anales:
Comunicaciones: I, 1—2. 1898.

Córdoba: Academia Nacional de Ciéncias.
Actas:
Boletin:

La Plata: Museo de la Plata.
Revista:

Russie.

Dorpat: Naturforscher-Gesellschaft.
Schriften:
Archiv, 2:te Ser.:
Sitzungsberichte: XII, 1. 1898.

Kharkow: Société des Naturalistes à l'Université Impériale de Kharkow.
Travaux (Trudi): XXXII. 1898.

Kiew: Société des Naturalistes de Kiew.
Mémoires: XV, 2. 1898.
Procès- Verbal:

Minusinsk: Museum: 1897.

Moscou: Société Imperiale des Naturalistes.
Nouvaux Mémoires: XV, 7. 1898; XVI, 1. 1898. 4:o.
Bulletin: 1897, 3—4; 1898, 1.
Meteorologische Beobachtungen:

— Directorium der K. Universitäts-Bibliothek.
Gelehrte Nachrichten (Naturhist. Abth.) X—XIV. 1893—98.

Odessa: Société des Naturalistes de la Nouvelle Russie.
Mémoires: XXI, 2. 1897; XXII, 1. 1898.

Riga: Naturforschender Verein.
Correspondenzblatt: XLI. 1898.
Arbeiten, Neue Folge:

S:t Pétersbourg: Académie Impériale des Sciences.
Mémoires, 7:e Sér.:
Mémoires, 8:e Sér.: V, 10. 1897; VI, 2. 1898. 4:o.
Mélanges biologiques:
Bulletin, Nouv. Sér.:

Bulletin, V:e Sér.: VIII, 4—5. 1898; IX, 1—5. 1898; X, 1—2. 1899.

Annuaire du Musée zoologique: 1898, 1—2.

S:t Pétersbourg: Hortus Botanicus.

Acta: XIV, 2. 1898.

— Societas Entomologica Rossica.

Horæ: XXXI. 1896—97.

— La Société Impériale des Naturalistes de S:t Pétersbourg.

Trudi (Travaux):

Section de Botanique.

Travaux:

Section de Zoologie et de Physiologie.

Travaux: XXVII, 4. 1898; XXIX, 2. 1898.

Section de Géologie et Minéralogie.

Travaux: XXV avec Atlas in' 4:o. 1897; XXVI, 5. 1898.

Comptes rendus: XXVIII, 1, N:o 7—8. 1897; XXIX, 1, N:o 1—4, 6. 1898.

Suède.

Göteborg: K. Vetenskaps och Vitterhets Samhället.

Handlingar: 4:de Följden: I. 1898.

Lund: Universitetet.

Acta (Årsskrift). Afd. II. K. Fysiografiska Sällskapets Handlingar: XXXIV. 1898. 4:o.

— La Rédaction de »Botaniska Notiser».

Botaniska Notiser: 1898, 3—6; 1899, 1—2.

Stockholm: K. Svenska Vetenskaps-Akademien.

Handlingar, Ny följd: XXX. 1897—98. 4:o.

Bihang, Afdeln. 3. Botanik: 23. 1898.

Bihang, Afdeln. 4. Zoologi: 23. 1898.

Öfversigt: 54. 1897.

Lefnadsteckningar:

— Entomologiska Föreningen.

Entomologisk Tidskrift: XIX. 1898.

— Bergianska Stiftelsen.

Acta Horti Bergiani:

Upsala: R. Societas Scientiarum.

Nova Acta, Ser. 3: XVII, 2. 1898. 4:o.

Upsala: Kongl. Universitetet (par Mr le Bibliothécaire, Prof. Annerstedt).

Redogörelse: 1897—98.

Fries, Th. M. Bidrag till en lefnadsteckning öfver Carl von Linné. VII. Upsala 1898.

Brundin, J. A. Z. Bidrag till kännedomen om de svenska fanerogama växternas skottutveckling och öfvervintring. Ak. afh. Upsala 1898.

Cleve, Astrid. Studier öfver några svenska växters groningstid och förstärkningsstadium. Ak. afh. Upsala 1898.

Hedbom, K. Om vissa organextrakts inverkan å det isolerade och öfverlefvande däggdjurshjärtat. Upsala 1897.

Jäderholm, Elof. Anatomiska studier öfver sydamerikanska peperomier. Ak. afh. Upsala 1898.

Lönnberg, Einar. Undersökningar rörande Öresunds djurlif. Meddel. från K. Landtbruksstyrelsen N:o 1 år 1898 (N:o 43). Upsala 1898.

Bulletin of the Geological Institution: III, P. 2. Nr. 6. 1897.

Suisse.

Basel: Naturforschende Gesellschaft.

Verhandlungen: XII, 1. 1898.

Bern: Naturforschende Gesellschaft.

Mittheilungen:

— La Société Botanique Suisse (Schweizerische Botanische Gesellschaft).

Bulletin (Berichte):

Chambésy près Genève: L'Herbier Boissier.

Bulletin: VI, 6—12. 1898; VII, 1—4. 1899.

Chur: Naturforschende Gesellschaft Graubündens.

Jahresbericht, Neue Folge: XLI. 1897—98, nebst Beilage: *Lorenz, P.* Die Fische des Kantons Graubünden.

Genève: Société de Physique et d'Histoire Naturelle.

Mémoires:

— La Direction du Conservatoire et du Jardin botaniques.

Annuaire: I. 1897; II. 1898.

Lausanne: Société Vaudoise des Sciences Naturelles.

Bulletin, 4:me Sér.: XXXIV, 127—130. 1898.

Neuchâtel: Société des Sciences Naturelles.

Bulletin: XXI—XXV. 1893—97.

St. Gallen: Naturwissenschaftliche Gesellschaft.
Bericht: 1896—97.

Schaffhausen: Schweizerische Entomologische Gesellschaft (Société Entomologique Suisse).
Mittheilungen (Bulletin): X, 3—5. 1898—99.

Zürich: Naturforschende Gesellschaft.

Uruguay.

Montevideo: Museo Nacional.
Anales: T. II, Fasc. VIII. 1898; T. III. Fasc. IX, X. 1898. 4:o.

2. Dons.

Bestyrelsen for Universitetets Zoologiske museum, Kjöbenhavn. Den Danske Ingolf-expedition. I, 1. 1898; II, 1—2. 1898; III, 1. 1898. 4:o.

Dangeard, P. A. Théorie de la Sexualité. Extr. du »Botaniste». Poitiers. 1899.

Finska Landtbruksstyrelsen (Suom. Maanviljelyshallitus).
Meddelanden (Tiedonantoja).
XXII. Landtbruksstyrelsens Berättelse för år 1896. Helsingfors. 1898.
Id. en finnois.
XXIII. *Reuter, Enzio.* Berättelse öfver skadeinsekters uppträdande i Finland år 1897. Helsingfors 1898.
Id. en finnois.
XXIV. *Savela, H.* Tuberkelsjuka hos nötboskap. Helsingfors. 1898.
Id. en finnois.

Grill, C. Statens entomologiska anstalt. Sep. aftr. Ent. Tidskr. 18. 1898.

Hjelt, Hj. Utbredningen af Finlands träd, buskar och ris med särskildt afseende å deras gränser. Öfvertr. F. Forstför. Medd. 14. 1898.

Iverus, J. E. D. Sveriges Vespertilionidæ och Soricidæ. Craniologiska studier. 4:o.

K. Finska Hushållningssällskapet (K. Suomen Talousseura).
K. F. Hushållningssällskapets hundra-års högtid den 1 november 1897. Åbo. 1898.
Id. en finnois.

Kjellman, F. R. Marina chlorophyceer från Japan. Stockholm 1897. Sep. aftr. Bih. K. Sv. Vet.-Ak. Handl. Bd. 23. Afd. III. N:o 11.
— Om en Ceramium-form från Gotland. Öfvers. K. Vet.-Ak. Förh. 1897.
— Zur Organographie und Systematik der Aegagropilen. Upsala 1898 4:o.

Koninglijk Nederlandsch Meteorologisch Instituut (L'Institut Royal Météorologique des Pays-Bas).
Meteorologisch Jaarboek voor 1896. XLVIII. Utrecht. 1898.

Lindberg, Harald. Botanisk undersökning af Isosuo-mosse i Sakkola socken. Sep. aftr. Mosskulturför. Årsbok 1898.

Luther, A. Ueber Chlorosaccus, eine neue Gattung der Süsswasseralgen nebst einigen Bemerkungen zur Systematik verwandter Algen. Sep. aftr. Bih. K. Sv. Vet.-Ak. Handl. Bd. 24. Afd. III. Stockholm 1899.

Murbeck, Sv. Om vegetativ embryobildning hos flertalet Alchemillor och den förklaring öfver formbeständigheten inom släktet, som densamma innebär. Sep. aftr. Botaniska Notiser 1897.

— Studier öfver kritiska kärlväxtformer. II. De nordeuropeiska formerna af slägtit Agrostis. Ibid. 1898.

— Studier etc. III. De nordeuropeiska formerna af slägtet Cerastium. Ibid. 1898.

— Ueber eine neue Alectorolophus-Art und das Vorkommen saisontrimorpher Arten-Gruppen innerhalb der Gattung. Sep. Abdr. Oesterr. Bot. Zeitschr. 1898.

— Eine neue, arktische Gentiana aus der Section Comastoma Wettst. Ibid. 1898.

— Contributions à la connaissance de la flore du Nord-Ouest de l'Afrique et plus spécialement de la Tunisie. II. Primulaceæ-Labiatæ. Avec 3 Pl. Lund. 1898. 4:o.

— Die Nordeuropäischen Formen der Gattung Rumex. Sep. aftr. Bot. Not. 1899.

Nordstedt, C. F. O. Index Desmidiacearum citationibus locupletissimus atque Bibliographia. Berolini. 1896. 4:o.

Preussischer Botanischer Verein, Königsberg i Pr.
Flora von Ost- und Westpreussen. I. Samenpflanzen oder Phanerogamen. 1. Hälfte (Bogen 1—25). Berlin 1898.

Schlechtendal, D. H. R. von. Nachträgliche Berichtigung über Coniopteryx psociformis Cintis. Halle. 1882.

— Teratologische Aufzeichnungen. Sep. Abdr. Jahresb. Ver. f. Vaterl. Naturk. Zwickau. 1889.

— Beiträge zur Kenntnis fossiler Insekten aus Braunkohlengebirge von Roth am Siebengebirge. Sep. Abdr. Naturf. Ges. Halle. XX. 1894.

— Notiz über Chilaspis nitida (Gir.) Mayr. Sep. Abdr. Wien. Ent. Zeit. XIII. 1894.

— Beiträge zur Kenntniss der Braunkohlenflora von Zschipkau bei Senftenberg. Sep. Abdr. Zeitschr. f. Naturw. 69. Leipzig 1896.

— Beiträge zur näheren Kenntnis des Braunkohlenflora Deutschlands. Sep. Abdr. Abh. Naturf. Ges. Halle. XXI. 1897. — Toutes les ouvres de M. Schlechtendal données par Madame M. Westerlund.

Warnstorff, C. Die Moor-Vegetation der Tucheler Heide, mid besonderer Berücksichtigung der Moose. Sep. Abdr. Schr. Naturf. Ges. Danzig. N. F. IX. 1896.

Wettstein, R. von. Ueber die Schutzmittel der Blüten geophiler Pflanzen. Mit. 2 Taf. Sep. Abdr. Abh. Deutsch. Naturw.-Mediz. Ver. f. Böhmen, »Lotos» Bd. I. 1898. 4:o.

— Die Innovations-Verhältnisse von Phaseolus coccineus L. (= Ph. multiflorus Willd.) Sep. Abdr. Oesterr. bot. Zeitschr. 1897—1898.

Helsingfors le 13 mai 1899.

Enzio Reuter.
Bibliothécaire.

Uebersicht der wichtigeren Mitteilungen.

1898—99.

I. Zoologie.

Aves.

Herr J. Stenbäck teilte brieflich mit, dass Weibchen und Jungen von *Falco vespertinus* L. im letzten Sommer im Kirchspiel Pudasjärvi, Österbotten, beobachtet wurden. Wahrscheinlich hat der seltene Vogel da genistet. S. 20.

Herr O. M. Reuter erörterte die von Seiten der Fischer neulich behauptete Schädlichkeit von *Hæmatopus ostralegus* L. Die Fischerleute in den Schären Ålands und Südwest-Finlands sollen nämlich der Meinung sein, dass dieser Vogel die Eier von *Somateria mollissima* angreift. Eine Bestätigung dieser Angabe wäre sehr erwünscht. S. 35.

Vorgelegt wurde:

Kopf und Füsse von *Falco gyrfalco* L. Kajana: A. J. Mela. S. 20.

Kopf und Füsse von *Falco vespertinus* L. Österbotten, Pudasjärvi: J. Stenbäck. S. 20.

Anser bernicla L. Lappland, Kittilä: P. Nyman. S. 20.

Seltenheiten und wichtigere neue Fundorte:

Circus pygargus L. Süd-Karelien, Jääskis: W. Fabritius. S. 9.
Ardea stellaris L. Süd-Karelien, Jääskis: H. Fabritius. S. 9.

Anser bernicla L. Ladoga-Karelien, Suojärvi: G. E. R. Wasastjerna, S. 9, und Nyland, Sibbo: G. W. Forssell, S. 45.
Tetrao lagopodi-tetricides, ♂, Kuusamo: M. af Tengström. S. 45.

Pisces.

Herr A. J. Mela berichtete über das Vorkommen von *Lucioperca lucioperca* L. in den Åländischen Schären. Die Art ist selten, wird aber dann und wann im Meer gefangen. S. 20.

Herr J. A. Palmén zeigte eine vom Herrn Sjöstrand ihm zugeschickte Photographie von einem 2 Meter langen *Thynnus thynnus* A. Günth., welcher im Kola-Fjord gefangen war. S. 53.

Vorgelegt wurden:

Gasterosteus aculeatus L., 82 mm lang, Helsingfors: K. M. Levander. S. 5.
Gasterosteus pungitius L., inficirt mit *Glugea microspora* (Thel.), Helsingfors: K. M. Levander. S. 5.
Lucioperca lucioperca L. Åland, Bucht bei Jomala: A. J. Mela. S. 21.

Mollusca.

Herr A. J. Mela machte eine Mitteilung über das Vorkommen in Finland von *Helix nemoralis* Müll. Die Art, von welcher schon 1895 ein Exemplar bei Helsingfors angetroffen wurde, kommt jetzt zahlreich in einigen hiesigen Gärten und Parken vor; sie variirt sehr in der Färbung der Schale wie an den vorgelegten Exemplaren auch zu sehen war. S. 21.

Ferner legte Herr A. Luther noch zwei für unsere Fauna neue Landpulmonaten vor und zwar:

Clausilia orthostoma Menke und

Limax maximus L. var. *cinereus* Lister. Die erstgenannte Art wurde in Nyland, Karislojo, an alten Haselstämmen und unter *Sticta pulmonacea* in mehreren Exemplaren gesammelt, von der zweiten wurden zwei junge Individuen unter der Rinde eines Lindenstoppels in einem Garten in Helsingfors gefangen. Der Mitteiler hielt es für wahrscheinlich, dass die fragliche Nackt-

schnecke ebenso wie *Helix nemoralis* mit Gartenprodukten aus dem Auslande importirt seien. S. 56—57.

Insecta.

Vermischte Notizen.

Herr E. Sundvik lenkte die Aufmerksamheit darauf hin, dass man an den Seiten der Wege oft fleckenweise verstümmelte Ameisen findet, die wahrscheinlich von Kröten verspeist worden sind, und legte als Beleg für diese Vermuthung 7 × 20 mm grosse Körper vor, die von Chitinresten von Ameisen zusammengesetzt waren und anscheinend Excremente von Kröten darstellten. S. 36.

Herr E. Reuter demonstrirte einige Coleopterenlarven, welche d. 31. März mit Regen und Wind auf einer mit dickem Schnee bedeckten Wiese in Nyland—Pernå in grosser Menge niedergefallen waren und vom Herrn K. Antell dem Vorträger zugeschicht wurden. Dass es sich hier in der That um einen Larvenregen handelte, geht daraus hervor, dass ein Weib, welches die fragliche Wiese passirte, mehrere Larven an ihren Kleidern entdeckte. Die Larven gehören wahrscheinlich einem Carabiciden oder Canthariden an. S. 69.

Neu für das Gebiet.

Nebria Gyllenhalii Schönh. var. *Balbii* Bon. Bei Nejden-Fjord an der Eismeerküste: B. Poppius. S. 43.

Cartodere filum Aubé. Botanisches Museum, wohin die Art mit Früchten von S:t Croix angekommen war und von Herrn H. Lindberg entdeckt wurde. [1]) Die Art ist mit Handelswaaren weit verbreitet worden: B. Poppius. S. 43.

Bythinus nodicornis Aubé. Österbotten, Haapavesi: A. G. Helenius. S. 56.

---

[1]) *Cartodere filiformis* Gyll. ist schon seit langer Zeit nach Helsingfors eingeschleppt und lebt besonders in den Wohnhäusern: B. Poppius. S. 43.

Hymenoptera.

Eine vom verstorbenen A. Westerlund in Deutschland und Österreich zusammengebrachte Bienencollection wurde vorgelegt. S. 45.

Neu für das Gebiet.

Agriotypus armatus (Curt.). Isthmus Karelicus, Kivinebb: A. J. Silfvenius. Sid. 105.

Lepidoptera.

Der Stipendiat Herr J. E. Aro berichtete über seine lepidopterologische Reise nach Kajana-Österbotten. Von Macrolepidoptera wurden 69 für die Provinz neue Arten gefunden. S. 62—66.

Herr J. Montell trug den Bericht über seine als Stipendiat 1893 nach Ladoga-Karelien vorgenommene lepidopterologische Reise vor. Etwa 1 500 Individuen wurden gesammelt.

Neu für das Gebiet.

Anaitis plagiata, Åland L., Föglö: H. Federley. S. 8.
Lygris reticulata, Nyland, Nurmijärvi: K. E. Stenroos. S. 8.
Himera pennaria L. Nyland, Helsinge: H. Nordqvist. S. 36.
Vanessa L album Esp. Isthmus Karelicus, Heinjoki: A. Lipponen; Räisälä: V. Streng. S. 66.
Argynnis selene Schiff. ab. *marphisa*, Savolaks, Leppävirta: Lappalainen. S. 66.

Wichtigere neue Fundorte.

Miltochrista miniata Forst. Viborg: A. Lipponen. S. 66.
Agrotis præcox L. Österbotten, Ijo: S. Nordberg. S. 66.

Rhynchota.

Neu für das Gebiet.

Acanthia arctica J. Sahlbg. Süd-Waranger, bei Nejden-Fluss: B. Poppius. S. 56.

Aphelocheirus nigrita Horwarth. Isthmus Karelicus, Kivinebb und Nykyrka: A. J. Silfvenius. S. 69.

Collembola.

Herr W. M. Axelson demonstrirte eine Sammlung mikroskopischer Präparate von finnischen Collembolen. Die Sammlung umfasst 240 Nrr. von 76 Species und 12 Varietäten. Die Arten sind von Herrn O. M. Reuter determinirt. S. 22.

Herr O. M. Reuter gab eine Mitteilung über drei finnische *Sminthurus*-Formen (S. 53—55):

Sminthurus viridis L. var. *irroratus* n. v. Zahlreich an der Insel Sandö in Nagu (Åbo-Schären). Lateinische Diagnose S. 54!

S. multifasciatus Reut. Die Art, welche vom Vorträger in den wärmsten Zimmern der Treibhausen des hies. botanischen Gartens zuerst angetroffen wurde, ist von Parona in La Plata beobachtet, wodurch es wahrscheinlich wird, dass ihre Heimath Süd-Amerika ist.

S. pruinosus Tullb. soll nach Folsom *frontalis* Fitch heissen. Die Art hat ein weite Verbreitung: in Europa, Asien, Nord- und Süd-Amerika.

Araneida.

Der Stipendiat Herr O. Odenwall berichtete vorläufig über die Ergebnisse seiner araneidologischen Excursionen in verschiedenen Gegenden Finlands. Unter den 120 bisher identificirten Arten waren 19 neu für das Gebiet. Diese sind S. 70 u. 71 aufgezählt.

Crustacea.

Vorgelegt wurden von Herrn Th. Sælan Exemplare von *Argulus* sp., welche auf einem bei Hogland gefangenen *Pleuronectes flesus* parasitirten. S. 36.

Trematoda.

Leucochloridium paradoxum in *Succinea putris* lebend, wurde

vorgelegt. Die inficirte Schnecke hatte Herr A. Luther in Lojo entdeckt. S. 5.

Hydromedusæ.

Herr K. M. Levander teilte mit, dass der von ihm früher als *Campanularia flexuosa* betrachtete Hydropolyp, welcher im finnischen Meerbusen bei Porkkala angetroffen war, bei genauerer Untersuchung sich als *Gonothyrea Loveni* erwiesen hat. Von Herrn E. Nordenskiöld von Hangö mitgebrachte Exemplare gehören ebenfalls der letztgenannten Art an. S. 69.

Marines Plankton.

Herr K. M. Levander berichtete über einige Ergebnisse der im December v. J. vorgenommenen hydrographischen Expeditionen nach der Ålandssee und dem finnischen Meerbusen. Als der interessanteste faunistische Befund ist die Entdeckung vom Vorkommen von Appendikularien in diesen Theilen der Ostsee hervorzuheben. Die Appendikularien gehören der Art *Fritillaria borealis* Lohmann an und kamen sowohl in Vertikal- wie auch in Oberflächenfängen an der åländischen Küste (Kobbaklintar) und gleichseitig auch im finnischen Meerbusen vor. Ausserdem wurde angetroffen bei Kobbaklintar in einem Tiefenfang eine *Echinoderes*-Art, ferner »Sternhaarstatoblasten» und Skelete von einer Silicoflagellaten-Art, *Dictyocha tripartita* (*fornix*). S. 42.

Während der im Mai dieses Jahres angeordneten hydrographischen Expedition nach dem Meer zwischen Åland und Schweden erhielt Herr Levander in Tiefenfängen Ctenophoren, welche Tiergruppe nie früher in dem nördlichen Teil der Ostsee beobachtet worden ist. Mutmasslich gehören die in Rede stehenden Ctenophoren der bei Helgoland und Kiel vorkommenden Art *Pleurobrachia pileus* an. S. 104.

II. Botanik.

Plantæ vasculares.

Systematisch-geographische Mitteilungen.

Actæa. Die schwarzfrüchtige als *A. nigra* Willd. bezeichnete Form der *A. spicata* L. hat in Finnland eine westliche und südliche Verbreitung, während die rothfrüchtige *A. erythrocarpa* Fisch. ausschliesslich in den östlichen und nördlichen Theilen des Gebietes gefunden ist. Die Unterschiede dieser beiden Arten werden erläutert: A. K. Cajander. S. 57—60.

Najas. H. Lindberg giebt eine Uebersicht der finnländischen Arten dieser Gattung:

N. marina var. *intermedia* Al. Br., an den Küsten wachsend von Strömfors in Ost-Nyland bis Qvarken und auch fossil an vier Localitäten in Nyland gefunden.

N. flexilis. Nur von je einer Localität in Süd-Tavastland und in Onega-Karelien bekannt; fossil zwei mal auf dem Isthmus karelicus gefunden.

N. tenuissima. Lebend in Nyland, Süd-Tavastland, Süd-Savolaks und Süd-Karelien und neuerdings fossil auf dem Isthmus karelicus vom Verf. gefunden. Diese Art ist nur aus Finnland bekannt.

Die zur Unterscheidung der Arten besonders im fossilen Zustande geeigneten Samen-Charaktere werden durch Diagnosen und Zeichnungen (S. 52) hervorgehoben. S. 48—52.

Odontites. Im Anschluss an die Darstellung Joseph Hoffmanns in Oesterr. bot. Zeitschr. 1897 hatte Herr M. Brenner die finnländischen Formen dieser Gattung revidirt. *O. litoralis* kam an der Küste von Fredrikshamn bis Karlö vor und war überhaupt leicht zu erkennen. Auch *O. verna* und *O. serotina* war es in vielen Fällen möglich zu unterscheiden, doch findet man oft gerade diejenige Eigenschaften, welche die betreffenden Arten charakteriseren sollen, bei demselben

Exemplare vereinigt; Vortr. war deshalb geneigt *O. verna* und *serotina* nur als in einander übergehende Varieteten derselben Art zu betrachten, u. z. wäre *O. serotina* als die mehr ausgeprägte Form als die Hauptform zu betrachten. Beide sind in Finnland sehr verbreitet, bis Kemi (*serotina*) resp. Uleåborg (*verna*); besonders die letztere war im Universitets-Herbar reich vertreten.

Rumex. Siehe S. 82.

Ueber die Flora der Insel Hogland hat Brenner 1871 und 1884 ausführlich berichtet. Im Sommer 1898 besuchte Th. Sælan die Insel, und die Ergebnisse seiner botanischen Forschungen theilte er S. 73—81 mit. 21 früher nicht daselbst gefundene Arten (dieselbe sind S. 73—74 zusammengestellt und im Kataloge mit † bezeichnet) wurden beobachtet; dagegen konnte Verf. 16 andere nicht wiederfinden; diese (S. 74) waren zufällige mit der Kultur in Zusammenhang stehende Arten wie *Bromus secalinus* etc.

Kulturpflanzen.

Ein Verzeichniss von den auf dem Gute Frugård in Ost-Nyland in Jahre 1808 kultivierten Pflanzen wird mitgetheilt. S. 10—14.

Ueber die Kulturpflanzen auf Hogland macht Sælan einige Angaben. S. 81.

Eine grosse Pflaumenfrucht aus Kuopio (Vaajasalo) wurde von Mela vorgelegt. S. 19.

Montrositäten und Formen.

Plantago major mit laubblattähnlichen Bracteen aus Åland: J. I. Lindroth. S. 9.

Prunus padus mit abnorm entwickelten Früchten und sowohl normalen als chloranthischen Blüthen: M. Brenner. Ob durch *Exoascus* oder Phytoptiden verursacht? S. 5.

Salix phylicifolia mit blättertragenden Kätzchen aus Helsingfors: M. Brenner. S. 19.

Veronica officinalis mit Chloranthien aus Helsingfors (Phytoptiden?): M. Brenner. S. 18.

Carex ampullacea var. *acutangula* Brenn., eine in Ingå (Nyland) gefundene zwischen *C. ampullacea* und *C. vesicaria* stehende Form, die ihrer Fertilität wegen jedoch nicht als Hybride aufgefasst wurde: M. Brenner. S. 18.

Chenopodium album, eine rothblättrige Form, vielleicht var. *bicolor* (Boijer) aus Helsingfors: M. Brenner. S. 18.

Euphrasia brevipila var. *eglandulosa* Lindb. fil. Karel. austr.: Järvi & Silfvenius. S. 34.

Eu. fennica var. *brevidens* Lindb. fil. Isthmus karelicus: H. Lindberg. S. 34.

Eu. Rostkowiana var. *minoriflora* Borbás. Nyland, Kyrkslätt (A. Palmgren): M. Brenner. Nach H. Lindberg vielleicht *Eu. fennica.* S. 19.

Veronica serpyllifolia f. *cærulea,* durch blauviolette Blüthen ausgezeichnet, aus Ingå (Nyland): M. Brenner. S. 18.

Verwildert oder eingeschleppt.

Delphinum grandiflorum. Tavastehus: leg. O. Collin.

Elodea canadensis. Karel. olonets: Cajander & Lindroth. S. 27.

Galium ruthenicum. Regio aboënsis, Lojo: H. Lindberg. Trat in zwei Formen auf: f. *setulosa* und f. *pilifera.* Wahrscheinlich mit Futtergras-Samen aus Russland eingeschleppt. Dasselbe dürfte der Fall gewesen mit einem in Libelits (Karel. boreal.) von Europæus & Hällström gefundenen Exemplar (S. 28). Die Art hatte in Lojo mit *G. mollugo* eine Hybride gebildet (S. 34).

Poa compressa. Diese Art war auf der Insel Hogland weder von Sælan & Strömborg (1856) noch von Brenner in den sechsziger und siebziger Jahren beobachtet. Im Sommer

1898 wurde sie daselbst von Sælan gefunden (S. 75) und zwar in solcher Menge, dass sie nicht als zufällig betrachtet werden konnte. Brenner (S. 105) vermuthet dass *Poa compressa* durch den Handelsverkehr eingeschleppt ist.

Sedum rupestre. Tavastia austr.: J. O. Saxelin. (Ob zufällig?)

Trifolium fragiferum. Ostrob. media, Jakobstad: C. W. Fontell.

Neu für das Gebiet.

Aira bottnica × *cæspitosa.* Regio aboënsis (H. Söderman), Ostrob. media (C. W. Fontell) und Ostrob. boreal. (K. J. Ehnberg). S. 32.

Galium mollugo × *ruthenicum.* Dieser unbeschriebene Bastard ist von H. Lindberg schon 1888 in Lojo (Regio aboënsis) gefunden.

Orchis latifolia. Nebst deren Hybride mit *O. cruenta* in Alandia gefunden nach J. Klinge. S. 15.

Potentilla minor. Karel. ladog.: G. Lång & R. Wegelius.

P dasyphylla. » » »

Pyrethrum corymbosum. Karel. olonets: Cajander & Lindroth. S. 26.

Rubus plicatus Whe & N. Isthmus karel.: T. H. Järvi.

Salix viminalis. Karel. olonets: Cajander & Lindroth.

S. cinerea (*caprea?*) × *viminalis.* Karel. olonets: Cajander & Lindroth.

Selinum lineare. Karel. olonets: Cajander & Lindroth. S. 26.

Wichtigere neue Fundorte.

Abies excelsa f. *oligoclada* Brenn. Nylandia: M. Brenner.

Achillea cartilaginea. Karel. olonets: Cajander & Lindroth.

Alchemilla filicaulis, A. pastoralis, A. vestita. Nylandia: M. Brenn.

A. pubescens. Nylandia (Brenner), Alandia und Regio aboënsis (Arrhenius), Isthmus Karelicus (Lindberg), Sav. boreal. (Mela), Karel. olonets. (Cajander & Lindroth).

Alnus pubescens. Karel. boreal.: W. M. Axelsson.

Androsace filiformis. Karel. olonets: Cajander & Lindroth. S. 27.

Aspidium filix mas var. *incisum.* Karel. oneg.: Cajander & Lindroth.

A. cristatum × *spinulosum*. Karel. olonets: Cajander & Lindroth.
Avena elatior. Karel. olonets: Cajander & Lindroth.
A. strigosa. Karel. olonets: Cajander & Lindroth.
Betula nana × *verrucosa*. Karel. boreal.: W. M. Axelsson.
Bidens platycephala. Karel. olonets: Cajander & Lindroth.
Botrychium lanceolatum. Karel. olonets: Cajander & Lindroth.
B. simplex. Karel. olonets: Cajander & Lindroth.
B. virginianum. Karel. oneg.: Cajander & Lindroth.
Calamagrostis arundinacea × *epigeios*. Karel. olonets: Cajander & Lindroth.
C. arundinacea × *lanceolata*. Karel. olonets: Cajander & Lindr.
Caltha palustris var. *radicans* Fr. Karel. olonets: Cajander & Lindroth.
Campanula latifolia. Karel. olonets: Cajander & Lindroth.
Carex alpina. Karel. olonets: Cajander & Lindroth. Karel. pomor.: Bergroth & Fontell.
C. aristata. Karel. olonets: Cajander & Lindroth. S. 27.
C. aqvatilis × *vulgaris*. Ostrob. media: C. W. Fontell.
C. capillaris. Karel. pomor.: Bergroth & Fontell.
C. chordorrhiza. Karel. keret.: Bergroth & Fontell.
C. heleonastes. Karel. boreal: W. M. Axelsson. Karel. keret.: Bergroth & Fontell.
C. hirta. Nylandia: M. Brenner.
C. laxa. Karel. boreal.: W. M. Axelsson.
C. livida. Karel. boreal. W. M. Axelsson. Karel. keret.: Bergroth & Fontell.
C. maritima × *salina*. Ostrob. media: C. W. Fontell.
C. microstachya. Karel. olonets: Cajander & Lindroth.
C. panicea. Karel. keret.: Bergroth & Fontell.
C. paradoxa. Karel. pomor.: Bergroth & Fontell.
C. pseudocyperus. Karel. olonets: Cajander & Lindroth.
C. riparia. Karel. olonets: Cajander & Lindroth.
C. salina var. *cuspidata β ostrobottnica* Almqv. Ostrob. media: C. W. Fontell.
C. tenuiflora. Karel. boreal.: W. M. Axelsson.
Centaurea scabiosa. Karel. pomor.: Bergroth & Lindroth.
Cinna pendula. Karel. olonets: Cajander & Lindroth.

Cirsium heterophyllum × *oleraceum*. Karel. olonets: Cajander & Lindroth.
Cirsium heterophyllum × *palustre*. Karel. boreal.: W. M. Axelss.
C. oleraceum × *palustre*. Karel. olonets: Cajander & Lindroth.
Cœloglossum viride. Karel. boreal.: W. M. Axelsson.
Cotoneaster nigra. Karel. olonets: Cajander & Lindroth.
Crepis sibirica. Karel. olonets: Cajander & Lindroth. S. 26.
Draba verna. Karel. olonets: Cajander & Lindroth.
Drosera intermedia. Karel. boreal.: W. M. Axelsson.
Dracocephalum thymiflorum. Karel. oneg.: Cajander & Lindroth.
Epilobium alsinifolium. Karel. keret.: Bergroth & Fontell.
Eupatorium cannabinum. Karel. oneg.: Cajander & Lindroth.
Euphrasia stricta. Karel. ladog.: G. Lång. Karel. borealis: E. J. Buddén.
Geranium bohemicum. Karel. olonets: Cajander & Lindroth.
G. pratense. Karel. olonets: Cajander & Lindroth.
Geum strictum. Karel. olonets: Cajander & Lindroth.
Heleocharis uniglumis f. *pumila* Bœningh. Ostrob. media: C. W. Fontell.
Juncus lamprocarpus f. *aqvatica* L. Karel. olonets: Cajander & Lindroth.
Lemna polyrrhiza. Tavastia austr.: O. Sundvik.
L. trisulca. Tavastia austr.: O. Sundvik.
Malachium aqvaticum. Karel. oneg.: Cajander & Lindroth.
Malaxis monophylla. Nylandia: M. Brenner.
Melampyrum cristatum. Karel. olonets: Cajander & Lindroth.
Monotropa glabra. Karel. olonets: Cajander & Lindroth.
M. hypopithys. Karel. oneg.: Cajander & Lindroth.
Neottia nidus avis. Karel. olonets: Cajander & Lindroth.
Onoclea struthiopteris. Karel. keret.: Bergroth & Fontell.
Orchis Traunsteineri × *cruenta*. Karel. boreal.: W. M. Axelsson.
Origanum vulgare. Karel. oneg.: Cajander & Lindroth.
Oxytropis sordida. Karel. keret.: Bergroth & Fontell.
Phleum alpinum. Karel. olonets: Cajander & Lindroth.
Poa alpina. Karel. boreal.: W. M. Axelsson.
Potamogeton Zizii. Karel. pomor.: Bergroth & Fontell.

Pyrus malus. Karel. olonets: Cajander & Lindroth.
Ranunculus lapponicus. Karel. pomor.: Bergroth & Fontell.
Rubus arcticus f. *leucitica.* Ostrob. media: C. W. Fontell.
Rubus castoreus. Karel. keret.: Bergroth & Fontell.
Rumex auriculatus Wallr. Karel. olonets: Cajander & Lindroth.
R. maritimus. Karel. olonets: Cajander & Lindroth.
*R. pseudonatronatus *fennicus* Murb. Karel. olonets: Cajander & Lindroth.
Ruppia spiralis. Ostrob. austr.: R. Dahlberg.
Sagina nodosa. Karel. boreal.: W. M. Axelsson.
Salix acutifolia. Karel. olonets: Cajander & Lindroth.
S. hastata. Karel. olonets: Cajander & Lindroth,
S. nigricans f. *colorata.* Karel. olonets: Cajander & Lindroth.
S. triandra var. *discolor* Koch. Karel. olonets: Cajander & Lindr.
var. *concolor.* » »
S. aurita × nigricans. » »
S. aurita × Lapponum. » »
S. caprea × Lapponum. » »
S. caprea × rosmarinifolia. »
S. myrtilloides × rosmarinifolia. » »
S. myrsinites × nigricans. Karel. pomor.: Bergroth & Lindroth.
Scirpus radicans. Karel. olonets: Cajander & Lindroth.
Schedonorus inermis. Karel. olonets: Cajander & Lindroth. S. 26.
Sedum rupestre. Tavastia austr.: J. O. Saxelin (Wohl zufällig!)
Stachys palustris × silvatica. Karel. oneg.: Cajander & Lindr.
Sparganium affine. Ostrob. media: C. W. Fontell.
Trisetum flavescens. Karel. olonets: Cajander & Lindroth.
Thymus chamædrys. Karel. olonets: Cajander & Lindroth.
Veronica opaca. Karel. olonets: Cajander & Lindroth.
V. spicata. Karel. olonets: Cajander & Lindroth.
Viola Riviniana. Karel. keret.: Bergroth & Fontell.
var. *villosa* Murb. nebst deren Hybride mit *V. canina.* Karel. olonets: Cajander & Lindroth.

Musci.

Philonotis cæspitosa Wils., steril schon 1897 unweit Kexholm von H. Lindberg aufgefunden, war an demselben Lokal mit Früchten und Antheridien von G. Lång gesammelt.

Sphagnum annulatum Lindb. fil. ist neuerdings bei Moskwa gefunden. S. 9.

Von seiner botanischen Forschungsreise in Nord-Österbotten im Jahre 186 hatte Rektor M. Brenner eine Sammlung Moose, die nachher von S. O. Lindberg gemustert resp. bestimmt wurden, mitgebracht. Diese Sammlung wurde aus unbekannten Ursachen nicht genügend bei Ausarbeitung von Herbarium musei fennici ed. II berücksichtigt. Sie enthielt verschiedene Arten, welche in den botanischen Provinzen Ostrob. Kajanensis, Ostrob. borealis und Karelia borealis weder früher noch nachher aufgefunden waren. Diese Arten sind S. 6—8 verzeichnet.

Lichenes.

Arthonia granitophila. Von G. Lång bei Helsingfors gefunden. Neu für das Land.

Cladonia Delessertii und *Ramalina obtusata* waren früher (Meddel. H. 23, S. 55) als neu für Provinz Nyland von G. Lång mitgeteilt. Nach Professor W. Nylanders Ansicht waren diese Flechten *Cladonia crispata* var. *cetrariæformis* Del., resp. *Ramalina minuscula* Nyl. Gegen diese Ausserung hält Dr. E. Wainio seine frühere Bestimmung aufrecht (S. 62).

Fungi.

Tilletia Sesleriæ Juel, neu für das Land, war an drei verschiedenen Localitäten auf Åland gefunden. Longit. spor. 27—35 μ. (J. I. Lindroth).

Register

öfver

öfver de vetenskapliga meddelandena.

Mötet den 1 oktober 1898.

	Sid.
K. M. Levander: *Glugea microspora* och *Leucochoridium*	4
» : *Gasterosteus aculeatus*	5
M. Brenner: Missbildning å *Prunus Padus*	»
» : Anmärkningsvärda växtfynd i Inga	»
F. Elfving: Kulturväxter på Frugård 1808	»
M. Brenner: Mossor från Ok, Ob och Kb	6
H. Federley: *Anaitis plagiata*	8
B. Poppius: *Lygris reticulata*	»
H. Lindberg: *Sphagnum annulatum*	9
J. I. Lindroth: *Plantago major* f. *monstrosa* och *Sedum annuum* . . .	»
En växtförteckning från 1808	10

Mötet den 5 november 1898.

M. Brenner: *Orchis latifolia* jämte hybrid från Åland	15
» : Finlands *Odontites*-former	»
» : Diverse växtformer	18
A. J. Mela: *Agrostis perennans* och plommon från Sb	19
» : *Falco gyrfalco, F. vespertinus, Anser bernicla*	20
» : Kuhan levenemisesta Ahvenan saaristossa	»
» : *Helix nemoralis*, Suomelle uusi kuorietana	21
G. Lång: Anmärkningsvärda växter från Klad	22
W. M. Axelsson: Samling af Collembola	[illegible]
A. K. Cajander & J. I. Lindroth: Matkakertomus kasvitieteellisestä retkesta Annuksen Karjalassa kesänä 1898	»
H. Lindberg: Om förekomsten af *Galium ruthenicum* i Finland . . .	28
» : *Philonotis fontana* från Kexholm	29

Mötet den 3 december 1898.

Sid.
H. Lindberg: *Aira bottnica* × *cæspitosa* 32
» : Anmärkningsvärda växter 33
O. M. Reuter: Om strandskatans (*Hæmatopus ostralegus*) omstridda skadlighet 34
O. Hynén: Missbildningar af al och gran 36
E. Reuter: *Himera pennaria* . . . . . »
Th. Sælan: *Argulus* sp. på flundra . . . . .
E. Sundvik: Myror och paddor . . . . .
J. I. Lindroth: *Tilletia Sesleriæ* 37
C. W. Fontell: Anmärkningsvärda växter från Om . . . . . »
A. Arrhenius: Ett beriktigande angående *Alchemilla obtusa* . . . . . »
A. K. Cajander: *Salix*-former och *Pyrus malus* från Kol 38

Mötet den 4 februari 1899.

M. Brenner: Lafbestämningar 41
H. Lindberg: *Pohlia grandiflora* . . . . . »
» : *Najas*-arterna i Finland . . . . . »
K. M. Levander: Om några intressanta faunistiska fynd i planktonprof från Ålands haf och Finska viken 42
B. Poppius: Nya coleoptera 43
A. K. Cajander & J. I. Lindroth: Anmärkningsvärda växter från Onega- och Olonets-Karelen . . . . . »
V. Borg & A. Rantaniemi: Resa i Lappmarken 44
K. M. Levander: A. Westerlunds samling af bin 45
H. Lindberg: Om de i Finland förekommande arterna af slägtet *Najas* 48

Mötet den 4 mars 1899.

J. A. Palmén: *Thynnys thynnus* 53
O. M. Reuter: Notiser om tre finska *Sminthurus*-arter . . . . . »
A. O. Kihlman: *Rumex*-former 55
B. Poppius: Nya insekter 56
A. Luther: Tvenne för den finska faunan nya landsnäckor . . . . . »
A. K. Cajander: *Actæa spicata* ja *Actæa erythrocarpa* 57
» : Anmärkningsvärda växter från Onega- och Olonets-Karelen 60
A. Wahlberg: Lafbestämningar 62
J. E. Aro: Reseberättelse . . . . . »
» : Sällsynta fjärilar 66

Mötet den 8 april 1899.

	Sid.
G. Lång: *Arthonia granitophila*	69
E. Reuter: Coleopter-larver från Pärnå	»
K. M. Levander: *Gonothyrea Loveni* från Porkkala	»
A. J. Silfvenius: *Aphælocheirus nigrita* från Ik	»
J. Montell: Reseberättelse	»
E. Odenvall: Reseberättelse öfver spindelforskningar	70
Th. Sælan: Några anteckningar om floran på Hogland	73
A. O. Kihlman: Einige Bemerkungen über die finnländischen Formen der Gattung *Rumex*	82

Årsmötet den 13 maj 1899.

Ordförandens berättelse	87
Zoologiska intendentens berättelse	94
Botaniska intendentens berättelse	96
Bibliotekariens berättelse	99
Årsräkning	100
K. M. Levander: Förekomsten af Ctenophorer i Östersjön	104
A. J. Silfvenius: *Agriotypus armatus* från Ik	105
M. Brenner: Om förekomsten af *Poa compressa*	»
» : Dr. J. Klinges *Orchis*-forskningar	106

Tryckfel.

S. 8 rad 8 nedifrån står *Ansilis*, läs *Anaitis*.
S. 9 rad 5 nedifrån står 82 cm, läs 8.2 cm.
S. 26 rad 6 nedifrån står *Seyss*, läs *Leyss*.
S. 37 rad 16 nedifrån står *lencitica*, läs *leucitica*.
S. 37 rad 12 nedifrån står *Boennigh*, läs *Boenningh*.
S. 40 rad 3 nedifrån står *hybrida*, läs *hybrider*.
S. 90 rad 3 nedifrån står *ystävä*, läs *ystävät*.

MBL/WHOI LIBRARY
WH 19IL C